

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1940 — Nr. 2

Lofotfisket 1940

1. Beretning, avgitt av utvalgsformannen
Anderssen-Strand.
2. Biologiske og oseanografiske under-
søkelser, ved fiskerikonsulentene
Gunnar Rollefsen og Jens Eggvin.

Utgitt av
Fiskeridirektøren

1941

I kommisjon hos Cammermeyers Bokhandel
Oslo

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1940 — Nr. 2

Lofotfisket 1940

1. Beretning, avgitt av utvalgsformannen
Anderssen-Strand.
2. Biologiske og oseanografiske undersøkelser, ved fiskerikonsulentene
Gunnar Rollesfsen og Jens Eggvin.

Utgitt av
Fiskeridirektøren

1941

I kommisjon hos Cammermeyers Bokhandel
Oslo

I de siste årene er trykt følgende publikasjoner i serien
»Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier«.

Trykt 1936:

- Hefte I. 1933: Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens interesse.
- III. 1934: Statens fiskeriforsøksstasjons virksomhet i 1934.
- IV. 1934: Beretning om de større fiskerier (utenom Lofoten) 1934.
- II. 1935: Lofotfisket 1935.

Trykt 1937:

- Hefte I. 1934: Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens interesse.
- I. 1935: Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens interesse.
- III. 1935: Statens fiskeriforsøksstasjons virksomhet i 1935.
- IV. 1935: Beretning om de større fiskerier (utenom Lofoten) 1935.
- II. 1936: Lofotfisket 1936.
- III. 1936: Lofotfiskets lønnsomhet 1936 av Klaus Sunnanå.
- III. 1937: Trålfiskets historie av Thor Iversen.
- IV. 1937: Utviklingen av fiske og fiskemetoder i Norge, av Thor Iversen.
- VI. 1937: Fiskerilitteratur 1880/36, sammenstillet av Einar Koefoed.

Trykt 1938:

- Hefte V. 1936: Beretning om de større fiskerier (utenom Lofoten) 1936.
- II. 1937: Lofotfisket 1937.
- IV. 1938: Fiskerilitteratur 1937 av Einar Koefoed.

Trykt 1939:

- Hefte I. 1936: Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens interesse.
- IV. 1936: Statens fiskeriforsøksstasjons virksomhet 1936.
- I. 1937: Offentlige foranstaltninger i fiskeribedriftens interesse.
- V. 1937: Beretning om de større fiskerier (utenom Lofoten) 1937.
- II. 1938: Lofotfisket 1938.
- IV. 1939: Fiskerilitteratur 1938 av Einar Koefoed.
- V. 1939: Værmeldinger fra Island.

Trykt 1940:

- Hefte I a. 1938: Beretning fra Flødevigens Utklekningsanstalt 1937/38.
- I b. 1938: Statens forsøks- og lærebruk 1937/38.
- V. 1938: Lønnsomheten ved vårtorskefisket i Finnmark 1936/38..
- I a. 1939: Statens forsøks- og lærebruk 1938/39.
- II. 1939: Lofotfisket 1939.
- IV. 1939: Lofotfiskets lønnsomhet 1937/39.
- VI. 1939: Beretning om de større fiskerier (utenom Lofoten) 1938.
- I. 1940: Statens forsøks- og lærebruk 1939/40.
- VI. 1940: Fiskerilitteratur 1938/39.

Av de forskjellige års serier er til utgangen av 1940 utkommet følgende nummer:

Årsberetninger	1936: I., II., III., IV., V.
— — —	1937: I., II., III., IV., V., VI.
— — —	1938: II., IV., V.
— — —	1939: II., IV., V., VI.
— — —	1940: VI.

Årgangene til og med 1938 må hermed anses for avsluttet, selv om det for enkelte fins huller i nummerrekken. Årgangene 1939 og 1940 er ennå ikke avsluttet. Fra og med 1941 vil publikasjonene få fortløpende nummer etter hvert som de kommer ut i trykken.

I. Offentlige foranstaltninger.

(Ved kst. oppsynssjef, politimester A. BIRKELAND).

Oppsynet.

Oppsynet ble satt i kraft den 29. januar for alle vær.

Oppsynsbetjenten i Raftsundet bestyrte Kanstadjorden oppsynsdistrikt med underbetjenter i Kjeøy og Rinøy. Likeså bestyrte oppsynsbetjenten i Reine Sund oppsynsdistrikt med underbetjenter i Sund og Nusfjord. Av omsyn til saksbehandlingen ble underbetjenten i Sund konstituert som oppsynsbetjent fra 3. april. Stasjonene Brettesnes, Hopen, Ure og Mortsund ble bestyrt av underbetjenter. Der fungerte i år 11 oppsynsbetjenter, 8 underbetjenter og 24 assistenter. Dessuten tjenestgjorde en kortere tid 4 leide mannskaper. Personalet ble forøvrig dirigert etter fiskets gang. Den gjennomsnittlige tjenestetid for betjenter, underbetjenter og assistenter var henholdsvis 80, 80 og 70.

På grunn av innkommandering til nøytralitetstjeneste meldte det seg både før og etter at oppsynet var satt flere vakanser, særlig blant assistentene, og flere av oppsynets reservemanskaper måtte antas.

Sjøoppsynet ble innbeordret i tiden 12—19. februar, fra hvilket tidspunkt samtlige skøyter var i virksomhet. Tjenesten begynte i år — etter konferanse med utvalgsformannen — noe senere enn ellers. Der tjenestgjorde i år 7 oppsynsskøyter, nemlig m/s »Harriet«, m/s »Liv«, m/k »Helgelendingen«, m/k »Nordtind«, m/k »Vesterheimen«, m/k »Svalbard« og m/k »Rigel«, samt m/k »Signal« som var disponert som befordringsfartøy for utvalgsformannen, og tjenestgjorde forøvrig som oppsynsfartøy med Stamsund som stasjon. M/k »Rigel« tjenestgjorde foruten som oppsynsskøyte, som befordringsbåt for dommeren og oppsynssjefen med stasjon i Svolvevær. Det seilende oppsyn ble avklart i forbindelse med krigsutbruddet som nedenfor beskrevet. Den gjennomsnittlige tjenestetid utgjorde 60 dager. Skøytene hadde sine faste oppsynsdistrikter, men ble forøvrig dirigert etter fiskets gang.

Angående personalet henvises til tabell 1.

Ved krigsutbruddet den 9. april ga jeg ordre til at såvel land- som sjøoppsynet skulle gjøre seg klar til avklaring snarest mulig, men

Tabell I. Oppsynspersonalet m. v.

Oppsynsdistriktene deres merkebokstav. og utstrekning	Fiskeværet	Høieste belegg			Oppsynsbetjent	Betjentenes assistent-hjelp
		Fartøyer	Båter	Mann		
Kanstadfjorden (I og II)	Ness, Erikstad, Svensgam, Rinøy, Kjøøy, Offersøy og Vøjehamn	2	174	551	M. Lyng	2 Underbtj.
Raftsundet (A)	Lauksund, Digermulen, Slotholmen, Risvær og Svellingen	3	181	724	D. S.	1 assistent
Skrova (B, C) 2 ³ / ₄ '	Viken, Haversand, Votvik, Galtvågen, Brettesnes	2	207	573	Julius Johansen kst.	1 underbetj. 1 assistent
	Skrova, Gulbrandsøy, Sundøy og Skjoldvær	3	589	1631		2 assistenter
Austnesfjorden (E, F) 2 ³ / ₄ ' Svolvevær (S)	Odvær, Følstad, Langstrand, Sildpollen, Liland, Vaterfjord, Husvågen, Helle og Børvåg Svolvevær og Osan	61	1766	6000	Kontorist T. Winther	3 assistenter
Vågene (K)	Kirkevåg, Kabelvåg, Smedvik, Rækøy, Storvågen og Vestervågen	3	554	1619	Gårdbruker Hans Mørch	2 assistenter
Hopen (H)	Mølnosen, Ørsvåg, Ørnes, Hopen og Kalle	5	212	880		1 underbetj. 1 assistent
Henningsvær (N) 1 ¹ / ₂ '	Gulvik, Festvåg, Sauøy, Skatta, Engøy og Henningsvær	20	1626	5351	Gårdbruker H. Strøm	2—3—2 assistenter
Stamsund (G, T) 1 ³ / ₄ ' (U)	Valberg, Skokkelvik, Svarholt, Stamsund, Osøy, Steine Ure, Skaftnes, og Sennesvik	11	395	1633	H. P. Seines	2 assist. 1 underbetj. i Ure
Balstad (V, W) 1'	Brandsholmen, Sandsund, Mortsund, Moholmen, Bård-sund og Balstad	12	520	2080	Kontorist O. Bjurbækmo	Underbetj. i Mortsund 2 assistenter
Sund (X, Y) 1 ¹ / ₂ '	Strømøy, Nusfjord, Nesland, Sund og Møllerodden	0	132	539	Løytnant A. Naurstad	2 underbetj. 1 assistent
Reine (P, Z) 1 ¹ / ₂ '	Havnøy, Olenilsøy, Sakrisøy og Reine	8	211	1055	D. S.	2 assistenter
Sørvågen (Ø) 2 ¹ / ₄	Moskenes, Sørvågen, Bogen, Tind, Å og Evenstad	0	276	975	Gårdbruker K. Finbak	2 assistenter
Værøy (D) 1 ³ / ₄	Teisthammeren, Hundholmen, Røstnesvåg, Sørland Tyvnes, Kvalnes og Mostad	1	203	842	Aug. Sandnes	1 assistent
Røst (R) 2 ¹ / ₂	Glea, Tyvsøy, Kårøy, Lyngvær, Kvaløy og Røstlandet, Buvær, Skomvær	0	62	314	Olaf K. Sørgård	1 assistent

ikke forlate sin stasjon før fiskerflåten, som jeg over radio og gjennom oppslag samme dag oppfordret til snarest å avslutte fangsten og begi seg hjem, hadde forlatt været. De ordinære lokal- og hurtigruteforbannelser slo feil og var mest opptatt i mobiliseringsøyemed. Sjøoppsynet fikk ordre om i de nærmest følgende dager å konvoyere fiskerflåten sørfra over Vestfjorden på grunn av det utlagte minefelt — Landego—Helligvær. Flere av oppsynsskøytene ble samtidig employert med å samle fiskerflåten i Vestlofoten, og få med alt av småbåtfiskere, leikarer og fiskearbeidere, likesom flere skøyter ble stasjonert i Sør-vågen, hvorfra der under ledsagelse av 3—4 oppsynsskøyter utgikk større konvojer i flere dager over Vestfjorden til indre lei sør for Bodø. De trufne forføyninger var nødvendige av omsyn til den pågående mobilisering av I. R. 14 og I. R. 16, og virket forøvrig beroligende. Der inntraff ingen uhell og i løpet av ca. 1 uke fra krigsutbruddet hadde samtlige tilreisende fiskere og arbeidere forlatt Lofoten.

Bløggingskontrollen.

Der tjenestgjorde ialt som foregående år 9 kontrollører under Lofotfisket. De tiltråtte sin tjeneste fra annen uke i februar, fra hvilken tid også kontrollørene fra distriktene utafor Lofoten ble innkalt til tjeneste på Lofoten og plassert der etter behovet. Der ble ordnet med fast kontroll i Svolvær, Henningsvær, Stamsund, Ballstad, Reine og Værøy, mens en del kontrollører fikk tildelt et nærmere avgrenset arbeidsfelt omfattende flere fiskevær, hvor de så drev et ambulerende kontrollarbeide.

Om kontrollørenes virksomhet er der sendt fiskeridirektøren en utførlig beretning og hvorav hitsettes:

1. Bløggingen.

Denne må stort sett betraktes som gjennomført, men der forekommer stadig vekk over hele Lofoten spredte tilfeller av mangelfull bløgging som ikke skyldes hverken værhindringer eller sykdomsforfall. Det er utvilsomt at det å bløgge ikke er gått lenger inn i fiskernes bevissthet enn at det ofte bare er en strengt gjennomført kontroll og en konsekvent påtale av overtredelsene som tvinger til gjennomføring av en forskriftsmessig bløgging. En avslapping i kontrollen vil om kort tid bringe forholdene tilbake til de gamle tingenes tilstand. Det er bare i få tilfeller der er framkommet klage fra kontrollørene over at kniv ikke er benyttet som bløggingsredskap. Men jeg tillater meg påny å gjenta henstillingen fra ifjor om at der ved revisjon av forskriftene inntas bestemmelse om at bløggingen *skal* utføres med kniv.

2. Sløyting og tilvirkning.

Det energiske arbeide som ifjor ble nedlagt på gjennomføringen av korrekt sløyting på grunn av de nye regler i kgl. res. av 6/12 1938, har en direkte kunnet ettervise på det ferdige produkt under vrakingen i 1939. Men de vanskeligheter som gjennomføringen av de nye bestemmelser medførte i sesongen 1939 gjorde seg også gjeldende i 1940. Det ble for kontrollørene å føre en daglig kamp mot slurvet sløyting og mangelfull vasking både på landbrukene og på kjøpefartøyene, som syntes å gjøre fiskernes bestrebelse på å gjennomføre bløggingen, forgjeves. Det som kan tale til unnskyldning herfor var de vanskelige avsetningsforhold i nærsagt alle fiskevær, idet neppe halvparten av det tidligere belegg av kjøpefartøyer hadde innfunnet seg på Lofoten i år, og dertil kom at flere større landkjøpere også uteble. De få kjøpere som da var igjen ble helt overkastet med fisk, og hadde hverken arbeidsrom eller mannskaper til behandling av den altfor store fiskemengde — som de ofte for å hjelpe fiskerne — så seg nødt til å avta. Dessuten bevirket som før nevnt den strenge og langvarige kulde en meget sjenerende vannmangel i næsten alle fiskevær, og en var heller ikke utstyrt med tilstrekkelig pumpeanlegg for å avhjelpe denne uforutsette vannmangel. Forøvrig er sjøvannet i flere av Lofotens fiskevær så forurenset at det er helt utjenlig til vask av fisk. I Skrova ble vannmangelen så kritisk at jeg i samråd med havnevesenet i Kabelvåg og etter samtykke fra fiskeridirektøren måtte foranledige vann tilført stedet flere ganger da det ikke fantes kokevann å oppdrive.

Den tidligere påtalte skylling av fisk i større kar ble fortsatt praktisert i år, og måtte gjentatte ganger påtales. En får neppe dette uvesen med å rote om store fiskemasser som ligger oppbløtt i kar med vann forurenset av blod og annet fiskeavfall, ut av verden før det blir direkte påbudt at all fisk både til eksport, hengning og saltning, skal omhyggelig håndvaskes.

3. Ferskfiskkontrollen.

Ifølge avtale med fiskeridirektøren ble det ordnet slik at bløggingskontrollørene fra 9. mars også overtok ferskfiskkontrollen på Lofoten forsåvidt angikk den direkte skipning herfra til utlandet. Ferskfiskeksporten hadde på dette tidspunkt antatt et betydelig omfang, særlig på Tyskland uten at en her hadde den nødvendige kontroll med at de varer som ble pakket her var av den kvalitet og således pakket og innlastet at varen ville komme fram i god stand. Jeg fant det derfor nødvendig av omsyn til denne betydningsfulle eksport at det ble truffet visse kontrollforanstaltninger som til en viss grad sikret mottakerne

et godt produkt for derved å kunne utbygge eksporten av ferskfisk. Der ble ialt under Lofotsesongen utskipet herfra direkte til utlandet 2.300.328 kilo fersk iset fisk, derav 430.000 kilo torskefilet. Ved siden herav ble også spørsmålet om en bedre kontroll med behandlingen av leveren tatt opp. Disse ting ble behandlet på et av undertegnede sammenkalt møte i Svolvær den 10. mars. Der ble på møtet oppstillet følgende regler som grunnlag for denne kontroll:

- a) Der må ikke tillates eksportpakket overstått eller ubløgget fisk.
- b) Fisken skal pakkes i forskriftsmessige kasser med hanker eller stopper og forsynes med lokk.
- c) Fisken skal pakkes med et etter årstiden avpasset tilstrekkelig lag is i bunnen, i kassens ender og under lokket.

Forøvrig ble bløggingsforskriftenes bestemmelser i §§ 13—16 lagt til grunn.

Kort tid etter kom bestyreren for Ferskfiskkontrollen i Bergen, herr RØNNEVIK, til Lofoten. Han hadde under sitt opphold her flere konferanser med undertegnede og flere av bløggingskontrollørene om hvordan denne kontroll burde legges an. Der ble nå grepet skarpt inn i alle tilfeller for skjodesløs pakking, behandling av fiskekasser, samt innlasting, og ført nøye innseende med at bare absolutt fersk og velbløgget fisk ble eksportpakket. De fleste eksportører rettet seg loyalt etter de påbud de fikk. Likeså dampskipsekspeditørene som hadde kommet i uvane med å sette fiskekassene på kant, istedenfor å plasere disse flask. Det skortet også på skikkelig tildekning av kassene, mens de henstod på kaiene, og der måtte anskaffes et betydelig antall presenninger fra dampskipsekspeditørenes side.

Der ble også under det nevnte møte i Svolvær den 10. mars fremholdt av kontrollørene at det var dårlig med renholdet hos leverroerne, og at befraktere av lever styrtet leveren i store binger og tildels ned på dekket. Kontrollørene ble pålagt å gripe skarpt inn overfor dette uvesen, og påby gjennomført renslighet av kopper og kar hos leverroerne, og at leveren bare ble fraktet i rene tønner.

Forøvrig ble bestemmelsene i § 12 i Handelsdepartementets leverforskrifter av 4/10 1935 innskjerpet, og lagt til grunn for denne side av kontrollen. I samme forbindelse ble kontrollørene pålagt så ofte de hadde anledning til det å innfinne seg på damperiene på sine arbeidsplasser, og der besiktige renholdet og behandlingen av leveren, og i tilfelle de fant noe å påtale, da innberette dette gjennom undertegnede til Trankontrollen.

Som det av ovenstående vil fremgå har kontrollørene under siste sesong fått sitt arbeidsområde betydelig utvidet, men da det faller i tråd med deres øvrige virksomhet, og de er de mest sakkjendige på dette om-

råde, er det min oppfatning at ordningen har virket absolut heldig, og at den bør fortsette. Kontrollørene har også vist stor interesse for disse ting, og jeg har inntrykk av at deres inngripen overfor slurv i behandlingen av eksportfisken er blitt vel mottatt av eksportørene, som gjerne vil levere en best mulig eksportvare.

Antallet av anmeldelser og forelegg gikk betydelig ned i vinter.

Der innkom ialt 21 anmeldelser, og der ble utferdiget forelegg i samtlige saker. Av disse gjaldt 15 forseelser mot forskriftenes § 1 — unnlattelse av å bløgge, 1 for uaktsom behandling av fiskekasser § 16, 4 for utilfredsstillende rengjøring av kai og arbeidsplass § 6, og 1 for unnlattelse av å vaske fisken etter sløyning § 4. —

3 forelegg ble nektet vedtatt og innbragt for retten, men samtlige utstår til behandling neste år. 1 forelegg er uforkynt.

Oppsynets utgifter.

Til oppsyn og rettspleie medgikk i terminen 1939/40 kr. 145.599,41 mot i de to foregående terminer kr. 149.782,39 og kr. 143.586,27.

Telegram og telefonutgiftene utgjorde kr. 19.439,98 mot i de to foregående år kr. 24.057,25 og kr. 25.265,69.

Til sjøoppsynet medgikk kr. 40.842,15 mot i de to foregående år kr. 33.355,94 og kr. 37.491,15.

Omkostningene i det hele fordeler seg således:

1. Lønninger	kr. 49.677,66
2. Kontorutgifter	» 1.364,16
3. Reiseutgifter	» 5.385,81
4. Telegram og telefon	» 19.439,98
5. Materiell	» 46.108,51
6. Forskjellig	» 21.586,55
7. Utlegg vedk. eiendommene.....	» 303,74
8. Tjenestefrimerker	» 1.733,00

Tilsammen kr. 145.599,41

Politivirksomheten.

I omstående tabell finnes oppført antallet av de vedtatte og idømte bøter, samt de til protokolls førte private saker for hvert av de siste 5 år.

Der ble i år behandlet 440 straffesaker. Derav er forelegg utferdiget i 411 saker, hvorav av oppsynssjefen 17, oppsynsbetjenten i Kanstadfjorden 10, Skrova 25, Svolvevær 18, Kabelvåg og Hopen 107, Henningsvær 66, Stamsund 15, Balstad 60, Reine og Sund 26, Sørvågen 62, Værøy 4 og Røst 1.

Tabell 2

Forseelsenes art	1936	1937	1938	1939	1940
	Antall bøter, vedtatt eller idømt årlig				
Bøter	558	719	757	484	411
Procentvis av fiskerantallet	2,23	3,06	3,38	1,87	1,74
— av Lofotsøkende	1,89	2,58	3,14	1,56	1,48
Herav var følgende for:					
Drevet fiske uten båtmerke eller uten anmeldelse. Lofotl. § 7 og merkeloven	13	18	5	1	7
Undlatt å tilbakelevere båtmerker, Lofotl. § 7	—	1	1	—	—
Pliktforsømmelse av tilsynsmenn, Lofotl. § 10	—	1	—	—	—
Ulovlig setning på delt hav, Lofotl. § 16 a..	367	317	326	257	206
For tidlig utror eller for sen setn., Lofotl. § 16 c.	34	181	223	94	116
Trekning før signalheising, Lofotl. § 16 f.....	82	64	46	28	35
Ulovlig fiske på særhav, Lofotl. § 16 II.....	28	22	32	9	2
Beskadigelse av andres redskaper, Lofotl. § 18	2	—	—	—	—
Utilbørlig kapning m. v., Lofotl. § 20	1	—	2	3	—
Underslag av bergede fiskeredskaper, Lofotl. § 21	—	—	—	—	1
Trekning eller setning på helligd., Lofotl. § 22	—	—	4	11	1
Forstyrrelse av den alm. ro og orden, Lofot. § 23 jfr. strl. § 350 og løsgjengerl. §§ 16 og 17....	13	16	16	17	2
Dagliner før 12. mars eller fiske med not eller lign. redskap, Lofotl. § 17	3	1	1	—	—
Overtredelse av havneforskriftene, Lofotl. § 24	1	1	5	15	11
Overtredelse av handelslovgivningen, — lukningsvedt. m. v.	—	—	—	1	—
Overtredelse av styringsplakaten, strfl. § 418 m.v.	—	—	—	1	—
Overfall og legemsfornærmelse, strl. § 228 I	—	1	—	—	2
Rusdrikkloven av ⁵ / ₄ 1927	—	2	—	—	—
Heimebrenning, lov av ¹⁵ / ₈ 1908	2	—	—	—	—
Bruk av ujustert vektlodd l. a. ¹⁴ / ₇ 1922 ..	—	—	—	—	1
Bløggingsforskriftene lov av ¹⁰ / ₆ 1933	14	93	96	46	21
Lov av ²⁴ / ₆ 1932 § 2 jfr. § 13	—	—	—	—	—
Straffelovens §§ 392 og 393	—	—	—	—	2
Innrednings- og utrustningsforskrifter for fiskef.	—	—	—	—	—
Straffelovens § 326	—	1	—	—	—
Overtredelse av maksimalpris, trustlovens § 14	—	—	—	1	4
Vedtatte bøter ved private forlik	—	4	—	—	—
Saker avgjort etter Lofotl. § 38	8	2	6	11	7
Andre private saker ført til protokolls	40	22	31	35	19

Av årats forelegg er 358 vedtatt, 6 behandlet av retten, 2 frafalt, 4 overtatt av politimesteren i Lofoten og Vesterålen, og 41 utstår til behandling neste år.

75 forkynte, men ikke vedtatte forelegg ble i henhold til straffeprosesslovens § 377, 4 innbragt for retten uten tiltalebeslutning. Heri er også iberegnet utsatte saker fra ifjor. Av disse ble 12 avgjort ved domfellelse, 1 ved frifinnelse, 34 forelegg ble vedtatt før sakens fremme i retten, 1 ble henlagt og 27 utstår til behandling neste år.

Av de innkomne anmeldelser ble 7 henlagt. Der ble videre behandlet, opptatt etterforskning o. l. i 30 saker fra andre distrikter. Den samlede sum av forelagte og idømte bøter utgjorde *kr. 15.345,00*.

Det er som tabellen viser noen nedgang i antallet av bøter og bøtenes samlede sum fra foregående år, noe som delvis skyldes at begivenhetene omkring den 9. april bragte fisket til en snarere avslutning enn vanlig. Det gunstige værforhold under det meste av sesongen gjorde også sitt. Et tilstrekkelig antall oppsynsskøyter på de særlig utsatte feltet er av avgjørende betydning for den redskapsmessige utnyttelse av feltet. Den alt vesentlige del av bøtene gjelder framleis overtredelser av havdelings- og settingsbestemmelsene. En kan si at ordenen på fiskefeltet var helt ut tilfredsstillende inntil fløytgarndriften begynte og til ikrafttredelsen av den nye havdeling for Hopen den 4. mars. Linehavet ble på grunn av det store antall linebåter ved vedtekt av 27/2 1940 utvidet vestover på bekostning av garnhavet. Denne havdeling ledet til en rekke overtredelser i tiden 5.—13. mars. Der var fra garnfolkets side en sterk misnøye med denne havdeling, som de også forgjeves søkte å få omgjort. Ialt ble der utferdiget 49 forelegg med tildels store bøter i anledning gjennomføring av havdelingsbestemmelsen av 27/2 1940. Den hadde neppe kunnet gjennomføres uten den forsterkning av sjøoppsynet som ble foretatt. Fløytgarndriften var i år omtrent som foregående år, når hensyn tas til beleggets størrelse. »Reiing« av fløytgarn foregikk også denne vinter, og med tildels større tap av garn. Den omstendighet at fisketyngden på det spesielle fløytgarnfelt for Hopen stod på linehavet og det vestre garnhav, gjorde at linehavet for en stor del ble spart for å bli »sopt« med av fløytgarnlenkene på deres drift vestover. Det lar seg neppe gjøre med de nåværende regler for forankring under ugunstige strømforhold å få fløytgarnlenker på 100 garn og mere til, å stå. Disse garnlenker vil da gå i drift eller slites av. For å råde bot på dette forhold er der neppe annen utvei enn å redusere garnlenkens størrelse — antall garn — eller gi adgang til mere effektiv forankring. Fløytgarnlenkene har også — hvor bunnforholdene gir høve til det, tildels vært satt på det vis at endel av lenken — inntil halve

— ble satt i bakken som bunn garn, og resten av lenken som fløytgarn. Derved unngås som regel »reiing«.

Der er framleis tildels dårlig gjennomført merking av redskapene. Det ville bety meget om en fikk gjennomført merking av redskapene med skøytenes registreringsmerke.

Ordenen på land var god. Der forekom bare spredte tilfeller av fyll.

Om ordenen på sjø og land for de enkelte oppsynsdistrikter anfører oppsynsbetjentene:

For Kanstadsfjorden oppsynsdistrikt betegnes ordenen på fiskefeltet som ikke helt tilfredsstillende. Mangel på oppsynsskøyte leder til enkelte overtredelser av havdelings- og settetidsbestemmelsene. Den omstendighet at de fleste småbåter ror fra småværene rundt fjorden vanskeliggjør også kontrollen når den skal utøves fra land. Der ble utferdiget forelegg for de grovere overtredelser.

For Raftsundet betegnes ordenen på sjø og land som meget god. Garnfolket viste også i år tendens til ikke å respektere den fastsatte settetid, men dette forhold opphørte etter at oppsynsskøyten noen dager haddø påtalt forholdet.

I Skrova oppsynsdistrikt var ordenen på sjø og land meget god.

For Brettesnes anføres at der mot slutten av fisket var en del overtredelser av havdelingsbestemmelsene, idet en del garnfolk satte sine bruk på linehavet hvor da vesentlig fisket foregikk.

For Svolveværet betegnes ordenen på havet som stort sett meget god. De overtredelser som forekom gjaldt alle garnfiskere, som satte sine redskaper for sent. Overtredelsene av denne bestemmelse var dog i år betydelig mindre enn de foregående år. At ordenen var så god skyldes vesentlig den omstendighet at der var stasjonert 2 og en tid 3 oppsynsskøyter for Svolveværet, Kabelvåg og Henningsværdistriktene. Disse rakk da å avpatruljere hele feltet, og få turde ta sjansen på å sette etter aftensignaltid. Der var ikke etablert nattpatrulje. Også i år led enkelte garnfiskere store redskapstap, da driften med fløytgarn begynte. Særlig gjaldt dette de fiskere som satte fløytgarn inn mot egga. Ved sterk strømsetting viser det seg helt umulig å få garnlenkene til å stå selv med forskriftsmessig belastning. Det har vært fremholdt av fiskere at før en får tillatelse til å bruke dregg eller krake får en ikke fløytgarnlenken til å stå.

Ordenen på land betegnes som god.

På grunn av den store ansamling av farkoster på feltet Kabelvåg—Hopen ble der også en del overtredelser av havdelingsbestemmelsene. Der var også i sesongen et betydelig større antall linebåter enn tidligere, så linehavet var sterkt utnyttet. Det gjaldt således mere enn før å holde seg på rett hav uten å overskride grenselinjene. Ordenen på feltet må

betegnes som ganske bra, når en tar hensyn til den store ansamling av farkoster på dette felt. Dette skyldes for en vesentlig del plasseringen av flere oppsynsskøyter på feltet.

Der ble påtalt en del overtredelser for garnfiske på linehavet og for sen setting av garn etter aftensignal.

Ordenen på feltet betegnes som bedre enn tidligere år.

Ordenen på land var god for Kabelvåg og Hopen oppsynsdistrikter.

For Henningsvær oppsynsdistrikt anføres at ordenen på fiskefeltet må betegnes som bra når hensyn tas til den store ansamling av garnbåter for dette distrikt. Oppsynsbetjenten fremholder at en medvirkende årsak hertil må være at dorrylinedriften helt er opphørt, idet det var mellom disse redskapstyper at friksjonen var størst. De tidligere dorryskøyter er gått over til juksadrift, mens nattlinefiske bare drives av et fåtall små motorfartøyer (sjarker).

Oppsynsbetjenten har oppstillet en beregning over utferdige mulktforelegg som viser disses fordeling således:

Ulovlig setting på delt hav 72 % av alle båter.

For sen setting 12,4 % av alle båter.

Overtredelse av havneregler 15 % av alle båter.

Samtlige bøter for havdelingsovertredelsene faller på garnbruket. Bøteantallet viser nedgang fra forrige år, men viser fortsatt at garnfolket ikke respekterer havdelingsbestemmelsene. Foruten at alle overtredelser av havdelingsbestemmelsene faller på garnfolket, faller også samtlige overtredelser av settetidsbestemmelsen på garnfolket, således at der ialt på dem faller 85,1 % av samtlige forseelser. I en vinter med rolige strømforhold og god siktbarhet som i år, kan garnbrukerne ikke unnskylles med at strømforholdene vanskeliggjorde riktig setting.

Der forekom også en rekke overtredelser av havnereglene, særlig påbudet om å gå med sakte fart innen havneområdet.

Ordenen på land var god.

For Stamsund var ordenen på sjøen god. På land var der en del fyll, særlig i helgetiden.

I Balstad oppsynsdistrikt betegnes ordenen på sjøen som forholdsvis god. 3/4-deler av de utferdige forelegg gjelder også her overtredelser av havdelingsbestemmelsene.

På land var ordenen og edrueligheten god.

For Sund og Reine betegnes ordenen på sjø og land som god.

For Sørvågen oppsynsdistrikt var ordenen på sjøen i det hele meget god til de siste dager av mars og begynnelsen av april, da der ble notert en del for tidlig trekking og setting av nattliner. Oppsynsskøyten bragte imidlertid straks orden tilveie.

På land var ordenen god bortsett fra en del fyll i påskehelgen.

For Værøy betegnes ordenen på havet som god, bortsett fra en del tilflyttede garnbåter som satte på linehavet og voldte brukstap for linefiskerne.

På land var ordenen god.

For Røst var det god orden på sjø og land.

Agnomsetningen.

Ved Handelsdepartementets forskrifter av 22. desember 1939 ble i henhold til kgl. resol. av samme dag omsetningen av agn under Lofotfisket underlagt bevillingstvang med den unntakelse at salg av agn — dog ikke salg av skjellagn — direkte fra produsent til forbruker var fri. Der ble gitt særskilt forskrift for omsetning av agnskjell.

I disse forskrifter var gitt særskilte bestemmelser om fagkunnskap som betingelse for å få bevilling, likeså at forhandleren vedtok enten å stille betryggende garanti eller å deponere mottatt forskudd. Videre utførlige bestemmelser om forhåndssalg m. v. Disse bestemmelser hadde mindre betydning for omsetningen på Lofoten, hvor omsetningen enten skjer ved kontantsalg eller på kreditt. Det som særlig hadde betydning for agnomsetningen på Lofoten var at omsetningen ble underlagt bevillingstvang hvorved en kan få utsjaltet uheldige elementer og etter hvert få omsetningen konsentrert på færre hender og dermed en lettere adgang til en gjennomført kontroll fra oppsynets side — jfr. § 8 i agnforskriftene og § 6 i agnskjellforskriftene. Likeså fører bevillingstvang i det hele til at utøveren innstiller seg på en større aktsomhet i sin næring. Videre må fremheves som et betydelig fremskritt at oppsynet gjennom forskriftene og disses bestemmelse om melding av salgsfullmektig — underagent — til enhver tid hadde oversikt over hvem som drev agnomsetning. Der var kort tid til gjennomføring av forskriftene og disse var lite kjent til å begynne med, men i det store og hele må det sies at de ble gjennomført på en tilfredsstillende måte.

Da oppsynet ble satt ble bestemmelsene sendt samtlige oppsyns-stasjoner med pålegg om å føre nøye innseende med at forskriftene ble fulgt, likeså anmodning om med oppmerksomhet å følge kjøpersituasjonen og prisbevegelsen og herom gi hyppige innberetninger hertil.

Prisbevegelsen utviklet seg således at det var nødvendig å ta skritt til fastsettelsen av maksimalpriser i medhold av § 7 i forskriftene av 22. desember 1939. Ved Handelsdepartementets bestemmelse ble maksimalprisen på agnskjell fra 1. mars satt til kr. 45,— pr. dunk. Bestemmelsen virket helt tilfredsstillende.

I denne forbindelse bemerkes at oppsynet under sin kontroll av omsetningen gjentatte ganger kom over overtredelser av bestemmelsene

i tønneloven av 24. juni 1932, særlig bestemmelsen om tønne målet for kvarttønne som i flere tilfeller differerte fra det lovbestemte 28,5 liter, likeså manglende registrert tilvirkermerke. Tønne målet var i de fleste tilfeller i kjøperens favør. Det viste seg at tønne lovens bestemmelser var lite gjennomførbare under selve fisket, idet leveransen fra graverplassene pågikk stadig vekk for å tilfredsstillte etterspørselen uten at der på graverplassene kunne skaffes forskriftsmessig emballasje når dette ikke var planlagt på forhånd. De fleste av disse tilfeller måtte ordnes på salgsstedet ved at varen ble pålagt omlagt i forhånden-værende forskriftsmessig emballasje med tilkjennegivende om i hvert enkelt tilfelle at ulovlig emballasje ikke ville bli tolerert for kommende sesong, og at det ville lede til inndragning av bevillingen.

Der ble i alt gitt 100 bevillinger til omsetning av agnskjell med 61 innregistrerte underagenter. Dessuten 11 agnbevillinger (sild, lodde o. l.) med 116 innregistrerte underagenter.

Det forekom en del tilfeller av omsetning uten bevilling som ble stoppet. Strafferettslige forføyninger ble ikke truffet da der i de fleste tilfeller var handlet i god tro. Der kom ikke klager over priser eller kvalitet. Den nye omsetningsform virket i det hele tilfredsstillende og vil bety en betydelig rasjonalisering av agnomsetningen når en får konsentrert omsetningen på færre hender ved utsjalling av overflødige bevillinger. Herunder må der også tas hensyn til ansøkerens rent forretningsmessige kvalifikasjoner, noe som ikke kunne vies tilstrekkelig oppmerksomhet under denne første sesong.

Dommerens virksomhet i 1940.

I henhold til kgl. res. av 22. desember 1939 har sorenskriveren i Lofoten fungert som ekstraordinær fiskedommer for hele Lofoten oppsynsdistrikt under Lofotfisket 1940.

På grunn av krigsutbruddet ble fiskedommerarbeidet avbrutt i den travleste tid, og en rekke saker utstår til behandling i 1941. Saksantallet for 1940 er derfor ekstraordinært lite.

Der ble behandlet 13 *straffesaker* mot ialt 13 personer, hvorav 12 ble domfelt og 1 frifunnet. Av sakene angikk 5 saker Lofotlovens § 16 a (havdeling), 5 saker § 16 c (for tidlig utror), 1 sak straffelovens § 418 (styringsreglene) og 2 saker forskrifter om behandling av fisk (bløggingsforskriftene).

Der ble behandlet 9 *sivile* saker, hvorav 5 ble pådømt, 2 forlikt, 1 avvist og 1 utstår til senere behandling.

De 5 pådømte saker var samtlige kollisjonssaker.

Telegraf og telefon.

Fra telegrafinspektøren i Lødingen er mottatt følgende oppstilling over telegram og telefonkorrespondansen med sådan innberetning:

Personalet ved disse stasjoner ble forsterket med inntil 30 funksjonærer, fordelt på 56 faste og 1 feltstasjon.

Av de faste stasjoner holdtes 10 åpne som telegraf hele året, 5 som telegraf i fisketiden og telefon resten av året, og 41 utelukkende som telefon. Nevnte feltstasjon drevs likeledes utelukkende som telefon.

Der ble i år ekspedert 72.094 telegrammer og 207.766 telefonsamtaler, henholdsvis 5671 og 2505 mindre enn i fjor.

Ekspederte telegrammer under Lofotfisket 1940.

Tabell 3.

Stasjon	Januar		Februar		Mars		April		Tils.
	Avs.	Ank.	Avs.	Ank.	Avs.	Ank.	Avs.	Ank.	
Balstad	209	175	766	497	1020	671	396	264	3998
Borgvær	—	41	—	43	—	46	1	16	147
Brettesnes	38	57	197	52	359	46	93	26	868
Bøstad	266	169	322	204	386	167	256	132	1882
Digermulen....	6	6	6	19	7	7	13	13	77
Erikstad	10	50	6	36	7	39	9	13	170
Fredvang.....	30	22	19	26	17	21	22	22	179
Gimsøysand ...	13	22	15	32	7	28	20	23	166
Gullvik Molla .	—	1	—	1	—	—	1	—	3
Hamnøy	48	32	80	35	48	33	50	13	344
Helle, Lofoten..	1	17	11	13	5	9	2	—	74
Hellvågan	1	—	—	—	1	—	—	—	2
Henningsvær ..	336	233	1362	620	1653	1207	631	397	6439
Holandshamn..	5	5	5	9	9	4	12	9	58
Hopen, Vågan	11	14	340	196	560	297	59	89	1566
Horn i Valberg	1	40	4	28	2	28	5	12	121
Hovsund	4	8	1	19	1	18	1	5	57
Kabelvåg.....	424	479	900	667	1152	988	405	528	5354
Kangerurda ...	—	32	2	29	—	28	1	13	105
Kjeøy	5	39	94	217	281	191	23	70	5334
Klepstad	4	2	7	7	1	—	2	4	27
Krystad	8	1	5	3	5	3	4	2	27
Laukviki Lofot.	24	24	40	27	25	13	18	9	180
Laupstad i Lo-									
foten.....	16	16	25	23	9	9	14	30	142
Leknes i Lofot.	175	218	189	20	157	154	139	184	1412
Lyngvær i Lof.	1	1	3	1	2	1	2	—	11
Malnes	1	10	1	10	1	7	1	4	35
Mortsund.....	26	56	52	258	250	379	74	103	1522
Mølnerodden ..	37	28	376	33	40	27	20	14	236
Nusfjord	100	92	275	71	201	82	70	20	1001
Ramberg i Lof.	34	27	25	21	17	10	32	28	194
Reine i Lof....	274	281	464	359	578	502	551	139	2919
Rinøyvåg	1	35	127	39	54	48	44	21	349
Risvær i Lof....	2	3	130	29	545	52	52	19	875
Røst	186	185	649	412	535	502	289	237	2995
Sakrisøy	20	53	27	10	22	1	31	6	170
Skrova	66	76	816	212	759	272	166	113	2480
Slåttholmen ...	1	1	1	—	—	6	—	16	25
Stamsund	391	428	900	549	1637	620	612	342	5479
Steine i Lofot.	—	—	31	218	23	237	16	66	591
Storfjell.....	—	—	3	3	—	1	—	—	7

Stasjon	Januar		Februar		Mars		April		Tils.
	Avs.	Ank.	Avs.	Ank.	Avs.	Ank.	Avs.	Ank.	
Sund i Buksnes	13	43	6	43	7	37	11	18	178
Sund i Lofot...	80	66	248	235	327	349	257	130	1692
Svolvær	1565	1417	2672	2109	3641	3608	1813	1777	18602
Sydalen	18	15	9	7	9	7	6	9	80
Sørvågen	170	143	456	345	589	446	389	208	2746
Ullvåg Molla ..	4	4	1	1	—	1	2	3	16
Ure	41	75	418	248	486	347	49	124	1778
Vågehamn	7	2	6	14	6	31	1/	14	97
Valberg	24	49	11	45	6	34	8	45	222
Vareid	18	20	10	10	17	12	13	10	110
Vaterfjord	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Vatnfjord	—	—	—	—	2	1	—	—	3
Værøy	365	273	606	321	663	420	369	255	3222
Øksneshamn ..	7	15	10	17	12	24	10	16	111
Ørsnesvågen...	8	10	4	2	1	5	2	—	32
Øyhelle	1	—	—	1	1	1	1	3	8
Tils.	5113	5052	12714	8602	16213	12077	6907	5416	72094

Ekspederte telefonsamtaler under Lofotfisket 1940.

Tabell 3 a.

Stasjon	Januar		Februar		Mars		April		Tils.
	Utg.	Inng.	Utg.	Inng.	Utg.	Inng.	Utg.	Inng.	
Balstad	714	521	1313	1141	1924	1656	1278	1227	9774
Borgvær	1	4	—	8	5	29	3	19	69
Brettesnes	457	324	543	343	798	522	386	239	3612
Bøstad	772	635	801	715	944	832	612	494	5805
Digermulen ..	131	134	115	123	121	160	91	89	964
Erikstad	122	232	147	153	242	244	131	162	1433
Fredvang	173	153	164	131	161	164	147	88	1181
Gimsøysand ...	231	254	138	172	113	208	239	190	1545
Gullvik, Molla ..	17	23	10	37	94	63	50	25	319
Hamnøy	176	191	219	224	218	244	200	259	1631
Helle, Lofotodd.	13	10	38	32	15	23	12	6	149
Hellvågan	11	12	7	11	7	8	5	11	72
Henningsvær ..	1382	1391	3025	2374	5420	3592	2591	1662	21437
Holandshamn ..	76	47	56	60	60	65	88	63	515
Hopen, Vågan...	35	93	179	178	373	286	133	136	1413
Horn i Valberg	33	22	13	11	10	20	22	34	165
Hovsund	44	14	46	9	54	8	25	8	208

Stasjon	Januar		Februar		Mars		April		Tils.
	Utg.	Inng.	Utg.	Inng.	Utg.	Inng.	Utg.	Inng.	
Kabelvåg	2204	2342	3036	2994	4008	3546	2211	2109	22450
Kangerurda ..	13	15	15	1	5	1	8	10	68
Kjeøy	32	35	100	75	223	125	86	45	721
Klepstad	58	61	24	43	26	56	40	58	366
Krystad	36	55	47	62	36	62	48	68	414
Laukvik i Lof.	414	212	397	210	367	192	209	157	2158
Laupstad i Lof.	302	205	219	279	179	270	249	234	1937
Leknes i Lof..	694	866	643	722	648	964	551	755	5843
Lyngvær i Lof.	36	45	25	24	28	17	28	19	222
Malnes	31	13	18	6	22	12	29	17	148
Mortsund.....	115	49	165	77	186	58	95	36	781
Mølnarodden ..	111	81	132	182	169	163	109	117	1064
Nusfjord	213	157	346	201	400	229	218	244	2008
Ramberg i Lof.	316	251	268	267	195	231	322	245	2095
Reine i Lof...	522	601	549	602	787	770	835	694	5360
Rinøyvåg	133	117	171	155	415	211	137	89	1428
Risvær i Lof..	41	31	274	127	673	315	275	131	1867
Røst	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sakrisøy	113	75	127	104	132	144	96	100	891
Skrova	552	329	1213	563	1691	833	771	495	6447
Slåttholmen ..	40	28	32	35	31	30	30	23	249
Stamsund	1112	1208	1601	1544	2180	1833	1281	1106	11865
Steine i Lof. ..	—	—	—	45	99	52	53	17	312
Storfjell	16	22	24	13	17	9	11	12	124
Sund i Buksnes	53	44	48	23	36	21	49	46	320
Sund i Lof. ..	378	332	569	404	643	460	878	832	4496
Svolvær	5626	7569	7292	10002	11094	14438	5357	7776	69164
Sydalen	146	130	95	82	100	83	109	—	849
Sørvågen	471	355	862	661	1090	1760	909	692	6800
Ullvåg, Molla .	33	20	16	24	12	23	19	20	167
Ure	167	86	306	99	415	119	237	90	1519
Vågehamn.....	108	65	85	79	88	100	61	71	657
Valberg	134	147	92	112	114	92	65	85	841
Vareid	150	203	175	138	159	188	196	183	1392
Vaterfjord	16	20	13	15	9	7	15	4	99
Vatnfjord	18	6	7	5	6	5	16	—	93
Værøy	103	43	218	113	391	159	128	103	1251
Øksneshamn...	73	79	99	60	100	77	50	55	593
Ørnesvågan...	55	30	45	19	77	42	27	26	321
Øyhelle	15	24	13	16	12	12	17	15	124
Tils.	19031	20011	26220	25928	37404	35850	21822	21500	207766

Tabell 4.

**Oppgave over telegrafkorrespondansen under Lofotfisket
i de siste 10 år.**

Måned	1000 telegrammer									
	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Januar	10,4	7,8	8,7	8,5	8,8	8,9	10,0	9,3	8,7	10,2
Februar	23,4	25,8	25,9	23,1	21,7	22,3	21,0	19,9	20,7	21,3
Mars	37,3	37,4	40,1	35,7	30,7	29,1	31,3	33,4	31,0	28,3
April	38,3	24,5	16,6	16,1	19,1	17,2	17,3	22,0	17,4	12,3

Geistlig betjening under lofotfisket i 1940.

I sesongen 1939/40 ble 24 sokneprester anvendt til fiskeværsbetjening i Hålogaland. 2 stiftskapellaner var hele tiden stasjonert i fiskevær.

Under *Lofotfisket* var 6 sokneprester og en stiftskapellan i arbeide blant fiskerne. Den ene sokneprest var anbragt i Henningsvær, stiftskapellanen i Stamsund. Dessuten var 5 legmenn antatt til fast virksomhet i Lofoten.

Havneforholdene.

Kjeøy gjentar kravet om utbedring av småbåthavnen og oppmudring. For Risvær fremheves sterkt nødvendigheten av molo mellom Borterøya og Store-Engla. Antallet av konflikter om fortøyninger, kollisjoner og skader var i år større enn tidligere. Den utvidelse en vil få med nevnte molo er absolutt påkrevet.

Fra Skrova anføres at havneforholdene vil bli bra når det nå påbegynte moloarbeide er fullført.

Havneforholdene i Brettesnes vil bedres betydelig når det tidligere krav om landdingsvor i Sponvika gjennomføres.

For Henningsvær var totalbelegget øket til 1626 fra 1600 i 1939. Hertil kommer at båtlag som før var stasjonert i værrets ytterkanter, i år flyttet til rorbuer i hovedværet. Fra Gullvik flyttet således samtlige båter til hovedværet med båtplass på indre havn. Foruten det nevnte faste belegg er der en rekke farkoster som søker havn for natten i Henningsvær, således at havnen om kveldene og nettene er helt tettpakket. Fiskeværet har på grunn av sin beliggenhet og sine naturlige betingelser forøvrig krav på den største oppmerksomhet fra havnemyndighetenes side. De gamle krav om utvidelse av havneområdet må nå realiseres om

ikke Henningsvær som fiskevær skal stagnere. Det overbelegg som en nå har vanskeliggjør i den grad både trafikken på havnen og adkomsten til og fra landetablisementene at trafikken tross oppsynets mest energiske inngripen truer med å stoppe opp.

Forøvrig henvises til hva der er anført herom i Lofotberetningen for de foregående år.

Stamsund anfører at havneforholdene framleis er helt utilfredsstillende.

Det samme gjelder også *Ure*. Det henvises til bemerkningene i beretningen for 1939.

For *Sørvågen* bemerkes at anlegget for *Bogen* ble påbegynt sommeren 1939. Gjennomføringen av dette anlegg vil først komme til sin rett såfremt den planlagte molo bygges i sammenheng fra *Bogen* til *Lamholmen*. Derved vil det store område mellom *Bogen* og *Tind* fremby et helt dekket stort havneområde. For *Sørvågen* og *Moskenes* henvises til tidligere fremsatte krav.

Røst gjentar de tidligere krav om oppmudring og oppmerking innen havneområdet.

Etter at trykningen av Lofotberetningen var satt igang innløp der fra havnedirektøren følgende innberetning om havneforholdene i Lofoten:

Kjeøy. Forskjellige løsninger er under overveielse og de nødvendige målinger m. v. vil bli utført med passende høve.

Risvær. Høsten 1940 ble undersøkelsene foretatt og havneplaner vil bli utarbeidet. Oppmerking av undervannsskjær tilligger *Fyrvesenet*.

Brettesnes. Det foreligger plan for oppmudring av havn for småbåter. Undersøkelser for molo er ikke utført.

Skrova. Moloen *Masterleiholmen—Sjøholmen* er under bygging og en del veier er utført som nødsarbeide. Hele stedet er nå målt opp og det er meningen å utarbeide en fullstendig havneplan.

Henningsvær. En videre utbygging er under overveielse, men de nødvendige oppmålinger er ikke avsluttet.

Stamsund. Man arbeider for tiden med det nye kart for endelig planbehandling.

Ure. Det foreligger ikke fullstendige planer for utdypning av havnen.

Ballstad. Det henvises til „Lofotfisket 1939“.

Reine. Det foreligger kart og planer for mudringsarbeider.

Sørvågen. Havnearbeidet i *Bogen* er under utførelse.

Røst. De nødvendige målinger for eventuell oppmudring er ikke foretatt. Oppmerking tilligger *Fyrvesenet*.

II. Fiskerne, deres farkoster og redskaper samt aktuelle spørsmål.

Ankomst, avreise og flytning under fisket.

Lofotfisket 1940 vil nødvendigvis for alle tider gå inn i historien som en sesong av helt enestående karakter som følge av de mange begivenheter av forskjellig art, der inntraff i løpet av sesongen, såvel hva selve bedriften angår som tilvirkningen og omsetningen, men selvsagt først og fremst som følge av den situasjon som oppsto for bedriften i og med krigsutbruddet den 9. april, der med et slag brakte fisket til avslutning ved at så å si hele fangstfeltet de påfølgende dager ble sterkt trafikkert av krigsfartøyer både i under- og overvannsstilling, hvilket selvsagt umuliggjorde en fortsatt drift.

Fiskerflåten var allerede klar over at noe helt usedvanlig foresto før de første krigsmeldinger innløp, idet undervannsbåter passerte over fiskefeltet, hvor redskapene sto til fangst natten til den 9. april. Dette medførte at de fiskere som ifølge sine iakttagelser var klar over situasjonen allerede forlot fangstfeltet om formiddagen den 9. april og tok redskapene med seg på land, og den del av fiskerflåten som intet ante på den tid lot redskapene som vanlig utsette for fangst til den påfølgende dag. Imidlertid ble krigsutbruddet da alminnelig kjent, og alle fiskere tok sine redskaper på land og avsluttet fisket for sesongen. Denne avslutning ble som det vil skjønnes fremskyndet 14 dager før vanlig tid.

Foruten selve krigsutbruddet og den hurtige avslutning bød sesongen på flere andre ting av almen interesse, og man skal her kortelig nevne noe av dette.

Råfisklovens gjennomførelse var imøtesett med stor spenning og oppmerksomhet, idet det hele gamle tilvante system med omsetning og tilvirkning for en del skulle opphøre og gi plass for nye metoder.

I etterfølgende avsnitt IV, som omhandler fiskens avsetning m. v. har man gjort nærmere rede for, hvordan nyordningen på området virket i praksis, og man skal her henvise til det. I tillegg kan anføres,

at der ble lagt sterkt an på at så meget som mulig av de daglige fangster ble eksportert fersk, og man kan nå si at der ble oppnådd gode resultater, når man ser hen på at det egentlig er den første sesong det har vært gjort noe effektivt for å øke ferskfiskeeksporten under Lofotfisket. Det ble således eksportert i fersk tilstand 9,571 tonn fra Lofotværene i vinter mot for eks. i 1939 2.580 tonn. Alle mulige bestrebelseer bør gjøres for å bringe denne eksport i høyden så langt råd er, såvel innenlands som utenlands. En kan vel neppe tenke seg finere eksportvare enn den ferske Lofottorsk med rogn, i hvert fall fra fiskets begynnelse og helt fremover til 20. mars.

Også andre metoder ble anvendt i vinter, tilsiktende å tilgodegjøre den ferske vare, bl. a. ved nedlegning av filét. Også her oppnåddes ganske tilfredsstillende resultater, når en tar hensyn til at det var det egentlige første forsøk av noen betydning i bransjen. Det ble således anvendt 915 tonn ferskfisk for dette øyemed. Når dette kvantum tillegges det som ble anvendt til ferskfisk for eksport, gikk der unna ialt 10.436 tonn i fersk tilstand. Dette resultat hjalp godt til med den daglige avsetning av fisken.

En annen form for tilvirkning ble også i vinter anvendt for å kvitte fiskerne av med deres daglige fangster, nemlig oppmaling av de fiskepartier som ikke fant avtakere på annen måte. Også disse salg ble formidlet gjennom Råfisklaget, og de fiskekvanta det her gjelder gikk til fabrikkene såvel i som utenfor Lofoten. Oppkjøpene fant sted ved Råfisklagets formidling ved oppkjøperfarkoster, som innfant seg i værene, når fiskerne kom på land fra feltet og foretok innkjøp. Etter å ha erholdt full last gikk oppkjøperbåtene til fabrikkene med fisken, hvor den ble oppmalt til fiskemel.

Det må betegnes som en praktisk og grei metode å oppmale den del av fangstene som ikke kan finne avtakere på ordinær måte, men man må komme derhen, at kun overstått og skadet fisk, som ansees helt uskikket for eksport og dertil også dårlig egnet for tilvirkning både på hjell og i salt blir nyttiggjort til fiskemel ved fabrikkene. I vinter ble der nemlig ikke gjort noen forskjell på dette punkt, da slaktet fisk fra såvel jukse som nattliner ble dirigert til guanofabrikkene for oppmaling i samme utstrekning som forholdt overfor overstått og elendig garnfisk. Dette forhold må man selvsagt straks komme helt bort fra, og ved et planmessig arbeide måtte dette kunne lykkes uten særlige vanskeligheter. Det er i virkeligheten nedslående å se at den sølvblanke og nyslaktede juksefisk oppslukes av formalingskvernen på fabrikkene for senere å tjene som kreaturføde, mens det syn en ser når overstått sleip og bløt garnfisk kastes inn på guanofabrikkene for oppmaling er mere enn frydefullt. Ved disse nye metoder i praksis i Lofoten medgikk der ialt i vinter

14.765 tonn fisk, og de gamle tilvirkningsmetoder ble tilsvarende lettet, noe som i hvert fall under normale forhold med sprengte markeder og overfylte innenlandske lagre ville ha hatt sine meget gavnlige virkninger.

Også andre ting medvirket til å gjøre denne vinter til en minnerik sesong. Det er nok her bare å henvise til etterfølgende avsnitt VII fisket og utbyttet, hvor det er gjort rede for at sjelden store fiskestimer i vinter søkte under Lofoten, som i forbindelse med gode vær- og driftsforhold gjorde det mulig i hvert fall for garn- og linefiskerne å utnytte havets rikdommer på en tilfredsstillende måte til tross for den alt for tidlige og uventete avslutning av sesongen.

Når en ser tilbake på utviklingen av fisket og tilvirkningsmetodene, finner en her et godt høve til å minne om, hva der ved gjentagne anledninger har vært fremholdt i Lofotberetningen om et planmessig og målbevisst arbeide med å skaffe et størst mulig konsum både hjemme og ute for fersk Lofotfisk med rogn. I denne sesong fant kun 11 % av fiskepartiet eller 10.486 tonn avsetning for eksport i fersk tilstand, mens resultatet i 1939 viste 2.580 tonn eller 2,2 % av det samlede Lofotkvanrum sistnevnte år. Det viser seg således at det lar seg gjøre å øke fiskeeksporten, når det først tas fatt. Det må imidlertid settes all kraft inn for at arbeidet kan fortsette på denne vei, så eksporten av den ferske fisken kan øke mangedobbelt av hva den er nu. Det viste seg i vinter at selv med en forholdsvis beskjeden eksport der som nevnt utgjorde 11 % av fiskepartiet øket utbyttet for fiskerne ikke så lite, idet kiloprisen på ferskfisken lå omkring 2 øre over dagsprisen for den fisk som tilvirkedes på annen måte. Dertil letter man ved en øket ferskfiskeksport de vanlige markeder for rundfisk og klippfisk — et moment som i hvert fall hittil har veiet tungt. Målet må være at minst halvdel av Lofotens fiskeparti finner anvendelse i fersk tilstand, og dette mål bør ikke være langt unna. Det er en av de mange veier som må befølges for å gjøre Lofotfisket i seg selv ikke bare lønnsomt, men skape det om fra en underskuddsbedrift til en god næringsvei på høyde med kravene i andre arbeidsgrener i vårt land.

Mens man er inne på spørsmålet om Lofotfiskets lønnsomhet vil man også iår påpeke at der intet gjøres fra Statsmyndighetenes side for mest mulig å komme bort fra de foreldete driftsmetoder som anvendes under Lofotfisket. Riktignok er en fullt på det rene med at det ikke er en så helt enkel sak å omlegge driften fra anvendelse av de kostbare garnredskaper samt liner med dens uhyggelige agnkonto til billigere og mere effektive fangstmetoder, som betinger en større netto av fisket enn hittil. Men selv om spørsmålet synes komplisert, må der tas fatt på arbeidet med å finne frem til noe nytt og bedre på området. Med sikte herpå har utvalgsformannen både skriftlig og muntlig for lengst

gjort henvendelse til Fiskeriadministrasjonen og Handelsdepartementet om at dette arbeide må tas opp ved offentlig foranstaltning som et ledd i bestrebelsene for å gjøre Lofotfisket lønnsomt og har herunder bl. a. foreslått et forsøksfartøy satt i drift under de store torskefiskerier, hvis hovedoppgave skulle være å finne fram til billige og effektive redskaper til avløsning for en del av de nuværende driftsmetoder. Forslaget skjebne er ukjent, og man vet ikke en gang om de anbefalte foranstaltninger er undergitt noen overveielse fra administrasjonens side. Når man også ved denne leilighet streifer inn på dette høyst aktuelle spørsmål er grunnen den, at ethvert menneske som står med begge bena oppe i de nuværende forhold ser og føler at bedriften befinner seg i en sørgelig bakevje, hvor ingen vei synes å føre ut så lenge intet effektivt blir gjort på området. Man kan nemlig ikke vente at den enkelte fisker skal ta fatt på en så stor og komplisert oppgave etter eget initiativ og for egen regning. Staten er den eneste rette til å bekoste og igangsette den foreslåtte forsøksdrift, og man vil her inntrengende gjenta de tidligere henstillinger om å fremme saken hurtigst mulig. Det må vel endelig være helt på det rene at et vel utstyrt forsøksfartøy satt i virksomhet under de store torskefiskerier er den eneste rette vei mot målet for å gjøre disse fiskerier til en virkelig lønnsom næring for den vanskelig stillede fiskerbefolkning i vårt land.

En annen oppgave som administrasjonen heller ikke har skjenket noen oppmerksomhet er gjennomføringen av en hensiktsmessig kontroll med de farkoster som deltar under de store fiskerier. Man skal her innskrenke seg til å henvise til Lofotberetningen for 1939, avsnitt II, hvor spørsmålet nærmere er omtalt i forbindelse med den forestilling som under 20. februar 1939 ble sendt til Handelsdepartementet om saken, idet man fremdeles tilråder at den foreslåtte kontroll etableres så snart skje kan.

Deltakelsen i fisket var også i vinter stor, nemlig 23.515 mann, som dog er 2.288 mann mindre enn foregående år. Der vises tilbakegang for alle bruksarters vedkommende. Den er størst innen garnfiskernes rekke, nemlig med 1.204 mann, dernest kommer linebruket med 819 mann og endelig juksa med 265 mann. Som det herav vil fremgå er der i år som de nærmest foregående år en stor tilbakegang innen garnbedriften. Dette skyldes enkelt den omstendighet at de økonomiske resultater for mange har stillet seg så slett at en hel del garnfolk ikke har klart å fornye tapene og redskapsslitasjen fra før for ny sesong. Derfor er flere garnfolk blitt liggende hjemme eller gått over til annet erhverv.

Nattlinefiskernes tilbakegang kan skyldes flere ting, bl. a. de samme årsaker som foran nevnt for garnbruket. Her må en også regne med de stadig påløpende agnutgifter som alltid er der, selv om fangstutbyttet

er slett. Der finnes også flere innen sistnevnte gruppe som redskapstap og agnutgifter har tvunget til å slutte og søke beskjeftigelse i et erhverv som kastet mere av seg. Derimot er tilbakegangen liten for juksefiskernes vedkommende, et forhold som må sees i forbindelse med den alltid herskende bølgegang i deltakelsen i Lofotfisket. Forholdet er jo som kjent det, at utrustningen til juksadriften er helt uvesentlig, når bortsees fra hva som medgår til maskinforbruk, vedlikehold av båt og dessuten kost m. v. Denne sesong bragte imidlertid dårlige resultater for juksa. Det kan derfor befryktes at kommende sesong vil bringe juksefiskernes antall noe ned. Det pleier nemlig være slik, når en sesong er dårlig for en bruksart.

Som fremholdt i tidligere beretninger må den sterke nedgang i garnfiskernes antall delvis også innen nattlinefiskernes sees i forbindelse med det faktum at det er et opplagt underskuddsforetagende å drive Lofotfisket etter de gamle metoder, såvel hva selve redskapene angår som tilvirkningsmåten, som hver på sitt vis drar fortjenesten ut av nevene på fiskerne, idet driftsutgiftene er urimelig høye, og betalingen for fisken og produktene ikke brakt opp på et nivå som står i forhold hertil.

Fisketyngden innfant seg temmelig sent under Lofoten i vinter, og av den grunn tok det tid før de fremmede fiskere meldte seg. Selv innbyggerne i Lofoten ventet før de flyttet ned til værene og tok fatt. Av den grunn var belegget meget lite ved første ukeopptelling den 2. februar, nemlig bare 1.173 mann fra 260 båter. En rask økning fant imidlertid sted de påfølgende uker. Således viste annen uke et antall på 3.792 fiskere, 3dje uke 9.081 og 4de uke 13.389. Tilstrømningen fortsatte helt til 29de mars, da belegget var på det høyeste med 23.909 mann. Økningen fortsatte således etter at hovedopptellingen den 22. mars hadde funnet sted, og på den måte ble der 394 mann som ikke kom med i hovedstatistikken. Det hender sjelden at toppbelegget ikke er nådd ved hovedopptellingen den 22. mars, men så skjedde altså i år. Denne gang skyldtes den fortsatte tilstrømning etter nevnte dato at juksefisket gav godt utbytte på den tid, og at mange nye båtlag fra de nærmeste distrikter først da kom til for å oppta driften.

Som følge av stabiliseringen av fisketyngden tok storparten av fiskerflåten stasjon i Østloftoværene, og særlig ble Henningsvær, Svolvevær og Skrova godt belagt. Men også i Vestloftoværene ble det faste belegg så stort at alt husrum utnyttedes. Da storfisket øst på midt i februar var en kjensgjerning, flyttet nesten alle garnfiskere vestfra og østover, hvor de deltok hovedsakelig på Moholmområdet omtrent uavbrutt til fisketyngden var på vestsig sist i mars med endel flyttinger mellom Stamsund og Skrova. I flyttingen deltok ikke det faste nattlinebelegg

som over hele linjen underholdt driften fra sine faste værstasjoner både i øst og vest. Derimot var jukseflåten stadig under flytning, idet den i år som alltid fulgte fisketyngden i dens sig fra dag til dag, noe som lett lot seg gjennomføre, da juksefiskerne på de større farkoster bor ombord og er uavhengig av husrom på land, hvilket letter sjansene for gode fangster ved at man stadig kan holde seg der, hvor fiske-tyngden står.

De første dager av mars begynte belegget å synke, idet mange garn-folk avsluttet driften, da den viste seg ulønnsom og reiste hjem. Der var imidlertid lørdag den 6. april fremdeles en fiskerflåte på 22.672 mann i full drift i Lofoten, da alt fremdeles lå meget godt an for lønn-somme fangster overalt i Vestlofotværene helt fremover til 20. april. Hele denne flåten var i full virksomhet på havet tirsdag den 9. april da krigsutbruddet ble kjent, og alle som én avsluttet da fisket og søkte havn. Fiskerbefolkningen kastet sjøhyret og bega seg skyndsomt hjem for å iføre seg det vanlige krigsutstyr til forsvar av hjem og fedreland, en sensasjonell avslutning på det tradisjonsrike Lofotfiske, som ingen hadde drømt skulle finne sted.

Beleggets variasjon og fiskernes hjemstavn og bruksmåte.

Følgende tabell viser båtantalet og dets prosentvise størrelse ved begynnelsen og midten av hver måned, samt ved fiskets nær fore-stående avslutning i de siste 5 år.

Tabell 5.

Tid	Antall båter tilstede					Procent av høyeste antall				
	1936	1937	1938	1939	1940	1936	1937	1938	1939	1940
Januar, midten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Februar, begynnelsen..	200	800	500	400	300	2,7	12,3	7,9	5,4	4,3
— midten	2100	2000	2000	2200	2500	27,4	30,7	31,7	30,1	35,9
Mars, begynnelsen	6200	5200	4500	5500	5300	84,9	80,0	71,4	75,3	76,2
— midten	7100	6300	5900	7000	6600	97,2	95,5	93,6	95,8	94,9
— slutningen	7300	6500	6300	7300	6950	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
April, sl. av 1ste uke.	6600	6200	6200	5200	6600	90,4	95,3	68,4	71,2	94,9
2nen uke.	4600	4800	6000	3400	6500	63,1	73,8	95,2	46,9	93,5
3dje uke.	2800	1700	3200	1700	—	38,3	26,1	50,7	23,3	—
4de uke.	1100	700	1700	—	—	15,4	10,7	26,9	—	—

Fortegnelse over det i Lofoten 22. mars 1940 tilstedeværende antall fiskere og farkoster,¹⁾ fordelt på hjemsted og bruksart.

Tabell 6.

Hjemstedskommune	Garn		Line		Dypsagn			Samlet antall		Antall leikarer
	Mann	Båter	Mann	Båter	Mann	Båter		Fiskere	Båter	
						med liner	uten liner			
Selje	3	1	—	—	—	—	—	3	1	—
Sør-Vågsøy	7	1	—	—	—	—	—	7	1	—
Nord-Vågsøy	8	1	—	—	—	—	—	8	1	—
Sogn og Fjordane fylke	18	3	—	—	—	—	—	18	3	—
Vatne	27	4	—	—	6	—	2	33	6	—
Borgund	—	—	—	—	6	—	2	6	2	—
Haram	176	22	—	—	—	—	—	176	22	—
Fræna	21	3	—	—	5	—	1	26	4	—
Sør-Aukra	271	35	—	—	—	—	—	271	35	—
Nord-Aukra	134	18	—	—	4	—	2	138	20	—
Sandøy	85	10	—	—	—	—	—	85	10	—
Bremsnes	13	2	—	—	—	—	—	13	2	—
Øre	6	1	—	—	—	—	—	6	1	—
Aure	—	—	—	—	5	—	1	5	1	—
Edøy	—	—	—	—	4	—	1	4	1	—
Brattvær	—	—	—	—	37	—	10	37	10	—
Ålesund	—	—	—	—	5	—	1	5	1	—
Møre og Romsdal fylke	733	95	—	—	72	—	20	805	115	—
Osen	6	1	—	—	4	—	1	10	2	—
Roan	—	—	—	—	46	—	15	46	15	—
Stoksund	—	—	—	—	76	—	25	76	25	—
Aafjord	—	—	—	—	9	—	3	9	3	—
Jøssund	—	—	—	—	11	—	4	11	4	—
Nes	—	—	—	—	14	—	6	14	6	—
Ørland	—	—	—	—	15	—	4	15	4	—
Sør-Frøya	—	—	—	—	21	—	6	21	6	—
Nord-Frøya	—	—	—	—	69	—	22	69	22	—
Hitra	—	—	—	—	5	—	1	5	1	—
Kvenvær	—	—	—	—	24	—	5	24	5	—
Fillan	—	—	—	—	24	—	8	24	8	—
Sandstad	—	—	—	—	9	—	2	9	2	—
Stadsbygd	11	2	—	—	15	—	4	26	6	—
Sør-Trøndelag fylke	17	3	—	—	342	—	106	359	109	—

¹⁾ Alle farkoster som det settes redskap (bruk) fra.

Hjemstedskommune	Garn		Line		Dypsagn			Samlet antall		Antall leiekarer
	Mann	Båter	Mann	Båter	Mann	Båter		Fiskere	Båter	
						med liner	uten liner			
Frostad	—	—	—	—	5	—	2	5	2	—
Otterøy	—	—	—	—	6	—	2	6	2	—
Flatanger	—	—	16	4	11	—	4	27	8	3
Nærøy	25	4	31	7	45	2	17	101	30	—
Vikna	—	—	2	1	155	—	59	157	60	—
Leka	19	3	—	—	56	—	23	75	26	1
Gravvik	25	4	—	—	30	—	11	55	15	—
Kolvereid	—	—	4	1	59	—	24	63	25	—
Foldereid	—	—	—	—	10	—	3	10	3	—
Nord-Trøndelag fylke	69	11	53	13	377	2	145	499	171	4
Bindal	5	1	9	2	74	—	26	88	29	—
Vik	14	3	14	3	55	1	18	83	25	2
Brønnøysund	6	1	15	3	3	—	1	24	5	2
Brønnøy	168	28	31	6	131	—	48	330	82	16
Vega	7	1	267	67	33	—	14	307	82	6
Velfjord	—	—	9	2	23	—	6	32	8	—
Vevelstad	—	—	158	38	—	—	—	158	38	14
Brønnøy sorenskriveri	200	34	503	121	319	1	113	1022	269	40
Tjøtta	79	12	118	30	86	—	35	283	77	9
Vefsn	—	—	46	11	8	—	4	54	15	5
Drevja	7	1	11	3	—	—	—	18	4	1
Mosjøen	—	—	7	2	4	—	2	11	4	1
Alstahaug	6	1	63	13	129	2	52	198	68	3
Stamnes	—	—	4	1	29	—	11	33	12	—
Leirfjord	6	1	125	30	126	1	43	257	75	11
Herøy	—	—	187	44	328	5	113	515	162	4
Nordvik	—	—	80	18	127	—	50	207	68	4
Alstahaug sorenskr.	98	15	641	152	837	8	310	1576	485	38
Dønnes	—	—	50	12	141	—	58	191	70	3
Nesna	17	3	44	11	228	—	91	289	105	4
Hemnes	—	—	10	2	22	—	8	32	10	2
Korgen	—	—	4	1	5	—	2	9	3	1
Sør-Rana	—	—	26	6	23	1	9	49	16	—
Nord-Rana	—	—	—	—	9	—	3	9	3	—
Mo	—	—	9	3	—	—	—	9	3	—
Lurøy	6	1	37	9	395	—	166	438	176	1
Træna	—	—	31	6	124	—	46	155	52	5
Rødøy	6	1	25	6	435	—	186	466	193	—
Meløy	20	3	9	2	313	—	125	342	130	1
Rana sorenskriveri	49	8	245	58	1695	1	694	1989	761	17

Hjemstedskommune	Garn		Line		Dypsagn			Samlet antall		Antall leikarar
	Mann	Båter	Mann	Båter	Mann	Båter		Fiskere	Båter	
						med liner	uten liner			
Gildeskål	72	14	163	40	432	8	176	667	238	5
Beiarn	—	—	110	26	2	1	—	112	27	2
Bodin	116	17	95	22	137	1	57	348	97	12
Bodø	22	3	5	1	7	—	4	34	8	—
Skjærstad	17	3	8	2	19	—	7	44	12	1
Fauske	—	—	8	2	32	—	14	40	16	1
Saltdal	—	—	—	—	37	—	13	37	13	—
Sørfold	43	9	140	27	121	—	45	304	81	7
Nordfold	99	21	28	6	89	—	35	216	62	7
Kjærringøy	4	1	13	2	50	—	22	67	25	—
Salten sorenskriveri	373	68	570	128	926	10	373	1869	579	35
Leiranger	42	8	71	15	46	4	12	159	39	12
Steigen	14	3	266	54	29	—	12	309	69	10
Hamarøy	76	12	88	18	110	—	44	274	74	16
Tysfjord	160	31	50	13	90	—	33	300	77	2
Ankenes	16	3	2	1	36	—	12	54	16	—
Evenes	51	10	—	—	22	—	8	73	18	—
Ballangen	47	10	4	1	35	—	10	86	21	1
Lødingen	380	80	62	23	83	—	38	525	141	8
Tjeldsund	68	14	5	1	56	—	23	129	38	—
Steigen sorenskriveri	854	171	548	126	507	4	192	1909	493	49
Vågan	278	61	320	86	185	2	88	783	237	62
Svolvær	47	8	15	5	63	—	27	125	40	9
Gimsøy	132	24	53	11	79	2	29	264	66	11
Valberg	33	8	34	8	43	—	19	110	35	10
Borge	169	28	31	8	48	1	21	248	58	6
Buksnes	106	16	387	98	82	—	32	575	146	74
Hol	166	33	214	51	72	2	25	452	111	38
Flakstad	208	34	229	67	24	1	8	461	110	90
Moskenes	369	56	372	93	19	1	7	760	157	300
Værøy	19	3	336	80	—	—	—	355	83	7
Røst	66	9	124	35	2	1	—	192	45	14
Lofoten sorenskriveri	1593	280	2115	542	617	10	256	4325	1088	621
Hadsel	153	32	340	75	626	33	197	1119	337	42
Bø	539	83	3	1	48	—	16	590	100	5
Øksnes	53	8	10	2	63	—	24	126	34	3
Langenes	—	—	—	—	56	—	20	56	20	—
Sortland	33	5	56	13	246	5	85	335	108	3
Bjørnskind	7	1	30	6	30	—	11	67	18	—
Dverberg	4	1	—	—	69	—	25	73	26	—
Andenes	—	—	—	—	13	—	4	13	4	—
Vesterålen sorenskr.	789	130	439	97	1151	38	382	2379	647	53
Nordland fylke	3956	706	5061	1224	6052	72	2320	15069	4322	853

Hjemstedskommune	Garn		Line		Dypsagn			Samlet antall		Antall leikarar
	Mann	Båter	Mann	Båter	Mann	Båter		Fiskere	Båter	
						med liner	uten liner			
Kvæfjord	73	21	28	7	116	8	37	217	73	1
Trondenes	3	1	83	18	129	9	40	215	68	—
Sandtorg	26	5	9	2	76	9	20	111	36	—
Skånland	20	7	4	1	129	—	50	153	58	—
Harstad	—	—	12	3	16	—	5	28	8	2
Bjarkøy	16	5	7	2	55	—	19	78	26	—
Torsken	65	22	—	—	—	—	—	65	22	—
Trondenes sorenskriveri	203	61	143	33	521	26	171	867	291	3
Ibestad	3	1	32	11	299	40	76	334	128	—
Gratangen	8	2	18	6	273	25	89	299	122	—
Andørja	8	3	25	9	258	24	71	291	107	1
Astafjord	9	1	22	3	148	8	50	179	62	—
Salangen	—	—	18	6	138	9	47	156	62	—
Lavangen	—	—	6	2	140	23	35	146	60	—
Tranøy	—	—	10	2	106	—	38	116	40	—
Sør-Reisa	110	14	31	6	122	—	46	263	66	—
Dyrøy	83	17	48	10	34	—	12	165	39	1
Senja sorenskriveri	221	38	210	55	1518	129	464	1949	686	2
Hillesøy	100	14	18	4	31	—	11	149	29	1
Tromsøysundet	70	10	78	15	413	1	144	561	170	3
Tromsø	31	4	—	—	26	—	9	57	13	—
Balsfjord	88	12	7	2	159	—	58	254	72	—
Malangen	28	4	5	1	94	—	36	127	41	—
Lenvik	109	15	91	18	361	23	125	561	181	4
Malangen sorenskriveri	426	59	199	40	1084	24	383	1709	506	8
Lyngen	258	34	6	1	107	—	40	371	75	2
Ulsfjord	24	3	19	5	215	1	81	258	90	—
Storfjord	34	7	5	2	5	—	2	44	11	1
Karlsøy	26	3	76	15	313	—	124	415	142	6
Helgøy	8	1	9	2	184	—	69	201	72	1
Skjærvøy	356	44	—	—	49	—	18	405	62	1
Nord-Reisa	53	7	10	2	18	—	7	81	16	1
Kvænangen	16	2	8	2	14	—	5	38	9	—
Kåfjord	77	13	6	2	165	—	65	248	80	3
Lyngen sorenskriveri	852	114	139	31	1070	1	411	2061	557	15
Troms fylke	1702	272	691	159	4193	180	1429	6586	2040	28

Hjemstedskommune	Garn		Line		Dypsagn			Samlet antall		Antall leiekarer
	Mann	Båter	Mann	Båter	Mann	Båter		Fiskere	Båter	
						med liner	uten liner			
Alta	—	—	—	—	2	—	1	2	1	—
Hammerfest	—	—	5	1	14	—	5	19	6	—
Talvik	—	—	—	—	21	—	8	21	8	—
Sørøysund	39	5	—	—	—	—	—	39	5	—
Kvalsund	—	—	—	—	11	—	4	11	4	—
Måsøy	—	—	—	—	3	—	1	3	1	—
Kjelvik	59	9	—	—	17	—	4	76	13	1
Gamvik	—	—	—	—	7	—	2	7	2	—
Vardø by	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—
Finmark fylke	98	14	5	1	76	—	26	179	41	1
Sammendrag:										
Sogn og Fjordane fylke.	18	3	—	—	—	—	—	18	3	—
Møre og Romsdal fylke.	733	95	—	—	72	—	20	805	115	—
Sør-Trøndelag fylke	17	3	—	—	342	—	106	359	109	—
Nord-Trøndelag fylke ..	69	11	53	13	377	2	145	499	171	4
Nordland fylke	3956	706	5061	1224	6052	72	2320	15069	4322	853
Troms fylke	1702	272	691	159	4193	180	1429	6586	2040	28
Finmark fylke	98	14	5	1	76	—	26	179	41	1
Ialt	6593	1104	5810	1397	11112	254	4046	23515	6811	886

Tabell 8. Båtmannskapenes størrelse.

Båter	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Pr. garnbåt.	5,41	5,50	5,44	5,52	5,74	5,86	5,97
» linebåt .	3,59	3,44	3,44	3,51	3,91	4,00	4,16
» dypsagn-							
» båt	2,63	2,55	2,31	2,51	2,64	2,70	2,51

Tabell 9. Fiskerantall fordelt etter bruksart.

Bruksmåte	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Garnbrukere	19,9	22,8	30,5	32,5	37,9	36,4	38,7	35,2	30,2	28,1
Nattlinebr. .	37,8	36,9	27,1	26,3	25,6	23,8	27,6	28,5	25,7	24,8
Dypsagnbr..	42,3	40,3	42,4	41,2	36,5	39,8	33,7	36,3	44,1	47,1

Tabell 7.

Oppgave over farkoster av de forskjellige typer der deltok i lofotfisket ved opptellingen 22. mars 1940.

I. Åpne og halvdekkede båter uten motor. ¹⁾ II. Åpne og halvdekkede farkoster med motor. III. Dekkede båter og fartøyer med motor.	Fra hvilket fylke																							
	Sogn og Fjordane			Møre og Romsdal			Sør-Trøndelag			Nord-Trøndelag			Nordland			Troms			Finnmark			Tilsammen		
	Antall	Mann	Fangstb.	Antall	Mann	Fangstb.	Antall	Mann	Fangstb.	Antall	Mann	Fangstb.	Antall	Mann	Fangstb.	Antall	Mann	Fangstb.	Antall	Mann	Fangstb.	Antall	Mann	Fangstb.
Garnfiske	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	92	—	45	119	—	—	—	—	84	211	—	
Linefiske som sjøldr.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	192	644	—	30	83	—	—	—	—	223	729	—	
Do. med fangstb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	52	—	—	—	—	—	—	—	26	52	—	
Dypsagnfiske	—	—	—	—	—	—	—	—	7	15	—	381	777	—	216	490	4	4	7	—	608	1289	4	
I. Ialt	—	—	—	—	—	—	—	—	8	17	—	638	1 565	—	291	692	4	4	7	—	941	2281	4	
Garnfiske	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	154	—	31	84	—	—	—	—	82	238	—	
Linefiske som sjøldr.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	33	98	—	1	3	—	—	—	—	35	105	—	
Do. med fangstb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dypsagnfiske	—	—	—	—	—	6	17	—	9	26	1	351	852	21	31	91	2	—	—	—	397	986	24	
II. Ialt	—	—	—	—	—	6	17	—	10	30	1	435	1 104	21	63	178	2	—	—	—	514	1329	24	
Garnfiske	3	18	—	95	733	—	3	17	—	11	69	—	616	3 710	—	196	1499	—	14	98	—	938	6144	—
Linefiske som sjøldr.	—	—	—	—	—	—	—	—	11	47	—	948	4 270	3	108	551	—	2	9	—	1069	4877	3	
Do. med fangstb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	47	18	—	—	—	4	47	18	
Dypsagnfiske	—	—	—	18	72	2	52	325	48	69	336	61	873	4 404	757	444	3635	922	8	65	13	1464	8837	1803
III. Ialt	3	18	—	113	805	2	55	342	48	91	452	61	2437	12 384	760	752	5732	940	24	172	13	3475	19905	1824
Ialt:																								
Garnfiske	3	18	—	95	733	—	3	17	—	11	69	—	706	3 956	—	272	1702	—	14	98	—	1104	6593	—
Linefiske som sjøldr.	—	—	—	—	—	—	—	—	13	53	—	1173	5 012	3	139	637	—	2	9	—	1327	5711	3	
Do. med fangstb.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	52	—	4	47	18	—	—	—	30	99	18	
Dypsagnfiske	—	—	—	18	72	2	58	342	48	85	377	62	1605	6 033	778	691	4216	928	12	72	13	2469	11112	1831
Tilsammen	3	18	—	113	805	2	61	359	48	109	499	62	3510	15 053	781	1106	6602	946	28	179	13	4930	23515	1852

1) Alle robåter med og uten seil medtas her.

Notredskaper.

Bruken av de i Lofotlovens § 17 nevnte synkenøter har i lengere tid vært forbudt, da utvalgene i de fleste oppsynsdistrikter ikke har funnet det ønskelig å gå igang med bruken av synkenøter. I de aller siste år har imidlertid utvalget i enkelte vær revidert sin oppfatning slik at det i 1939 ved utvalgsbeslutninger ble gitt adgang til synkenotfiske i Kanstadvjorden og Raftsundet oppsynsdistrikter fra kl. 12 til kl. 16. Disse vedtekter gjelder fremdeles. I vinter ble en lignende vedtekt fattet for Henningsvær, slik at der ble gitt tillatelse til synkenotfiske på Henningsværstrømmen på felleshavet der. Vedtekten kommer til å gjelde inntil videre — altså også under anstundende Lofotfiske.

Andragende om anvendelse av synkenot ble også behandlet av utvalget i Hopen og for Fellesdistriktet. I begge tilfeller ble andragendet avslått.

For Balstad utvalg forelå i vinter andragende om tillatelse til å anvende snurrevad og hovpose for distriktet. Andragendet ble imøtekommet, og der ble utferdiget vedtekt vedk. omhandlede fiske, som imidlertid kun skulle gjelde sesongen 1940. Der ble nemlig lagt ut en liten havteig rett inn av været for dette fiske.

I anledning utvalgets beslutning i Balstad anføres at Handelsdepartementet i skrivelse av 11. januar 1940 på ansøking fra utvalgsformannen hadde meddelt dispensasjon fra Lofotlovens § 17 vedk. anvendelse av snurrevad og lignende notredskaper under Lofotfisket 1940 etter nærmere regler fastsatt av utvalgene. Der innkom imidlertid kun ett andragende om bruk av snurrevad, nemlig det som ble behandlet som foran nevnt for Balstad.

Forsøk med ny type av snurpenot etter torsk på Lofothavet.

En garnfisker fra Svolvær fikk i januar i år på ansøking statsstøtte til anskaffelse av en ny type snurpenot etter skrei tilsiktende prøvedrift med noten under Lofotfisket i 1940. Han innkjøpte en litt brukt alminnelig snurpenot, som han delvis omarbeidet og avpasset etter de spesielle forhold i Lofoten. Vedkommende fikk også utvalgsformannens tillatelse til å bruke noten på de vanlige felt i Lofoten fra kl. 8 form. til kl. 6 em. fra 6. mars og utover, idet det var meningen at det hele skulle være et forsøksfiske for å finne ut om redskapet hadde noe for seg. Som følge av at arbeidet med å få noten omskapt for best mulig å passe for torskefiske kom vedk. seg sent i gang med sine forsøk. Driften foregikk fra en motorkutter på ca. 50 fot, utstyrt med hjelpebåter og en mannskapsstyrke som alminnelig for garndrift. Forsøkene ble opptatt

på Moholmområdet og delvis for Henningsvær og Stamsund. Forsøksdriveren hadde fått pålegg om å føre nøyaktig journal over farkostens bevegelse på feltet og fisket og dets resultater og innsende avskrift av samme, når fisket var slutt. Der er imidlertid ikke innkommet noen rapport fra fiskeren om resultatene. Derimot har han meddelt utvalgsformannen muntlig at forsøkene ikke ble så omfattende som ønskelig kunne være, likeså at fangstene ved alle notkast ble små. Der kom fisk i noten ved alle kast men utbyttet var så lite, at det ikke kan betegnes som fangster. Årsaken til dette minimale fiskeutbytte antok han skrev seg fra en mindre heldig konstruksjon av noten, og at man dertil ved forsøkene ikke traff på større fiskestimer, som egnet seg for fordelaktige notkast. Hvor mange dager fisket foregikk eller hvor mange notkast det ble gjort under forsøkene er ikke bragt på det rene. Men man kan gå ut fra at omfanget var forholdsvis lite, da det så å si med det samme ble oppdaget at noten hadde en uheldig konstruksjon, og på det tidspunkt var der ikke anledning til å forandre redskapet.

Under forsøksdriften tok garnfisket seg godt opp med storfangster på Moholmfeltet, og forsøksdriverens mannskap som var garnfolk og utstyrt med garnbruk ble utålmodige og misfornøyet med de slette resultater notfisket ga, og av den grunn så vedkommende seg nødt til å avbryte forsøkene og gå over til vanlig storgarndrift, hans egentlige driftsmåte, for hvilket både han og hans mannskap var fullt utstyrt.

Utvalgsformannen antar at omhandlede forsøksfiske med snurpenot på langt nær ikke var omfattende nok av grunner som foran fremholdt, og ut herfra lar det seg vanskelig gjøre å felle noen avgjørende dom om redskapets hensiktsmessighet og effektivitet på Lofothavet. De mangler ved noten som under prøvedriften ble fastslått, bør søkes rettet og forsøkene gjenopptatt i 1941 og i større omfang enn inneværende sesong.

Det skal innrømmes at sådanne forsøk som det her gjelder er forbundet med økonomiske ofre, og at en således ikke kan vente at alminnelige fiskere uten kapital skal gå inn for en så stor oppgave. Et bidrag til anskaffelse av redskaper er ikke nok. De daglige driftsutgifter og mannskapshyrer drar selvsagt avgårde med de største utgifter. Sådanne oppgaver kan ikke løses gjennom privat initiativ, de økonomiske ofre er for svære. Samfundet må her gå i spissen og vise veien gjennom planmessig og kyndig forsøksdrift som tidligere fremholdt.

Leiekarer.

Der er i grunnen ikke noe særlig å meddele angående leiekarspørsmålet. Forholdene artet seg i år som vanlig. En hel rekke arbeidsledige folk fra distriktene i Nord-Norge, særlig fra Nordland fylke møtte også i år

opp i Lofoten for å få seg jobb. Det lyktes de fleste av de arbeidssøkende å skaffe seg beskjeftigelse for vinteren, dels som alminnelige leiekarer ved fisket og dels ved arbeide i land med fisketilvirkning, garnbøting, sjauerarbeide etc. Der var således få som måtte reise hjem uten å få arbeide. Flere fiskere hadde allerede fra hjemstedene ordnet seg med leiekarer, og det samme var tilfelle med de ledende innen fiskeribransjen.

Leiekarsvesenet burde nu ha hørt fortiden til, men det ser ikke ut til at det er så lett å få systemet bort. Riktignok har tendensen vært litt avtagende de senere år, så man nu er kommet ned i et antall av 886 leiekarer i fiskeribedriften på sjøen, hvilket er 73 mann mindre enn ifjor eller 3,3 % av Lofotfiskerne. Det er bare i Nordland fylke man driver med dette systemet. Dette fylke alene har 853 leiekarer, hvorav igjen hele 621 faller på Lofotens herreder, og her leder Moskenes kommune med 300 mann. Deretter kommer Flakstad med 90 og Buksnes med 74 leiekarer.

Man har før anbefalt hel sløyfning av leiekarsvesenet ombord i fiskefarkostene og istedet gå over til å betale alle mann etter en bestemt prosentsats av fangsten, og de som benytter denne lønningsmåte regner i alminnelighet 30 % til mannskapet. Det er særlig blant garnfiskerne at leiekarsystemet brukes, men også blant nattlinefiskere finnes der nok en del forhyringer etter omhandlede prinsipp.

Tilgangen på leiekarer var i år rikelig. Hyrene varierte en del, men i alminnelighet ble der betalt for vante folk fra kr. 200—350 for sesongen, hvortil så kommer fritt hus, brensel og lag.

Tabell 10.

Hjemsted	1936	1937	1938	1939	1940
Sogn og Fjordane fylke	—	—	—	—	—
Møre og Romsdal fylke	9	4	1	—	—
Sør-Trøndelag fylke	—	1	—	—	—
Nord-Trøndelag fylke	6	4	1	4	4
Helgeland	151	141	123	85	95
Salten og Steigen	50	96	46	84	84
Lofoten og Vesterålen	893	762	837	805	674
Troms fylke	36	40	30	11	28
Finnmark fylke	2	2	—	—	1
Ialt	1147	1050	1038	959	886
Procent av samtlige fiskere	4,6	4,4	4,6	3,7	3,7

Der var også forhyret en hel del garnbøtere, og hyren for disse var noe mindre enn på sjøen, men ellers var betingelsene like. Der ble i år som før anvendt en del unggutter på land, hvis arbeide var å koke og hjelpe til med egning og forefallende arbeide. Disse ungdommer ble betalt med jevnt kr. 175,00 pr. mann.

Avklareringen gikk etter omstendighetene bra. Mange høvedsmenn — rettere sagt de fleste av dem — fikk jo ikke utbetalt oppgjør for sine fiskeleveranser på grunn av krigsutbruddet, hvorfor enkelte ikke klarte å betale sine leiekarer, men i sådanne tilfeller går man ut fra at oppgjøret er blitt ordnet senere.

Fiskere og båter fra de forskjellige bruksarter tilstede i de forskjellige fiskevær ved hovedopptellingen den 22. mars 1940.
Tabell 12.

Fiskevær	Garn		Liner		Dypsagn			Saml. antall		Antall leiekarer
	Mann	Båter	Mann	Båter	Mann	Båter		Fiskere	Båter	
						med liner	uten liner			
Rinøy	306	94	30	15	106	—	54	442	163	6
Kjeøy	88	19	3	1	20	—	8	111	28	1
Risvær	338	67	149	43	151	—	53	638	163	12
Brettesnes	146	48	163	51	264	—	105	573	204	5
Skrova	462	96	43	18	1125	—	475	1630	589	25
Svolvær	1826	251	214	48	3919	196	1249	5959	1744	109
Kabelvåg	175	28	371	72	1094	—	453	1640	553	77
Hopen	233	29	384	75	263	—	107	880	211	14
Henningsvær	1661	248	347	83	3191	41	1199	5199	1571	172
Øst-Lofoten	5235	880	1704	406	10133	237	3703	17072	5226	421
Stamsund	770	127	343	80	347	4	122	1460	333	60
Steine	59	9	44	10	93	—	30	196	49	6
Ure	50	11	343	75	74	2	26	467	114	25
Mortsund	71	14	210	45	23	3	5	304	67	10
Balstad	119	18	540	136	331	—	122	990	276	71
Midtre-Lofoten	1069	179	1480	346	868	9	305	3417	839	172
Nusfjord	18	3	263	62	—	—	—	281	65	22
Sund	68	12	288	72	10	1	4	366	89	57
Havnøy	14	2	287	60	—	—	—	301	62	74
Reine	43	7	173	41	15	—	4	231	52	54
Sørvågen	11	2	678	178	84	6	30	773	216	54
Vest-Lofoten	154	26	1689	413	109	7	38	1952	484	261
Værøy	33	5	809	197	—	—	—	842	202	15
Røst	102	14	128	35	2	1	—	232	50	17
Værøy og Røst	135	19	937	232	2	1	—	1074	252	32
Ialt	6593	1104	5810	1397	11112	254	4046	23515	6801	886

Antall båter og fiskere tilstede i de enkelte deler av Lofoten ved hver ukes slutning.

(G = garnbåter, L = linebåter, D = dypsagnbåter, S = sum, F = fiskere).

Tabell 11.

		Uken som endte										
		2/2	9/2	16/2	23/2	1/3	8/3	15/3	22/3	29/3	5/4	12/4
Ringøy	G	0	10	16	21	47	96	114	103	103	71	20
	L	0	0	0	0	7	12	15	15	16	13	2
	D	0	5	8	10	17	33	45	56	64	37	5
	S	0	15	24	31	71	141	174	174	183	121	27
	F	0	46	72	89	237	452	551	487	500	336	89
Kjeøy	G	0	1	3	6	14	25	27	21	19	13	11
	L	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
	D	0	1	1	1	1	4	7	8	9	10	4
	S	0	2	4	7	15	29	35	30	29	24	16
	F	0	8	14	32	73	134	151	123	115	99	56
Risvær	G	0	2	15	28	36	49	57	72	77	76	20
	L	0	2	16	27	31	39	44	44	44	42	19
	D	0	0	1	3	19	34	49	57	60	50	16
	S	0	4	32	58	86	122	150	173	181	168	55
	F	0	12	135	250	353	477	567	683	724	680	212
Brettesnes	G	0	3	9	27	38	44	47	48	48	44	16
	L	0	5	19	35	42	45	50	48	45	42	6
	D	0	5	28	49	67	79	107	111	113	96	17
	S	0	13	56	111	147	168	204	207	206	182	39
	F	0	43	160	320	422	478	564	570	565	510	127
Skrova	G	6	20	47	72	82	90	93	96	95	90	44
	L	0	4	7	10	15	18	18	16	16	15	6
	D	4	76	208	318	414	464	474	465	468	408	105
	S	10	100	262	400	511	572	585	577	596	513	155
	F	45	306	721	1108	1411	1569	1611	1631	1597	1328	429
Svolvær	G	1	7	32	54	84	137	221	254	245	175	8
	L	0	4	15	24	30	37	48	48	48	48	4
	D	5	80	357	657	1033	1275	1418	1464	1451	1363	22
	S	6	91	404	735	1147	1449	1687	1766	1744	1586	34
	F	27	279	1192	2179	3426	4522	5623	6000	5906	5127	101
Kabelvåg	G	1	7	15	18	23	25	27	28	27	25	12
	L	1	26	55	60	61	71	71	71	70	67	30
	D	2	30	144	283	394	425	450	451	456	358	120
	S	4	63	214	361	478	521	548	550	553	450	162
	F	17	294	723	1098	1429	1558	1611	1619	1618	1358	579
Hopen	G	4	4	9	13	18	26	29	30	29	26	8
	L	15	16	57	67	74	75	75	75	74	70	42
	D	1	9	44	60	87	95	106	107	108	80	43
	S	20	29	110	140	179	196	210	212	211	176	93
	F	104	129	468	592	727	815	868	880	870	761	386
Henningsvær ..	G	1	12	67	90	111	186	223	252	247	226	20
	L	7	40	70	77	81	86	87	89	91	92	30
	D	1	96	376	768	1226	1163	1242	1265	1264	1235	0
	S	9	148	513	935	1418	1435	1552	1606	1602	1553	50
	F	39	462	1664	2812	3612	4597	5092	5351	5310	5095	260

Tabell 11 (forts.).

		Uken som endte										
		2/2	9/2	16/2	23/2	1/3	8/3	15/3	22/3	29/3	5/4	12/4
Stamsund	G	13	16	43	78	94	105	131	157	136	135	15
	L	16	16	47	63	76	87	90	90	91	98	58
	D	0	2	20	57	96	133	152	150	161	162	0
	S	29	34	110	198	266	325	373	377	388	395	73
	F	134	157	505	806	1156	1399	1544	1594	1610	1633	347
Ure	G	0	0	5	6	8	9	9	11	11	11	9
	L	7	30	62	71	74	76	76	76	76	76	61
	D	0	2	3	13	17	23	26	27	27	28	13
	S	7	32	70	90	99	108	111	114	114	115	83
	F	33	140	320	397	434	448	457	465	467	468	345
Mortsund	G	0	1	2	6	11	11	11	12	12	14	10
	L	0	19	35	46	48	49	50	50	50	50	40
	D	0	0	1	2	3	6	6	7	7	9	8
	S	0	20	38	54	62	66	67	69	69	73	58
	F	0	90	172	249	290	308	308	315	315	331	256
Balstad	G	3	4	10	14	16	14	13	14	23	38	6
	L	40	57	103	128	136	137	138	138	137	141	140
	D	2	6	10	15	36	61	84	113	131	141	14
	S	45	67	123	157	188	212	235	265	291	320	160
	F	184	250	489	626	727	785	846	933	1058	1197	610
Nusfjord	G	1	3	3	3	4	4	4	3	3	3	2
	L	13	36	56	62	62	63	62	62	62	63	34
	D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	S	14	39	59	65	66	67	66	65	65	66	36
	F	60	172	254	280	288	293	289	281	281	285	164
Sund	G	8	12	20	23	23	19	12	12	15	31	13
	L	5	26	56	62	68	72	74	78	80	89	37
	D	0	0	0	0	1	2	2	5	7	12	6
	S	13	38	76	85	92	93	88	95	102	132	56
	F	80	180	338	380	403	392	357	371	391	539	236
Reine	G	4	16	33	41	35	20	14	10	19	33	52
	L	4	24	76	84	89	97	98	99	111	126	129
	D	1	0	0	0	2	4	1	7	9	21	30
	S	9	40	109	125	126	121	113	116	139	180	211
	F	42	229	623	716	724	599	552	540	659	878	1055
Sørvågen	G	0	0	1	3	4	4	2	2	2	3	1
	L	0	9	34	78	126	144	162	172	187	223	100
	D	0	0	0	3	16	19	30	35	41	50	10
	S	0	9	35	84	146	167	194	209	230	276	111
	F	0	35	140	339	573	645	707	745	814	975	445
Værøy	G	1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3
	L	73	173	193	198	198	198	198	198	197	187	120
	D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	S	74	178	198	203	203	203	203	203	202	192	123
	F	309	736	819	838	840	840	840	840	842	795	502
Røst	G	5	17	21	21	22	22	20	17	17	20	23
	L	15	24	31	33	35	35	35	36	35	35	39
	D	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2
	S	20	41	52	54	57	57	56	54	53	57	64
	F	99	224	272	278	296	296	278	260	267	277	314

Tabell 11 forts.

		Uken som endte										
		$\frac{2}{2}$	$\frac{9}{2}$	$\frac{16}{2}$	$\frac{23}{2}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{8}{3}$	$\frac{15}{3}$	$\frac{22}{3}$	$\frac{29}{3}$	$\frac{7}{4}$	$\frac{5}{4}$
Østlofoten	G	13	66	213	329	453	678	838	904	890	746	159
	L	23	97	239	300	341	383	409	407	405	390	140
	D	13	302	1167	2149	3258	3572	3898	3984	3993	3637	332
	S	49	465	1619	2778	4052	4633	5145	5295	5288	4773	631
	F	232	1579	5149	8480	11690	14602	16638	17344	17205	15294	2239
Vestlofoten	G	29	52	117	174	195	186	196	201	221	268	108
	L	85	217	469	594	679	725	750	765	794	866	599
	D	3	10	34	90	171	248	301	344	383	423	81
	S	117	279	620	858	1045	1159	1247	1310	1398	1557	788
	F	533	1253	2841	3793	4595	4869	4060	5244	5595	6306	3458
Værøy og Røst	G	6	22	26	26	27	27	25	22	22	25	26
	L	88	197	224	231	233	233	233	234	232	222	159
	D	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2
	S	94	219	250	257	260	260	259	257	255	249	187
	F	408	960	1091	1116	1136	1136	1118	1100	1109	1072	816
Opsyns- distriktet	G	48	140	356	529	675	891	1059	1127	1133	1039	293
	L	196	511	932	1125	1253	1341	1392	1406	1431	1478	898
	D	16	312	1201	2239	3429	3820	4200	4329	4377	4062	415
	S	260	963	2429	3893	5357	6052	6651	6862	6941	6579	1606
	F	1173	13792	9081	13389	17421	20607	21816	23688	23909	22672	6513

III. Rorbuer, sanitærforhold, vannforsyning og fiskerilegetjeneste.

Det kan ikke sies at der i løpet av det siste år har vært noen fart i rorbubygningen omkring i fiskeværene, når bortsees fra enkelte få unntagelser. Der er således i løpet av året kun skaffet husrom til ytterligere 237 mann, hvorav for 229 i rorbuer og 8 i losjibus.

Antallet av rorbuer er kun øket med 4 og utgjør nå 1.287, hvor der i alt kan plasseres 14,395 mann. Losjibusenes antall er øket med 5 og utgjør nå 148 med plass for 1.755 mann. Etter dette resultat kan der nå skaffes husrom på land for i alt 16.150 fiskere.

Når økningen av rorbuer ikke er større enn nevnt, kfr. forøvrig etterfølgende tabell nr. 13, så skyldes dette at flere av de små foreldede rorbuer er revet og kun for en del erstattet ved nybygg, men det er visstnok forutsetningen fra grunneiernes side etter hvert å foreta gjenoppbygning av de utrangerte og revne rorbuer, og da selvsagt i betydelig utvidet og modernisert skikkelse.

Av årets forøkelse faller det meste på Stamsund, hvor der ved flere nybygg og en rekke ombygninger og moderniseringer av eldre buer er skaffet ytterligere husrom for 160 mann i været, således at der i Stamsund nå under meget rommelige forhold kan plasseres 1.314 fiskere.

Også i enkelte andre vær har grunneierner foretatt ombygning og modernisering av gamle buer. I det hele er det i Midtre Lofoten og i Vestlofoten i de siste år gjort meget for å skaffe fiskerne best mulige boligforhold. Denne oppgave er et økonomisk offer fra væreiernes side, da rorbubygningen og vedlikeholdet som kjent er tapbringende, men dog en nødvendig utgiftspost for å kunne drive et fiskevær rasjonelt og i skritt med utviklingen. Kontoen øker også derved at rorbuerne i stadig stigende utstrekning gjøres mere lettvinnt og hensiktsmessig, utstyrt med kaier, hjellbruk, adkomst til sjøen og delvis også eignerhus samt innvendige forbedringer med egne soverom, elektrisk belysning m. v.

Antall rorboder og losjihus.

Tabell 13.

Fiskevær	Rorboder tilhørende					Losjihus		Husrum til ialt
	Væriere	Fiskere	Andre	Ialt	Rummer antall mann	Antall	Rummer antall mann	
Rinøy	—	—	—	—	—	20	290	290
Kjeøy	—	—	—	—	—	8	80	80
Raftsundet og Risvær....	11	1	2	14	128	16	136	264
Brettesnes	7	2	6	15	390	14	220	610
Skrova med øyer	30	19	35	84	832	7	40	872
Austnesfjorden	—	—	—	—	—	—	—	—
Svolvær	12	—	—	12	123	11	78	210
Kabelvåg	10	2	15	27	507	8	100	607
Storvågen	24	3	5	32	480	1	10	490
Ørsvåg	10	2	—	12	106	1	30	133
Ørnesvika	23	2	2	27	270	—	—	270
Hopen	28	—	—	28	370	—	—	370
Kalle	30	—	—	30	300	—	—	300
Festvåg	3	—	—	3	40	—	—	40
Gullvik	5	—	—	5	44	1	9	53
Sauøy og Skata.....	6	—	—	6	112	3	34	146
Henningsvær.....	26	14	25	65	950	26	481	1431
Stamsund.....	65	3	1	69	1274	5	40	1314
Steine	12	1	—	13	146	1	8	154
Ure	39	5	2	46	685	7	35	720
Mortsund og øyer	31	17	—	48	380	5	65	445
Balstad og Kjeøy	70	12	—	82	1018	3	28	1046
Nustjord	58	—	—	58	540	1	5	545
Nesland	24	—	—	24	240	2	14	254
Sund med øyer	26	3	—	29	151	—	—	151
Møllerodden	13	—	—	13	184	2	16	200
Havnøy	41	3	—	44	404	—	—	404
Olenilsøy, Sakrisøy, Topøy	36	—	—	36	300	—	—	300
Reine	59	7	—	66	696	—	—	696
Moskenes	32	—	3	35	268	—	—	268
Sørvågen og Bogen	78	—	6	84	880	—	—	880
Tind og Å	87	—	3	90	880	—	—	880
Værøy	98	7	4	109	794	—	—	794
Røst	74	6	1	81	903	6	36	939
Ialt	1068	109	110	1287	14395	148	1755	16150

I stigende utstrekning benyttes nå kvinnelige kokker, spesielt i de større og nyere rorbuer. Resultatene av denne omplasing av arbeidshjelpen fra uvante kokkgutter i 15 års alderen som knapt var kar for å koke det høyst nødvendige, til flinke, renslige kvinner, vel øvet i faget må betegnes som et stort fremskritt i retning av å omskape rorbuene fra skitne pulterkammer til rene, velstelte og trivelige oppholdssteder for fiskerne.

Som fremholdt i tidligere Lofotberetninger hersker der større og større rorbumangel i værene overalt i Østlofoten, hvor der stort sett

lite eller intet har vært gjort for å skaffe fiskerne tak over hodet. Forholdet er jo det, at der etter hvert som overgangen til anvendelse av mindre båter basert på dagdrift finner sted, blir behovet for husrom på land tilsvarende øket, idet de små bekvemmeligheter ombord i de mindre farkoster gjør de vedkommende fiskere helt avhengig av husrom på land.

En rekke vær i Østlofoten, bl. a. Svolvær, Skrova, Brettesnes og Risvær samt værene østenfor mangler i stor utstrekning hus for den del av belegget som er avhengig av landstasjon, og man kan si at husmangelen nesten over alt på anførte strekning var meget følsom både i vinter og de foregående år under det rike fiske og den store tilstrømming av fiskere. I mange tilfeller måtte fiskerne ordne seg som det falt seg, ofte måtte de for i det hele tatt å få tak over hodet installere seg for sesongen i avlagte båter og slette skur på land, hvor tilværelsen som det vil skjønnes ble alt annet enn behagelig i vinterkulden. I stor utstrekning ble fiskerne nødt til å bo hele vinteren ombord i sine små farkoster, som ikke var beregnet for overnatting, da hus ikke var å oppdrive på land.

I mange Østlofotvær ble de få losjihus som forefant fullpakket av fiskere og på den måte overbefolket.

Som det herav vil fremgå er husspørsmålet i Lofoten på langt nær ikke løst. Det er derfor nødvendig at såvel de forretningsdrivende i fiskebransjen i Lofoten — spesielt da de fastboende — som det offentlige forsatt må ha sin oppmerksomhet henvendt på disse forhold. Særlig tror man det må være en oppgave for det offentlige å yde den fornødne støtte, da man neppe kan regne med at de private grunneiere — særlig i Østlofoten — vil gå inn for å avhjelpe husnøden.

I denne forbindelse vil man anbefale at fiskernes boligforhold utvides og forbedres på Statens eiendom i Skrova, og at dette skjer som en hel statsforanstaltning. Det offentlige løser på den måte to oppgaver, nemlig for det første å bidra til avhjelpe husnøden øst på og skaper dertil et mønsterfiskevær, hvor det kan plasseres nødvendige bedrifter i bransjen til opphjør for den hele fiskerinæring. På denne Statens eiendom står fremdeles mange faldeferdige rorbuer, som fiskerne er nødt til å flytte inn i for i det hele tatt å få tak over hodet i været. Det tar seg ikke ut at der på statens egen eiendom finnes rorbuer som utleies mot betaling. Disse rorbuer må rives snarest og gi plass for hensiktsmessige og rommelige beboelseshus for det spesielle øyemed å skaffe flest mulig småbåtfiskere husrom i Skrova.

I fiskeværet Henningsvær, der som kjent eies av Nordland fylke, hersket i vinter som de nærmest foregående år stor husmangel. Belegget i været er stadig stigende, og overbefolkningen i fiskernes beboelsesrom

øker tilsvarende, da den beskjedne nybygning på langt nær ikke står i forhold til etterspørselen etter hus. Der bør gjøres alt mulig for å avhjelpe husmangelen i dette ideelle fiskevær med dets store muligheter, med driftsbasis både mot øst og vest. Spørsmålet bør søkes løst av grunneieren — Nordland fylkes kommune — i samarbeid med staten, som jo også må sies å ha interesse av den heldigste løsning av saken.

Fra de forskjellige oppsynsstasjoner er kommet innberetning angående de sanitære forhold, og disse går for det meste ut på at den forbedring som er å spore på området ikke er så stor som ønskelig kunne være.

De forhold som det her gjelder kan kanskje deles opp i to grupper, nemlig på den ene side den forholdsvis moderne rorbubebyggelse med så å si direkte adkomst til sjøen og på den annen side den eldre umoderne bebyggelse hist og her omkring i værene, ofte i betydelig avstand fra sjøen. Den førstnevnte gruppe av rorbuer må sies å være forholdsvis lett å holde ren av flere grunner, bl. a. fordi plassen for hver mann er større enn vanlig. Der egnest i budøra i steden for inne i beboelsesrommet, soverommet for alle mann er innrettet i 2nen etasje og endelig fordi de moderne hus ofte står over sjøen med lett avgang for alt avfall, og sist men ikke minst fordi de kvinnelige kokker har overtatt renholdet i forbindelse med matlagingen. Stort sett kan man si at de sanitære forhold er ganske bra innen denne gruppe av rorbuer.

Derimot er rensligheten nokså mangelfull innen den annen gruppe av rorbuer, de gamle med liten og dårlig plass og uheldig beliggenhet til sjøen. Det er jo rimelig at det faller betydelig vanskeligere å gjennomføre et tilfredsstillende renhold i de gamle uhensiktsmessige bygg, og derfor er det forståelig at de sanitære forhold må bli slettene innen denne gruppe av buer.

Felles for begge grupper av bygg er mangelen på system i renholdet. Der har vært bebudet nye inngripende helseforskrifter ensartet for alle fiskevær omkring i landet, men disse lar vente på seg. Påbud om daglig renhold i fiskernes beboelsesrom er ikke alene nok. Der må også komme greie bestemmelser om hvordan der skal forholdes med den årlige hovedrengjøring av beboeshusene, før fiskerne flytter inn for hver sesong. Den greieste ordning er at hovedrengjøringen foretas i januar før innflytningen, og at arbeidet pålegges huseierne, selv om det skulle bli nødvendig å heve husleien for å få noen dekning for utgiftene ved renholdet. Selv om fiskerne gjør rent etter seg ved avreisen hjem hver vår må ny rengjøring skje før innflytningen i januar. Ofte forekommer det at både enkelte rorbuer og losjihus benyttes av eieren utenfor fisketiden, og også av den grunn skulle det synes mest rimelig at huseieren besørget hovedrengjøringen i januar.

Rensligheten omkring rorbuene er gjennomgående nokså bra, også fordi der nå nesten overalt er ordnet tilstrekkelig med priveter.

En rikelig og god vannforsyning er av stor betydning for en god sunnhetstilstand omkring i fiskeværene. Imidlertid er forholdene med vannforsyningen meget mangelfull i flere vær, og man har derfor i Lofotberetningen tidligere og ved en rekke henvendelser til administrasjonen henstillet at dette betydningsfulle spørsmål snarest søkes løst overalt i orden og rekkefølge etter tyngden i de enkelte krav. Havnedirektøren har i år avgitt en kort uttalelse om vannforsyningen i enkelte vær, likesom de resp. oppsynsbetjenter har uttalt seg om saken. Nedenfor skal man gjengi hva der er anført fra de forskjellige fiskevær.

Kanstadfjorden oppsynsdistrikt.

For Rinøy anfører havnedirektøren at der foreligger plan for et vannforsyningsanlegg, men enkelte grunneiere har gjort innvendinger mot avståelsen.

Oppsynet henviser til hva der tidligere er anført om spørsmålets løsning, likeså henvises til fiskerilege, dr. Lieds beretning, s. 45 i Lofotberetningen for 1939.

For Kjeøy anfører havnedirektøren at ved samarbeide med vær-eieren er vannledningen ført fram til Kjeøy og at der foreligger planer for vannverk fra Ytterstadelven. Oppsynet meddeler at statsbrønnen for Kjeøy skaffet tilstrekkelig vann, da belegget i år var forholdsvis lite. Skal imidlertid været under alle forhold sikres tilstrekkelig drikkevann, må det projekteerte Ytterstadvannanlegg bygges.

Raftsundet oppsynsdistrikt.

Havnedirektøren meddeler at bassenget på Risvær bør gjøres rent, men dette er havnevesenet uvedkommende, da vedlikeholdet er garantert av fylket.

Oppsynet anfører at den i forrige beretning omtalte mangel ved pumpeinnretningen var blitt rettet sommeren 1939, men først i innværende sesong gjentok det samme seg. Pumpen slo feil, og man fikk igjen det samme søl og vannspille med opphalingspøs. Dette forårsaket stor isdannelse i pumpehuset, og all forurensning som med fottøy og ellers ble bragt inn skylledes av etter hvert og rant ned i brønnen. Skal den fulle nytte av dette anlegg bli effektiv, må der i fisketiden etableres et fast tilsyn, som etter hvert som manglene oppstår får dem rettet. Derved vil det offentlige spares for utlegget til de årlige hoved-

reparasjoner. Vannmengden var tilstrekkelig, idet en stor del av det faste belegg hentet vann fra en av vøreieren anlagt isdam, hvor vannkvaliteten var god.

Skrova oppsynsdistrikt.

Havnedirektøren meddeler at første del av vannverket er fullført, og videre utbygning er under over veielse. Oppsynet innberetter at vannforsyningen i Skrova var rent forvilet i vinter, idet der allerede ved utgangen av februar begynte å bli vannmangel i brønnene som følge av langvarig frost. Den kum som statens havnevesen hadde anlagt i Skråvfjellet med ledning ned til Kleivosen var fri for vann allerede da et fåtall av fiskere hadde vært der og hentet vann. Den 15de mars var fiskeværet helt tørrlagt for vann og etter den tiden måtte man føre vann fra Kabelvåg.

For Brettesnes sier havnedirektøren at kravet ikke er nærmere undersøkt. Oppsynet anfører at vannforsyningen ikke er bra i været, hvorfor det tidligere krav gjentas.

Kabelvåg oppsynsdistrikt.

Kravene om forbedring av vannforsyningen i Rækøy og Storvågen behandles av bygningskommunen i samråd med Norges Brandkasse uttaler havnedirektøren. Oppsynet gjentar de tidligere i beretningen fremholdte krav.

Hopen oppsynsdistrikt.

Havnedirektøren meddeler at der arbeides med planer for en utbygning fra Trolldalselven. Oppsynet anfører at der intet er blitt foretatt til forbedring av vannforsyningen i Kalle og Hopen. I vinter ble situasjonen ytterligere forverret ved at den private vannledning til Angels kai frøs til. De tidligere krav, inntatt i Lofotberetningen både i 1937 og 1938 gjentas.

Henningsvær oppsynsdistrikt.

Oppsynet innberetter at forholdet er uforandret fra forrige år. Vannledningen fra Urvikvatnet er fremdeles bare ført fram til Heimøya, mens hele Hellandsøya med holmer er uten skikkelig drikkevann. Det store båtbelegg som overfyller havnen gjør framkomsten til tappestenderne på Heimøya vanskelig. Tappestenderen på Store Hanekammen blir derved så sterkt søkt at der dannes båtkøer, som igjen virker hemmende på havnetrafikken. De som bor lenger borte fra vannstenderne henter som før vann hvor det kan finnes, således i den gamle brønnen

på Saltværsholmen samt i tilfeldige myrsig. Slike myrsig, hvorfra der hentes vann, ligger like ved alfarvei og forurenses ved spytt, stråler og andre urensligheter. Av mange hensyn er det derfor å håpe at det snarest må kunne avsees midler til å få vannforsyningen i Henningsvær helt gjennomført etter planen.

Stamsund oppsynsdistrikt.

Havnedirektøren anfører at arbeidet med vannverket er satt i gang og tilføyer at vedlikeholdet av ferdige vannforsyningsanlegg påhviler fylket, og at klager over mangelfull rengjøring av brønner m. v. således er havnevesenet uvedkommende.

Oppsynet innberetter at vannforsyningen fremdeles er utilfredsstillende.

Balstad oppsynsdistrikt.

Oppsynet anfører at vannforsyningen for Balstad er så slett som den kan bli, og i vinter var forholdene helt uutholdelige. Farkoster på havnen måtte helt til Henningsvær for å få tak i vann. På Ballstadøy var alle brønner — om de kan kalles så — helt tomme, og folk måtte bære eller kjøre vann langveis fra, og da veien også nesten var ufarbar, måtte der tines sne og ellers hentes vann fra skitne myrsumper. Vannforsyningsspørsmålet må derfor søkes løst uoppholdelig for dette vær.

Sørvågen oppsynsdistrikt.

Oppsynet henviser til hva der er anført i Lofotberetningen for 1938 om vannforsyningen for distriktet, idet der ingen forandring er skjedd i de mangelfulle forhold.

Værøy oppsynsdistrikt.

Oppsynet innberetter at der intet er gjort for å avhjelpe vannmangelen, men der arbeides dog med saken for å finne den beste løsning. Det tidligere krav må derfor gjentas.

Røst oppsynsdistrikt.

Oppsynet henviser til kravet i Lofotberetningen for 1937 og henstiller at vannforsyningsspørsmålet løses snarest mulig.

Beretning om legetjenesten ved Lofotfisket 1940.

Avgitt av medisinaldirektøren 16/11 1940.

Kjeøy og Rinøy. Distriktslege H. Lid, Lødingen.

Der er holdt 4 kontordager på Rinøy. Det er behandlet vel 50 pasienter, hvorav flere mange ganger.

Sykeligheten har stort sett vært liten.

De sanitære forhold er som tidligere år. Fremdeles er det elendige drikkevannsforhold på Rinøy.

Skrova. Fiskerilege C. A. H. Borgen.

Antallet av fremmøtte fiskere var i år noe mindre enn tidligere år. I februar liten sykелighet. Fra begynnelsen av mars en influensa-epidemi.

Det ble holdt 4 kontordager på Brettesnes og Risvær, på samme dag, da skyss var vanskelig å skaffe. På Brettesnes hadde man kontor på Ungdomslokalet. Fiskerilegen mener det er bedre enn det som ble brukt i fjor. På Risvær bør man leie kontor hos fru Falch.

Fiskerne bor for trangt og dårlig. Drikkevannsforsyningen til Skrova har vært vanskelig i år. Brønnene har vært omtrent tomme.

Svolvær. Doktor S. T. Ofstad, Svolvær.

Sunnhetstilstanden blant fiskerne var i år mindre bra. Forkjølelsesykdommer herjet sterkt. I alt 649 pasienter til 1. gangs behandling. 11 tilfeller av lungebetendelse, men ingen dødsfall blant disse. Det ble innlagt 98 på sykehus. Det ble diagnostisert 3 tilfeller av lunge-tuberkulose, derav 2 nye. 3 tilfeller av pleurit.

Av dødsfall var det 2. En 65-års gammel mann døde under et anfall av hjertekrampe. En døde av hjernebetendelse (etter en nesebihulebetendelse).

Kabelvåg og Hopen. Doktor Odd Pedersen.

Sunnhetstilstanden blant fiskerne har stort sett vært god.

I Hopen oppsynsdistrikt er det holdt ukentlige kontordager på Kalle, i alt 7.

Sykehusets drift har gått bra. Det har vært særlig mange bronchitter, lungebetendelser, brysthindebetendelser. Et par tilfeller av lunge-tuberkulose. En fisker innlagt for meningit (tbc?) døde på sykehuset, 2 dødsfall, en gammel mann og en kvinne fra Kabelvåg. Begge hadde hjertesykdommer komplisert med lungebetendelse.

Henningsvær. Distriktslege G. Spangen, Gimsøysund.

Foruten forkjølelsesykdommer har det forekommet atskillige tilfeller av meslinger.

Ved sykestuen har det ikke vært mulig å skaffe plass til på langt nær alle som trengte det. Særlig fortvilet er det med kokkepiker som blir syke. De ligger som regel i en seng med forheng i samme rom som mannfolkene og på sykestua kan de ikke skaffes plass da de i så fall ville beslaglegge et helt av de 2 store rom på sykestuen. Det er i det hele uheldig med bare 2 store rom, da man kommer til å blanne smittende og alminnelige syke. I sykestuen lå 42 pasienter med tilsammen 543 liggedager.

Fiskerilegen påtaler at vannet fra »sundet« blir tillatt brukt ved behandlingen av fisken.

Stamsund. Doktor T. Roseth, Stamsund.

Det ble innlagt 43 pasienter på Stamsund sykestue, hvor man tilsammen hadde 263 liggedager.

Legetjenesten forløp ellers som vanlig med vårinfluensa i mars og april.

Balstad. Distriktslege Chr. Grimsgård, Gravdal.

Det ble holdt 20 kontordager på Balstad.

Sunnhetstilstanden blant fiskerne må sies å ha vært tilfredsstillende i år. Ingen epidemiske sykdommer.

Forholdene i rorbuene synes å bedres etter hvert.

På Balstadøya er det fremdeles vanskelig med vann, og det bør snarest mulig settes i gang arbeid med det planlagte vannanlegg.

Sund og Nusfjord. Distriktslege T. Nilsen, Sund.

Det er holdt en ukentlig kontordag i Nusfjord.

Som vanlig fikk man en forkjølelseepidemi da fiskerne kom til fisket, men i motsetning til det vanlige, holdt epidemien seg under hele fisket med en betydelig sykelighet. Der var dog ingen dødsfall eller alvorlige komplikasjoner.

Nesten samtlige rorboder er overbefolket og atskillige er dårlige og trekkfulle.

Reine. Fiskerilege Olav Sato, Reine.

Sunnhetstilstanden har stort sett vært god. På Reine sykestue har man hatt 296 liggedager. Omkring midten av april fikk man noen sårete engelskmenn.

Fiskerilegen har hatt 458 pasienter.

Værøy og Røst. Doktor Oddvar Eide, Værøy.

Der holdtes faste kontordager på Røst hver fredag og lørdag.

Der ble i alt behandlet 278 fiskere. Herav ble innlagt på Værøy sykestue 16 fiskere med en samlet liggetid på 147 dager. På Røst sykestue ble innlagt 3 fiskere med tilsammen 20 liggedager.

Det er under sesongens fiske ikke inntruffet noen alvorlig ulykke og har ikke forekommet dødsfall hverken av sykdom eller annen grunn.

Forkjølelssykdommer var temmelig utpreget under årets fiske, i ikke liten grad komplisert med bronchit og i 3 tilfeller med lungebetendelse. I slutten av mars—april opptrådte en ren epidemi med halsesyke.

Det er oppført atskillige nye og gode rorboder. Enkelte av de eldre må kondemneres, og fiskerilegen foreslår at væreierne ved neste Lofotfiske får pålegg om å få sine rorboder inspisert og godkjent av helserådet før de leies bort. Vannmangelen har i vinter vært meget følelig.

Sykdommer og dødsfall under Lofotfisket i 1940.

På grunn av de spesielle forhold må tabellene 14—15 og 16 som omhandler sykdommer og dødsfall under Lofotfisket i 1940 sløyfes i denne beretning.

IV. Fiskens og biproduktene avsetning.

Tilvirkningen, kjøpefartøyene og landkjøperne.

Det er påfallende å legge merke til den statistikk som omhandles i etterfølgende tabeller 17 og 18 vedkommende kjøpefartøyenes antall, såvel samlet ved høysesongen som ved ukens slutt fra begynnelsen av fisket og til avslutningen.

Som det vil sees var høyeste fartøybelegg ifjor 241, mens tallet i år ikke en gang kom opp i det halve, idet kun 118 kjøpefartøyer møtte fram.

Årsaken til denne påfallende nedgang kan være flere. For det første var der formentlig en del fiskekjøpere som eiet fartøyer der unnlot å ruste ut sine vanlige ekspedisjoner grunnet frykt for at nyordningen gjennom råfiskloven ville skape store vanskeligheter for kjøperne, og at det økonomiske resultat for en ekspedisjon kanskje ville stille seg tvilsom. For det annet ble det fremholdt som årsak for at fartøyene forble henliggende hjemme i fortøyningene at det var vanskeligheter med å reise den fornødne driftskapital under de herskende forhold ute og hjemme. Endelig må der nu fortsatt regnes med en jevn tilbakegang i kjøpefartøyenes antall, idet nødvendig utrangering av gammelt og utslitt materiell etter hvert skjer uten at tilsvarende forøkelse gjennom nyanskaffelser finner sted.

De fleste kjøpefartøyer som det her gjelder benyttes jo i alminnelighet kun til den ene Lofotekspedisjon. Den øvrige tid av året ligger fartøyene i opplag. Det årlige vedlikehold av disse gamle seilfartøyer faller såvidt kostbart at posten tynger for hårdt på fellesutgiftene ved en Lofotekspedisjon for en enkelt eller høyst to saltfiskklaster for hver farkost i en sesong. Dette forhold er vel også en av grunnene til at flere tilvirkere ordner seg anderledes, bl. a. ved leie av salte- og hjellplasser på land omkring i værene. Og denne utvikling skulle også synes mest rimelig og økonomisk fordelaktig på mange måter.

Kjøpefartøyene innfant seg også i år sent. Antallet var bare kommet opp i 26 sist i februar. Raskere økning skjedde fra 1. mars og utover til 23. i måneden da antallet var på toppen med 118.

Over halvdelen av dette belegg tok fast stasjon i Svolvær, nemlig 61 fartøyer. I Henningsvær tok 21 kjøpefartøyer stasjon, mens den øvrige del var spredd omkring i værene i øst og vest med et fåtall i hvert vær.

I Mortsund, Nusfjord, Sund, Sørvågen og Røst hadde ingen kjøpefartøyer tatt havneplass for fiskeinnkjøp.

Omtrent alle kjøpefartøyer fikk last i de vær hvor innkjøpene ble åpnet. Av den grunn ble flytning øst og vest for det meste overflødig.

Flere kjøpefartøyer tilvirket to laster på en og samme kjøll, unntagelsesvis endog tre.

Antallet av fiskeetablissemeter på land — landkjøpere — var i år 274, og disse var temmelig jevnt fordelt over alt i Lofotværene. Dette antall var 14 mindre enn i fjor. Mange av disse etablissemeter hadde stor kapasitet og var dertil meget moderne og velinnrettet, tilsiktende en hurtig og førsteklasses fremstilling av de beste produkter. Det samlede antall kjøpere — landkjøpere og kjøpefartøyer tilsammen — utgjorde således 392 mot i fjor 525, altså et svikt på 133.

Med et så vidt redusert antall tilvirkere kan en helt regelmessig og effektiv avtagning av produktene neppe påregnes, i hvert fall ikke under rikt fiske i høysesongen. Dette kan man ikke se bort fra når man bedømmer råfiskordningen.

Hva avsetnings- og tilvirkningsforholdene under de ekstraordinære forhold i vinter som følge av råfisklovens gjennomførelse angår skal anføres at fisken og biproduktene gikk forholdsvis daglig unnav og på en mere tilfredsstillende måte enn de fleste ved starten hadde tenkt seg. Riktignok oppsto der ofte vanskeligheter under storfisket i mars for flere vær, og for enkelte steds vedkommende hersket det så å si permanent kjøpermangel gjennom en stor del av sesongen. Det siste skyldtes at kjøpefartøyenes antall i år som nevnt var ytterst få. Dertil var landkjøperne tilbakeholdne på flere steder, likesom der i enkelte vær manglet hjellmaterialer, noe som særlig gjelder østlofotværene. I Risvær, Svellingen og opp over mot Kanstadjorden var det nokså meget bry med å få fisken omsatt til enkelte tider. På dette strøk var få kjøpefartøyer møtt fram, og landkjøperne var forsiktige. Der var også lite hjellmateriell. Dette medførte som det vil skjønnes vanskeligheter for fiskerne i den daglige avsetning, men der var heldigvis oppkjøperfartøyer så å si daglig og kjøpte opp etter forut opptrukket plan. Fisken ble ført til de vær hvor avsetning kunne finne sted. Dette oppkjøper-system praktisertes ikke bare for østlofoten, men nesten over alt. På storfiskedagene klarte dog ikke disse oppkjøperfartøyene å ta alt unnav, hvorfor fiskerne selv ofte måtte gå direkte fra fiskefeltene til værstasjoner, hvor avsetning kunne påregnes. Under storfisket mot Hølaområdet

var situasjonen noe lignende som nevnt av de grunner som foran fremholdt. Dette ble for en del avhjulpet ved at fiskerne ble dirigert direkte fra feltet til Stamsund og vestenfor liggende vær, hvor der alltid var avtagere av produktene. Dette medførte jo en ekstra utgift for fiskerne, tidsspille og en lang arbeidsdag. Den lange gangtid øket også maskinkontoen og påførte overtidsarbeid, da redskapene også skulle røktes.

Fra Stamsund og vestover kan man si at avsetningsforholdene foregikk tilfredsstillende, idet fiskernes antall ikke var så stort der som østenfor, likesom kapasiteten hos en rekke landkjøpere var langt større enn tilfellet var i Østlofotværene. Man kan visstnok med sikkerhet si at den daglige omsetning gjennom hele sesongen gikk unnav noenlunde programmessig helt fra Stamsund og vestover, i hvert fall var hindringene ikke uoverkommelige.

Det kan sies til tilvirkernes ros at de utførte et meget godt arbeid og gjorde alt mulig for å kunne hjelpe fiskerne av med deres fangster regelmessig, hvilket også gjelder biproduktene. Det er blitt sagt at der kanskje var enkelte som saboterte blant kjøperne, men dette var ikke tilfelle. Der var endel snakk om dette i forbindelse med råfisklovens vedtakelse, men så snart det var en kjennsgjerning at loven skulle gjennomføres, sto alle tilvirkere som en mann om oppgaven, nemlig å få det hele avviklet på en mest mulig tilfredsstillende måte. Fiskerne på sin side gjorde også sitt beste og tok uten kny de byrder som falt på dem med overtidsarbeide og ekstra utgifter, bl. a. ved å gå vær i mellom for å få salg istand.

De fleste regnet med at råfiskloven gjennom praksis måtte gjennomgå sin kriseperiode, men at man gjennom erfaringer videre på det grunnlag og etter de prinsipper som var irettelagt i loven kanskje ville bli klar over at hele foranstaltningen ville bli både til fiskernes og tilvirkernes beste til syvende og sist.

Man kan nesten si at det var et hell i uhellet at krigsutbruddet i Norge avbrøt Lofotfisket 14 dager før vanlig tid, da det er sannsynlig at der ville ha oppstått så store vanskeligheter i løpet av den gjenværende del av sesongen at fisket ville ha stoppet opp av seg selv, i hvert fall for flere værs vedkommende som følge av ugunstige, kostbare og tungvinte avsetningsforhold. Alle kjøpefartøyer var jo også på den tid lastet og hadde avsluttet innkjøpene. Men flere vær, bl. a. Stamsund og Reine samt Sørvågen var fremdeles istand til å produsere både saltfisk og stokkfisk, og det samme var også tilfelle for noen andre vær. Hvis imidlertid hele flåten hadde søkt avsetning bare for noen vær vestpå, ville det jo ikke ha gått, selv om en del av fangstene ble sendt nordover til guanofabrikkene for oppmaling.

Som det herav vil forstås ble avsetningen av fisken og produktene avvirket over all forventning, og man kan også si at råfisklaget fylgte sin oppgave på en etter omstendighetene tilfredsstillende måte, idet man ikke kan komme bort fra det faktum at råfisklaget arbeidet under meget vanskelige forhold særlig den første tid. Det langvarige frostvær bidro også sitt til å forverre situasjonen.

Da forholdene i vinter har vært ekstraordinære, antar man det har sin interesse å få fastslått hvordan avsetningen skjedde omkring i værene, og derfor skal man nedenfor innta hva oppsynsbetjentene i de forskjellige vær har innberettet om saken.

Kanstadfjorden oppsynsdistrikt.

Rinøy:

»Der forekom i sesongens første halvdel flere kriser i avsetningen. Det hendte gjentatte ganger at fangster ble overliggende usolgt. Noe vesentlig avbrekk i driften forårsaket dette ikke. Etter hvert som ferskfiskføringen kom i gang og der ble gitt adgang til å selge fisk som guano opphørte avsetningsvanskelighetene. Flere av de fastboende fiskere dannet tilvirkerlag, hvilket avlastet tilgangen av fisk til de tilstedeværende kjøpere. Om tilvirkningen anføres også i år at der utvistest atskillig slurv med bløgging og sløyning.

Kjeøy:

»For dette vær var avsetningsforholdene nokså bra, idet landkjøperne her tok imot den fisk som belegget kunne skaffe. Det kunne være enkelte ganger når der var to netters fiske at avsetningen gikk tregt. Det var endog 3 fartøyer som gikk herfra vestover, fordi de ikke kunne få den fisk de trengte.

Risvær:

»I dette distrikt stasjonerte kun 3 kjøpefartøyer. Disse ankom omkring midten av mars. De faste landkjøpere var tilstede i samme antall som tidligere, men de fleste opptok ikke kjøp før etter midten av februar. Årsaken til dette skal en ikke her ha sagt noe om, men det skapte et høyst uheldig forhold for de fiskere som i opptil 2 uker lå ferdige til drift, men ikke kunne oppta den p. g. a. den totale mangel på avsetning. Avsetningskriser forekom med korte mellomrom gjennom hele sesongen, men etter hvert som en del fiskere fikk etablert seg som selvprodusenter og kjøpernes hjellbruk ble utvidet skapte ikke avsetningsvanskelighetene noe avbrekk i driften. Ubetydelige kvanta avsattes som guanofisk.

Skrova oppsynsdistrikt.

»Til tross for at deltakelsen i fisket den første halvdel av februar ikke var mere enn 262 båter var det vanskelig med avsetningsforholdene for fisk, idet man allerede den 14. februar måtte anføre i oppslaget stor kjøpermangel. Tilgangen på fiskere øket stadig hver dag fremover, og fisket bedret seg også jevnt. Følgen ble at de få landkjøpere — ialt 12 og 3 kjøpefartøyer — ikke klarte å ta imot de fangster som ble bragt i land, ennskjønt de gjorde sitt aller beste, og måtte man på nytt den 28. februar anføre i oppslaget »stor kjøpermangel«. Oppsynet henvendte seg i flere tilfeller til Råfisklagets kontor i Svolvær for å få en løsning på det vanskelige spørsmål om å skaffe kjøpere, og endelig ble der utover den tid sendt fartøy som tok imot fisken til guano. Men selv med denne ordning var det enkelte dager utover stor vanskelighet med avsetningen. Verst gikk det utover robåtene, som i mange tilfeller ikke fikk solgt sin fangst før etter et par dagers forløp, og som følge derav ble de hemmet i driften samtidig som de måtte selge fisken til guanopris. Det er selvsagt at dette forhold hadde stor innflytelse på distriktets fiskeparti og utbyttet av fisket.«

Svolvær oppsynsdistrikt.

»Av kjøpere som tilvirket saltfisk og rundfisk ved etableringer på land var der i år omtrent samme antall som foregående år. De partier av rundfisk og saltfisk som disse tilvirkere produserte var i år så noenlunde det samme som fjorårets. Innkjøp og eksport av ferskfisk var i år meget større enn noen gang tidligere. Det var kjøpefartøylene som man i dette distrikt i første rekke var avhengig av og som alltid har vært de største avtagere, som sikket. Antallet av fartøyer var denne vinter bare halvparten av vanlig belegg. Det sier seg selv at avsetningen under slike forhold måtte bli vanskelig. Belegget av fiskefarkoster var ikke stort mindre enn vanlig. I hele februar gikk omsetningen noenlunde bra. Både belegget og dags-fangstene var denne gang gjennomgående små. Da fisket i mars tok seg ganske godt opp, meldte vanskene ved omsetningen seg straks. De tilstedeværende kjøpere greiet tross sin gode vilje ikke å motta og produsere den fisk som daglig kom på land. Særlig var forholdene ille med omsetningen av 2 netters og eldre fisk, som det var meget vanskelig å finne avtaker til. Da ordningen med innkjøp av fisk til oppmåling ble satt i verk, rettet forholdet seg. Etter den tid gikk fisken så noenlunde unnav. Det forekom dog ganske ofte at fiskerne måtte ligge med fisken inne over fra den ene dag til den neste, da hverken guanokjøperne eller de andre kjøpere greide å ta imot dagsfangstene på en dag. Til guano ble levert ikke bare overstått

fisk. Også nattstått garnfisk og linefisk samt juksefisk måtte enkelte dager omsettes til guano.

Dersom det hadde vært bare det stedlige belegg som hadde levert sin fisk i været ville forholdet ikke ha blitt så vanskelig. Men tross de vansker som rådet i været var omsetningen kanskje allikevel bedre her enn ellers. Som følge herav søkte en masse farkoster fra andre vær hit for å forsøke å få omsatt sin fangst. Dette gjorde forholdet enda verre. En annen årsak som sikkert medvirket til å øke vanskelighetene var den langvarige og sterke kulde omtrent hele vinteren. Det kan tenkes at enkelte kjøpere av den grunn var nødt til å bremse på innkjøpene,

Da fisket sist i mars tok bratt av, var det enda en del kjøpefartøyer som ikke hadde fått kjøpt det kvantum det var bestemt på. Disse ble nødt til å flytte vestover for å foreta ytterligere innkjøp. Flere fiskekjøpere sendte store saltfiskpartier sydover for å få plass til ytterligere innkjøp. Det store innkjøp av fisk til eksport var av overmåde stor betydning. Avsetningen ved disse innkjøpsetablissementer gikk greit, selv om der enkelte ganger dannet seg formelig køer av farkoster. Alle ville jo levere der hvor prisen var høyest.

Avsetningen av biproduktene gikk bra, bortsett fra at det var vanskelig å finne kjøpere til rognen, da den ut på vinteren ble stor og bløt.»

Kabelvåg oppsynsdistrikt.

»Hele siste halvdel av februar var det tildels vanskelig for alle båter å få solgt sin fangst. Særlig gikk det utover juksefiskerne som kom sist på land, og det gjentok seg hver dag at flere farkoster ikke fikk levere sin fangst før neste morgen eller ut på dagen. De få faste landkjøpere klarte ikke på noen måte å avta all fangst. Kjøpefartøyer kom ikke før 10. mars, og det var få og små fartøyer. Fra 1. mars bedret jo situasjonen seg noe, da landbrukene begynte å henge fisken, men allikevel kunne disse ikke klare å avta. Særlig vanskelig var det en tid for garnfiskerne, som tildels hadde store fangster av overstått eller gammel fisk. Hvis de under disse forhold ikke hadde fått solgt sin fangst som guano, måtte garnfolket ha innstillet fisket flere dager i uken. Det samme ville også blitt tilfelle med juksefiskerne. Senere ble jo en stor del av fangsten solgt til Svolvevør til eksport. At fiskerne fikk solgt sin fangst til guano i det høve annet salg ikke kunne oppnåes samt de store kjøp til eksport forhindret at fisket brøt sammen for distriktet.

Hopen oppsynsdistrikt.

»Et av de første inntrykk som gjorde seg gjeldende under årets fiske var at fiskerne så med en viss engstelse fram mot hvordan avsetningen ville bli. Disse bange anelser viste seg dessverre å være begrunnet. De fleste kjøpefartøyer uteble, idet der i distriktet bare var stasjonert 4 á 5 mot vanlig 15 á 20. Et stort gode var det jo at man under disse forhold i Hopen og Kalle hadde gode landkjøpere, hvilket de ikke tidligere hadde. Mens fisket fra først i februar til omkring 25. var forholdsvis beskjedent, gikk avsetningen bra, men da det gode fiske fra slutten av måneden satte inn, hadde man sammenbruddet, og kjøpermangelen var mere eller mindre sjenerende for driften helt fram til fisket tok av ved midten av mars. En medvirkende årsak til dette var også den kolde og snerike vinter som la store hindringer i veien for produksjonen av rundfisk. Fra 20. mars og utover sesongen gikk avsetningen normalt.

Avsetningen av biproduktene var tilfredsstillende, bortsett fra at den av Råfisklaget fastsatte pris på rogn bevirket at en forholdsvis stor del av rognen ble innkjøpt til saltningspris og kun betalt med 10 øre pr. liter.«

Henningsvær oppsynsdistrikt.

»Omsetningen av fisk foregikk meget tregt gjennom hele sesongen. Fartøyantallet var mindre enn før, og landkjøperne manglet ofte tilstrekkelig kapital for et avtak som kunne monne noe. Krigssituasjonen stagnerte eksporten. Følgen ble at fiskelagene fra 1939 forble liggende på landkjøperbrukene og opptok plassen for nytt kjøp. De vante årlige salg av saltfisk, hvorved de mindre kjøpere skaffet seg kapital til fortsatt kjøp uteble i år, idet eksportørene forholdt seg passive. Mange kjøpere tok derfor bare ganske små kvanta.

Råfiskordningen var ny og uprøvet og formådde bare et utilstrekkelig avtak. Råfisklagets oppmalingsstasjoner hadde ikke på langt nær kapasitet for de fiskekvanta som ble budt fram. Fangstene ble ofte liggende usolgt ombord i skøytene fra den ene dag til den annen med derav følgende tap i kvalitet og verdi. En daglig foreteelse var å se skøyter og båter gå på rundgang i været fra den ene kjøper til den andre for oppnåelse av salg eller de måtte gå fra vær til vær med fangsten ombord usolgt. De første oppkomne fangster kunne som regel regne med å oppnå salg, men utover ettermiddagen og kvelden var det svært vanskelig. Juksefiskerne led under dette et stort avbrekk i driften. De gikk over til den ordning å avslutte fisket ved middagstider for å få selge fangsten. Dette tok imidlertid flere timer, så der liten eller ingen anledning ble til fortsatt fiske samme dag. En kunne se det bak-

vendte forhold at der oppnåddes salg av 2—3 netters garnfisk for tilvirkning til saltfisk eller rundfisk, mens fin kvalitet av dagfanget juksefisk gikk til oppmaling som guano. Ut på vinteren bedret forholdet seg en del, for så vidt som tilvirkerne fikk anvist særlige lagerhus for sine beholdninger av 1939 fisk. De fikk derved sine etableringer disponible for nytt innkjøp. I det hele må fiskens avsetning på første hånd i år betegnes som dårlig.«

Stamsund oppsynsdistrikt.

»Tilvirkningsmåten var i år stort sett som tidligere år. Det ble mot slutten av sesongen gjort forberedelser til å sette i gang filénedlegning, men dette ble der ikke noe av grunnet krigssituasjonen og den hurtige avslutning. Av kjøpefartøyer var der ingen fremmede, bare de hjemme hørende, hvortil så kommer stedets faste landkjøpere.

Fisket var stort sett jevnt godt, så der ble tilført været adskillige partier hver dag. Avsetningsforholdene var vanskelige, ja umulige som aldri før. Fiskerne måtte bli i havnen døgnet, før det ble mulig å få levere sin fangst, og dette medførte for fleres vedkommende tap av dagsfangster. Det kan med all grunn sies at den nye salgsordning gjennom Norges Råfisklag ble en stor skuffelse for fiskerne, noe som man fryktet for før fisket begynte. Det ble holdt mange massemøter med krav om utsettelse med råfiskloven i vinter og i steden få minste pris ordningen, men regjeringen tok ikke hensyn til de mange velbegrunnede henstillinger. Råfiskloven ble satt i kraft og fikk vise hva den innebar i praksis. Kjøperne gjorde også i vinter hva de kunne for å avta fangstene.«

Ure (tilhørende Stamsund oppsynsdistrikt).

»Fra sesongens begynnelse og til 15. februar var avsetningsforholdene meget vanskelige, da ingen kjøpefartøyer var kommet og bare en kjøper i land, og denne kunne jo ikke ta imot så meget, så en stor del av fiskerne måtte gå til Stamsund med sine fangster, tildels også til Mortsund og Balstad. Etter midten av februar bedret situasjonen seg litt, idet der kom 2 kjøpefartøyer. Dette hjalp jo betydelig på avsetningen, men ennå fikk man ikke omsatt all fisk som ble ført på land, så leveransen til Stamsund måtte fortsette. Første halvdel av mars kom der ennå et kjøpefartøy, hvilket ytterligere lettet avsetningen. Nu var der jo også anledning til å henge, og et par landkjøpere begynte å kjøpe for hengning, og dessuten var der flere fiskere som selv hengte sine fangster de dager det var vanskelig med salget. Lenger ut i mars var der dag om annen fiskere som kjøpte fersk fisk for eksport samt andre kjøpere, så under resten av sesongen var det således ingen vanskelighet med avsetningen.

Salget av biproduktene var jo i år helt ekstra ordinære mot tidligere. De kjøpere som kjøpte fisken måtte jo også ta lever og rogn, så noen fri konkurranse med disse produkter var det således ikke.»

Balstad oppsynsdistrikt.

»Først på vinteren var avsetningen treg og til sine tider var der kjøpermangel, idet enkelte måtte gå til andre vær og andre måtte la fisken bli liggende ombord i farkosten til neste dag. Der var til å begynne med ingen fremmede kjøpefartøyer tilstede. De fleste landkjøpere for været var innstillet for hengning, og selv etter første mars var det så kaldt at de ikke ønsket å gå i gang med kjøpet, da frosten ville skade fisken. Dette forhold ble delvis bedre, da Råfisklaget gikk i gang med fiskekjøpet for Balstad. Senere på vinteren kom flere kjøpere til, både fartøyer og landkjøpere, så avsetningen bedredes, og ved avslutningen var den helt tilfredsstillende.»

Mortsund.

»Avsetningen av fisk og fiskeprodukter har foregått normalt, så noen kjøpermangel har det ikke vært. Der har heller ikke forekommet noen uvilje ved råfisklovens gjennomførelse.»

Sund oppsynsdistrikt.

Nusfjord.

»Avsetningen av fisk og fiskeprodukter har i denne sesong forløpet helt normalt. Av de 4 kjøpere som årvisst kjøper fisk i været var 3 i drift fra fiskets begynnelse. Den 4de holdt seg avventende og begynte ikke før etter 1. mars. Fra 1. mars og til 3. april var her således 4 kjøpere. Den 3. april sluttet kjøpet, idet de hadde fått det parti som deres forretning var basert på. Fra sistnevnte dato var der i været bare 2 som kjøpte fisk, men etter det belegg og fiske som var da klarte disse å avta fangstene etter hvert.

Midt i mars holdt man på å få vansker med avsetningen, idet meget snø og dårlige føreforhold hemmet rask tilvirkning, men ved at der ble satt inn mere arbeidskraft klarte man å komme over krisen. Lørdag før påske og 2. påskedag ble der ikke kjøpt fisk for været, hvorfor fiskerne holdt landligge. Råfisklovens gjennomførelse har ikke møtt motstand her, og den har heller ikke vært til hinder for normal avsetning.»

Sund, Nesland og Møllerodden.

Ved oppsynets ikrafttreden viste det seg at der til dels oppstod vanskeligheter med avsetningen for de nevnte fiskevær, idet flere av de fiskekjøpere som var avtakere ifjor hadde bestemt seg for ikke å kjøpe

fiskeprodukter etter at råfiskordningen var satt i kraft. De faste kjøpere var avtakere fra noen få båter hver, mens fremmede fiskere tidlig i sesongen måtte til andre vær med fisken for salg. Andre fiskere igjen begynte hengning av fisken først i mars. Først i april ble der atskillig tilflytning til været av garnskøyter fra Østlofoten, og disse måtte som regel til andre fiskevær for å få avsatt fisken, inntil råfisken på slutten ble hentet med eksportfartøyer som iset fisken.»

Reine oppsynsdistrikt.

De stedlige landkjøpere var også i vinter i det vesentligste avtakere av den fangst som ble brakt på land. Landkjøpernes antall var siste vinter det samme som i fjor. Den nyinnførte ordning ved etablering av Råfisklaget i forbindelse med vanskeligheter med avsetningen av klippfisken fra 1939 bevirket jo at der kom få kjøpefartøyer til stede. Forholdet var jo det at hele distriktets garnflåte drev fiske østpå og solgte sin fangst der eller kom til Reine lørdagene for å henge dagsfangsten på eget hjellbruk. Et moment som spilte en betydelig rolle for avsetningen av fisken i været var at så å si de fleste garndrivere hadde sitt eget hjellbruk, og at de i stor utstrekning hengte sin fangst selv. For de stedlige fiskere hadde dette vist seg å være en lønnsom forretning. Under fisket østpå hendte det flere ganger at farkoster fra disse steder fikk avsatt sin fangst i Reine. Streng kulde gjorde dog at kjøperne var lite lystne på å kjøpe fangster utover lørdagskveldene når fisken ble liggende over til mandag. De første dager av april var det en betydelig tilflytning av fremmede fiskere, og det var da en kort tid en del vanskeligheter med omsetningen. Dette forhold rettet imidlertid nokså hurtig på seg. Grunnen til dette var at der ankom flere kjøpefartøyer til distriktet samt at Råfisklaget ordnet med transportskuter fra været. Flere av fartøyene hadde en betydelig kapasitet. Dette i forbindelse med at der enda var en hel del hjellbruk ledige gjorde at avsetningen lå bra an på det tidspunkt da fisket måtte avbrytes så plutselig. Det kan bemerkes at det store snefall sist på vinteren la vanskeligheter i veien for transporten av fisken til hjellene, da det ikke lot seg gjøre å benytte bil.»

Sørvågen oppsynsdistrikt.

»Om avsetningen kan det sies at den foregikk under helt normale forhold til den siste uke av fisket, da det p. g. a. gode fangster, stor flåte og få tilvirkere ble vanskelig for dem som kom østfra å få salg på fangsten. En ting er sikkert at om ikke fisket så plutselig hadde måttet avbrytes, så vilde det ha blitt store vanskeligheter med salget. De stedlige tilvirkere gjorde sitt ytterste for å avta fangstene og klarte

det som sagt godt undtagen siste uke, da det hele truet med å bryte sammen. Den første del av sesongen var tilvirkerne sterkt genert av det kolde vær, idet fisken frøs stiv straks den var kastet opp på kaiene, og selv med den mest forsiktige behandling var det ikke til å undgå at en del av fisken frøs stiv etter at den var saltet. Dette skaffet et ikke ubetydelig merarbeide da den frosne fisk senere måtte tas ut for tining og omsalting. All tilvirkning foretokes av bare landkjøpere, idet der ikke var kjøpefartøyer tilstede i været.

Hvorvidt råfisklovens gjennomførelse kan sies å ha hatt noen innflytelse på avsetningsforholdene tør en ikke uttale seg om, da det hele foregikk normalt.«

Værøy oppsynsdistrikt.

»Avsetningen av fisk og fiskeprodukter foretokes av 22 landkjøpere og 1 kjøpefartøy.

For fiskens vedkommende skjedde avsetningen helt tilfredsstillende hele sesongen, hvorimot avsetningen for lever sist i mars og først i april holdt på å stoppe p. g. a. prisen på lever.

På ansøking av leverkjøperne om å få leverprisen nedsatt grunnet liten tranprosent ble dette nektet av Råfisklaget. Leverkjøpet ble da stoppet en eller to dager til der kom en skøyte sendt fra Råfisklaget for leveroppkjøp.

Imidlertid fikk Råfisklaget en trandamper i Værøy til å ta imot all lever etter de først fastsatte priser og dampe den i Værøy.

Etter den tid gikk avsetningen greit.«

Røst oppsynsdistrikt.

»Avsetningen av fisk og biprodukter under fisket skapte en del vansker til å begynne med, spesielt med avsetning av overstått fisk p. g. a. råfiskordningen.

Det var de stedlige landkjøpere som var avtakere av den fangst der ble brakt på land i distriktet, for kjøpefartøyer var ikke tilstede. Fiskekjøpet ble besørget av 11 landkjøpere. De fleste av dem var godt ordnet for å motta fisk.«

Antall kjøpefartøyer tilstede i hvert fiskevær ved hver ukes slutning i 1940.

Tabell 17.

Uken som endte	Rinøy	Kjeøy	Risvær	Brettesnes	Skrova	Svolvær	Kabelvåg	Hopen	Henningsvær	Stamsund	Ure	Mortsund	Ballstad	Nusfjord	Sund	Reine	Sørvågen	Værøy	Røst	Tilsammen
Febr. 2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	4
— 9	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	5
— 16	—	—	—	—	—	4	—	1	—	2	—	—	4	—	—	1	—	—	—	14
— 23	—	—	—	—	—	10	—	2	2	5	—	—	4	—	—	—	—	—	—	26
Mars 1	—	—	—	1	1	13	—	2	6	7	—	—	4	—	—	1	—	—	—	37
— 8	—	—	—	2	3	30	—	4	9	7	—	—	4	—	—	2	—	—	—	64
— 15	2	2	—	2	3	53	2	4	11	7	—	—	4	—	—	2	—	—	1	96
— 22	1	—	3	2	3	61	3	6	21	7	—	—	5	—	—	2	—	—	1	118
— 29	1	—	2	1	3	51	3	5	19	7	—	—	6	—	—	2	—	—	1	104
April 5	1	—	2	1	3	31	3	4	20	11	—	—	11	—	—	—	—	—	1	91
— 12	—	—	—	1	1	10	1	2	3	7	—	—	8	—	—	8	—	—	1	43

Nærmere opplysninger om de i Lofoten den 22. mars 1940
tilstedeværende kjøpefartøyer.

Tabell 18.

Hjemsted	Fartøyenes art									Samtlige fartøyers		Samlet drektighet i tonn	Gjennem- snittlig		
	Dampskip	Med motor				Med seil			Antall	Besetning	Besetn. pr. fartøi		Drektighet i tonn		
		Skonnerter og galeaser	Slupper	Jakter	Jekter	Skøyter	Skonnerter og galeaser	Slupper						Jakter	Skøyter
Byer:															
Bergen	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	6	65	6,0	65,0	
Alesund	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	16	690	8,0	345,0	
Molde	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	14	136	7,0	68,0	
Kristiansund N.	—	2	3	2	—	4	3	2	—	16	109	1269	6,7	79,0	
Trondheim	—	—	1	1	—	—	—	—	1	3	11	115	3,7	38,4	
Bodø	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	4	44	4,0	44,0	
Tronsø	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	6	49	6,0	49,0	
Tilsammen	—	2	4	5	—	1	6	3	4	1	26	166	2368	6,4	91,0
Landdistr. angitt soren- skriverivis:															
Karmsund	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	4	24	4,0	24,0	
Hardanger	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	5	56	5,0	56,0	
Søre Sunnmøre	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	10	119	5,0	59,5	
Romsdal	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4	43	4,0	43,0	
Hitra	—	—	1	—	—	2	—	1	1	5	23	174	4,6	34,8	
Fosen	—	—	2	3	1	6	—	3	—	18	91	540	5,1	30,0	
Namdal	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	16	151	8,0	75,5	
Brønnøy	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	20	4,0	20,0	
Alstahaug	—	—	—	—	—	1	—	1	1	3	17	142	5,7	47,3	
Salten	—	—	4	2	—	4	2	1	14	—	27	154	1387	5,7	51,4
Rana	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5	45	5,0	45,0	
Steigen	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	3	18	119	6,0	39,7
Lofoten	—	—	1	—	—	1	3	1	17	1	24	125	1283	5,2	53,5
Trondenes	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	8	71	4,0	35,5
Senja	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	3	60	3,0	60,0	
Tilsammen	1	—	11	6	3	17	7	5	37	5	92	487	4234	5,3	46,0
Ialt	1	2	15	11	3	18	13	8	41	6	118	653	6602	5,5	56,0

Fiskeoppkjøpere på land til stede 22. mars 1940.

Tabell 19.

Rinøy:	Fra Hadsel..... 1	Balstad:
Fra Lødingen 6	» Sortland 1	Fra Bergen..... 2
<u>Ialt 6</u>	» Sandtorg 2	» Ålesund 1
	» Bjarkøy 1	» Trondheim 1
	<u>Ialt 14</u>	» Vega..... 2
Kjeøy:	Hopen, Ørsnesvik	« Buksnes..... 32
Fra Strandebarm.... 1	og Ørsvåg:	« Hadsel 1
» Lødingen 1	Fra Vågan 8	» Lønvik..... 1
<u>Ialt 2</u>	<u>Ialt 8</u>	» Svolvær 1
		<u>Ialt 41</u>
Risværog		Nusfjord:
Raftsundet:	Henningsvær:	Fra Flakstad..... 4
Fra Ålesund 1	Fra Ålesund 4	<u>Ialt 4</u>
» Vågan 8	» Trondheim 3	
» Tjeldsund 1	» Harstad 1	Sund:
» Sortland 1	» Tromsø 2	Fra Røst 1
» Harstad..... 1	» Hareide 1	» Flakstad 8
<u>Ialt 12</u>	» Vega..... 1	<u>Ialt 9</u>
	» Herøy 1	
Brettesnes:	» Saltdal..... 1	Reine og Havnøy:
Fra Vågan 3	» Skjerstad 1	Fra Moskenes 5
» Sortland 1	» Vågan 21	» Vågan 1
<u>Ialt 4</u>	» Valberg 4	<u>Ialt 6</u>
	» Borge 4	
Skrova:	» Gimsøy 1	Sørvågen:
Fra Kristiansund N. 1	» Hadsel 2	Fra Moskenes..... 14
» Bodin 1	» Sandtorg 2	» Vågan 1
» Hamarøy 1	» Balsfjord 1	<u>Ialt 15</u>
» Vågan 9	<u>Ialt 50</u>	
<u>Ialt 12</u>		
Svolvær:	Stamsund og	Værøy:
Fra Ålesund 1	Steine:	Fra Bergen..... 2
» Kristiansund 1	Fra Brønnøysund... 1	» Bodø 1
» Ørsta 1	» Tjøtta 1	» Tjøtta 1
» Haram 1	» Hol 14	» Vega 2
» Frøna 1	» Borge..... 1	» Saltdal 1
» Stoksund..... 1	<u>Ialt 17</u>	» Værøy 15
» Stamnes 1		<u>Ialt 22</u>
» Narvik..... 1	Ure:	
» Svolvær 4	Fra Hol..... 3	Røst:
» Flakstad 1	<u>Ialt 3</u>	Fra Røst 8
» Bø 1		» Kvæfjord 1
» Vardø 1		» Bodin..... 2
<u>Ialt 15</u>		<u>Ialt 11</u>
	Mortsund:	
Kabelvåg:	Fra Bergen..... 2	Således tilsammen
Fra Besaker..... 1	» Vågan 1	i hele Lofoten 260.
» Steigen 1	» Hol..... 6	
« Hamarøy 1	<u>Ialt 9</u>	
» Vågan 6		

Fartøyer med handel tilstede 22. mars 1940.

Tabell 20.

Hjemstedskommune	Antall fartøier	Varenes art: Kolonialvarer, fiske-redskaper og agn m. v.
Hol	4	4
Flakstad	1	1
Tils.	5	5

Gjennomsnittspriser på fiskeprodukter i hvert fiskevær i 1940 angitt i kroner (kilopris for sløyet fisk).

Tabell 21.

Fiskevær	Garnfisk	Linefisk	Dypsagnfisk	Hoder	Lever	Fersk rogn	Salt rogn
	pr. 100 kg	pr. 100 kg	pr. 100 kg	pr. 100 stk.	pr. hl	pr. hl	pr. hl
Rinøy	13,0	13,0	13,0	2,0	31,2	10,0	—
Kjeøy	11,5	—	12,0	2,0	32,5	10,0	—
Risvør	11,4	13,2	13,2	2,0	31,0	12,5	—
Brettesnes	10,1	10,1	10,1	2,0	30,8	10,5	—
Skrova	10,5	10,5	10,5	1,5	31,0	12,0	—
Svolvør	11,0	11,0	11,0	1,5	31,5	13,3	—
Kabelvåg	11,0	11,0	11,0	1,5	31,5	14,0	—
Hopen og Ørsnesvika	10,0	10,0	10,0	1,5	31,0	14,5	—
Henningsvær	10,0	10,0	10,0	1,2	30,2	10,5	—
Stamsund og Steine	9,7	9,7	9,7	1,5	31,5	18,0	—
Ure	9,8	10,8	10,0	1,5	30,4	10,5	—
Mortsund	10,0	10,0	10,0	1,5	31,5	11,5	—
Balstad	10,0	10,0	10,0	1,0	31,0	18,0	—
Nusfjord	10,9	10,9	—	1,8	30,8	18,3	—
Sund, Nesland og Møllerodden	10,4	10,8	10,8	1,9	31,1	16,3	—
Reine og Havnøy ..	10,3	10,3	10,3	2,0	31,0	14,9	—
Sørvågen, Moskenes, Bogen, Tind og Å	10,4	10,4	10,4	1,9	30,0	12,0	—
Værøy	10,0	10,0	—	1,0	30,1	12,0	—
Røst	10,0	10,0	10,0	2,0	30,8	17,7	—

Gjennomsnittspris angitt kilovis for sløyet fisk 1929—1940.

(Øre pr. kg.)

Tabell 22.

1929	10,5	1935	12,0
1930	11,8	1936	12,2
1931	11,4	1937	12,0
1932	7,0	1938	13,2
1933	9,0	1939	13,1
1934	10,7	1940	14,0

Alt salg av fisk foregår nu på vekt.

Tilstedeværende trandamperier på land og ombord i fartøyer i Lofoten den 22. mars 1940.

Tabell 23.

	På land	Ombord		På land	Ombord
Rinøy: (Kanstadvjorden oppsynsdistrikt)			Skrova:		
Fra Lødingen	2	—	Fra Ørstavik	1	—
Ialt 2	2	—	» Kristiansund N.	1	—
			» Bodin	1	—
			» Vågan	2	—
			Ialt 5	5	—
Kjeøy: (Kanstadvjorden oppsynsdistrikt)			Svolvær:		
Fra Vågan	1	—	Fra Ålesund	1	—
Ialt 1	1	—	» Kristiansund N.	—	1
			» Ørsta	1	—
			» Nordal	1	—
			» Haram	1	—
			» Svolvær	4	—
			Ialt 9	8	1
Risvær: (Raftsundet oppsynsdistrikt)			Kabelvåg:		
Fra Ålesund	—	1	Fra Bergen	1	—
» Harstad	1	—	» Ålesund	1	—
» Hamarøy	1	—	» Vågan	2	—
» Vågan	1	—	» Sandtorg	1	—
Ialt 4	3	1	Ialt 5	5	—
Brettesnes:			Hopen:		
Fra Vågan	1	—	» Vågan	4	—
Ialt 1	1	—	Ialt 4	4	—

	På land	Ombord		På land	Ombord
Henningsvær:			Nusfjord:		
Fra Bergen	1	—	Fra Flakstad	2	—
» Ålesund	3	—			
» Harstad	1	—	Ialt 2	2	—
» Hareide	1	—			
» Rørvik	—	1	Sund:		
» Skjærstad	1	—	Fra Flakstad	5	—
» Vågan	2	—			
» Valberg	1	—	Ialt 5	5	—
» Borge	1	—			
» London	1	—	Reine:		
Ialt 13	12	1	Fra Moskenes	6	—
Stamsund og Steine:			Ialt 6	6	—
Fra Oslo	1	—	Sørvågen:		
» Ålesund	1	—	Fra Moskenes	9	—
» Hol	3	—			
Ialt 5	5	—	Ialt 9	9	—
Ure:			Værøy:		
Fra Hol	1	—	Fra Vega	1	—
Ialt 1	1	—	» Værøy	5	—
Mortsund:			Ialt 6	6	—
Fra Buksnes	1	—	Røst:		
Ialt 1	1	—	Fra Bodin	1	—
Balstad:			» Gildeskål	1	—
Fra Birmingham	1	—	» Røst	4	—
» Bergen	1	—	Ialt 6	6	—
» Ålesund	1	1			
» Bodø	1	—			
» Buksnes	3	—			
Ialt 8	7	1			

Tilstede ialt 93 trandamperier, hvorav på land 89, ombord 4.

V. Tilreisende og næringsdrivende.

(Kjøpefartøyer ikke innbefattet).

Tabell 24.

Oppholds- sted	Beskjeftigelse														Tilsammen					
	Handlende	Agenter	Spiseverter	Hodekjøpere	Lever- og rognkjøpere	Trandampere	Urnakere	Motormontører	Garnbøtere	Andre håndverkere	Flekkere	Egnere	Andre arbeidere	Betjenter og tjenere		Artister (kunstnere)	Uten fast arbeide	Fotografer	Kokker	Fiskekjøpere
Kjøøy	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	4	—	8	4	—	—	—	—	2	23
(Rinøy)	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	13	—	22	5	—	4	—	—	7	54
Risvær	2	—	—	4	4	4	—	—	21	—	11	—	27	4	—	—	—	6	8	91
Raftsundet	1	—	1	4	4	4	—	—	4	2	6	—	14	4	—	—	—	10	5	56
Brettesnes	13	3	4	8	7	6	1	—	24	2	26	—	100	20	—	—	—	36	12	262
Skrova	43	14	—	12	80	25	—	—	99	—	65	—	216	22	3	98	—	8	13	698
Svolvær	15	3	—	1	—	18	—	—	20	1	4	5	22	6	2	15	—	30	7	149
Kabelvåg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storvågan	2	3	—	6	5	9	—	—	45	2	15	26	45	9	—	4	—	40	9	220
Ørsvåg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ørsnes	2	3	—	6	5	9	—	—	45	2	15	26	45	9	—	4	—	40	9	220
Hopen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hennings- vær	16	6	4	22	43	13	3	2	126	14	86	—	210	65	2	123	—	216	70	1021
Stamsund	2	1	—	5	4	20	1	—	67	1	31	15	48	13	—	74	—	89	2	373
Steine	2	5	1	6	4	1	—	—	5	—	2	—	5	4	—	3	—	52	—	90
Ure	2	4	—	9	9	2	—	—	4	—	8	—	36	4	—	—	—	12	9	99
Mortsund	5	12	—	20	26	22	—	—	26	—	28	108	150	22	—	20	—	84	41	564
Balstad	—	—	—	—	—	8	—	—	4	—	12	17	26	4	—	—	—	46	4	121
Nusfjord	1	—	—	2	1	6	—	—	15	—	6	12	14	5	—	—	—	29	1	92
Sund	1	3	—	5	5	5	—	—	10	—	6	7	16	3	—	—	—	13	6	80
Havnøy	1	2	2	5	2	8	—	1	60	2	11	8	70	10	—	—	—	13	5	200
Reine	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	1	2	7	1	—	—	—	4	2	23
Moskenes	—	1	—	—	—	5	1	—	—	—	8	34	31	11	—	7	—	14	6	118
Sørvågen	—	—	—	—	—	6	—	—	—	1	11	61	36	3	—	—	—	5	8	131
Å og Tind	3	5	—	—	—	10	—	—	4	1	16	42	48	11	—	37	—	90	22	289
Værøy	—	—	—	—	—	4	—	—	6	3	6	4	7	5	—	3	—	16	11	66
Røst	—	—	—	—	—	4	—	—	6	3	6	4	7	5	—	3	—	16	11	66
Talt	109	62	12	109	194	177	6	4	550	29	376	341	1158	235	7	388	—	813	250	4820

VI. Været og bedriften.

Landliggedager på grunn av været i tiden 29. januar til
13. april 1940.

Tabell 25.

Måned	Østlofoten		Vestlofoten, Værøy og Røst	
	Hele	Delvise	Hele	Delvise
Januar	—	—	—	—
Februar	1	1	1	1
Mars	—	2	1	2
April	—	1	—	1
Ialt	1	4	2	4

Lofotfisket ble denne sesong ikke avviklet under egentlig gunstige værforhold, når en ser utviklingen av fisket i sammenheng. Men dermed skal det dog ikke være sagt at man har gjennomlevet noen uværsvinter.

Av etterfølgende tabeller fremgår det tvertimot at sjøværslagene antall — hele og delvise — tilsammen var større i vinter enn vanlig når en tar i betraktning sesongens korte varighet. Det som særpreget vinteren var en langvarig kuldeperiode med østlig frisk og tildels sterk bris, likesom der også forekom et større snefall enn man er vant til i Lofoten. Været artet seg dog ikke hårdere enn at såvel garn- som nattlinefiskerne klarte å røkte sine redskaper praktisk talt uten avbrytelse. Som følge herav ble der omtrent daglig notert sjøvær omkring i værøene. Men det sier seg selv at kulden og østenvinden med delvis krapp sjø bød på vanskeligheter til sine tider og som det vil skjønnes satte ned fangstmengdene. Disse værforhold skaffet juksefiskerne større vanskeligheter på feltet enn man har hatt på flere år. I betydelig utstrekning måtte de endog holde seg på land, da det viste seg meget lite formålstjenlig å drive dagfiske p. g. a. kulde og østenvind.

Egentlige stormdager inntraff ikke under hele sesongen, og når man bortser fra de ulemper kulden og den østlige vind skaffet til forskjellige tider under fisket artet været seg rolig og pent.

Av tabell 25 vil det sees at der i Østlofoten kun var 5 landliggedager og i Vestlofoten 6 under hele fisket, og det må vel sies å være et sjeldent resultat. Når dette tall er så lavt, er jo årsaken som det vil forstås den at de større farkoster såvel blant garn- som nattlinebrukerne klarte å drive sjøen på tross av kulden og den generende østenvind. Men samtidig måtte jo en hel del småfarkoster fra nevnte bruksarter holde seg i havn sammen med en mengde juksefiskere, som fant været helt uskikket for jukse- og snikfiske. For så vidt kan man si at antallet av delvise sjøværsdager i virkeligheten var større enn statistikken viser.

Sesongen kan i år kun regnes fra 29. januar til 10 april, hvilket utgjør 73 dager, hvorav 11 helligdager, altså igjen kun 62 dager for å drive fiske på. De samlede sjøværsdager i de forskjellige vær — hele og delvise tilsammen — varierer fra 57 til 61 dager, i ett enkelt vær dog kun 52. Som man herav vil se, ble ytterst få hele landliggedager notert.

Sydvestlige og vestlige vinde forekom det lite av, idet de øvrige vindretninger dominerte, særlig øst og nord.

Strømforholdene må nærmest betegnes som normale, ennskjønt der også i vinter som tidligere forekom noen strømsetning til enkelte tider, særlig i Sørvågen, Værøy og Røst.

Om forholdene forøvrig er der fra etternevnte oppsynsstasjoner mottatt sådan rapport:

Svolvær oppsynsdistrikt:

»Været var denne vinter ikke så særlig gunstig for bedriften. Den største del av vinteren var det østlig og nordlig vind med lav temperatur, delvis med sterk kulde. For bedriften var dette lite gunstig. For de større garn- og linefiskere kunne det ha mindre å si, men for juksefiskerne var det et meget uheldig vær. De kunne på langt nær ikke få utnytte de forekomster som var tilstede. Det er ikke tvil om at utbyttet for juksefiskerne ville ha blitt ganske annerledes i vinter under gunstige driftsforhold.«

Henningsvær oppsynsdistrikt:

»Det var gjennomgående bra vær hele fiskesesongen, om enn ikke fullt så bra som vinteren 1939.

En og annen stormdag forekom selvsagt. Fredag den 1. mars var de således stiv sydvest kuling, hvorunder en motorbåt forliste under

oppseilingen fra fiskehavet. Mannskapet, 2 mann fra Gildeskål, omkom. Ellers var værforholdene rolige, og driften kunne foregå nokså jevnt og uhindret.

Om de verste vinterstormene uteble, var dog kulden gjennom lange perioder så sterk at den hadde temmelig stor innflytelse på driften. Det er meget sjelden at kulden opptrer så vedholdende og sterkt på dette landstrøk som i år. Fiskerne var sterkt utsatt for forfrysninger, og fisken ble hardfrossen straks den ble tatt opp av sjøen, så den var vanskelig å få salg på.

Uansett de nevnte tilfeller må været betegnes som et meget godt driftsvær under årets Lofotfiske. Det var gjennom hele sesongen i alt 6 landliggedager og 9 delvise.

Det var gjennomgående rolige strømforhold.»

Sund og Reine oppsynsdistrikter:

Vinteren må når hensyn tas til vindstyrken, karakteriseres som en godværsvinter. Det som i særlig grad preget vinteren var den store nedbør av sne, den største på en årrekke. Vinteren igjennom var det gjennomgående en meget lav temperatur, som øket brenselskontoen i betraktelig grad. Kull og ved var forøvrig p. g. i situasjonen langt dyrere enn tidligere. Den lave temperatur var selvsagt meget generende for tilvirkning av fisk til saltning og hengning, men var gunstig ved den store eksport av iset fisk som foregikk. Vindretningen var en stor del av vinteren vestlig, nord til nordostlig, dessuten var der korte innslag av sydvestlig til østlig vind, delvis med kuling. Vindstyrken var ellers ofte nede i vekslende bris. Strømsetningen var siste vinter ofte generende sterk, og bevirket flere ganger brukstap.»

Yæroy oppsynsdistrikt:

»Stort sett var været godt hele tiden under fisket, hvorimot strømforholdene var meget generende på innersiden og delvis på yttersiden. Den 26. februar og 13. mars var der et særdeles stort brukstap på innersiden grunnet sterk strømsetning.

Fra de øvrige oppsynsstasjoner er ingen »værmelding« mottatt.

Oppgave over hele og delvise uværsdager fra fiskets begynnelse til dets avslutning i 1940.

Tabell 26.

År	Østlofoten					Vestlofoten, Værøy og Røst				
	Jan.	Feb.	Mars	April	Ialt	Jan.	Feb.	Mars	April	Ialt
1931.....	—	11	8	4	23	—	12	10	5	27
1932.....	—	7	8	4	19	—	11	8	5	24
1933.....	—	7	5	3	15	—	6	4	3	13
1934.....	1	8	3	2	14	—	9	3	2	15
1935.....	—	5	6	1	12	—	6	9	1	16
1936.....	—	5	7	2	14	—	8	8	4	20
1937.....	—	7	8	1	16	—	7	7	1	15
1938.....	—	8	6	2	16	—	8	6	2	16
1939.....	—	5	4	—	9	—	6	3	1	10
1940.....	—	2	2	1	5	—	2	2	1	5
Gj.snittlig	0,1	6,5	5,7	2	14,3	—	7,5	6	2,5	16,1

Antall trekningsdager i hvert fiskevær under oppsynstiden.

H = hele, D = delvise, S = i alt.

Tabell 27.

Fiskevær	Januar			Februar			Mars			April			I alt		
	H	D	S	H	D	S	H	D	S	H	D	S	H	D	S
Kjeøy	2	1	3	21	2	23	21	3	24	10	—	10	54	6	60
Rinøy	3	—	3	22	1	23	19	5	24	8	—	8	52	6	58
Risvær	3	—	3	23	—	23	21	3	24	8	—	8	55	3	58
Brettesnes	—	—	—	15	1	16	24	2	26	10	—	10	49	3	52
Skrova	1	2	3	18	6	24	21	2	23	4	3	7	44	13	57
Svolvær	2	1	3	18	6	24	18	6	24	7	1	8	45	14	59
Kabelvåg	2	—	2	20	3	23	21	3	24	7	4	11	50	10	60
Hopen og Ørsnesvika	3	—	3	24	—	24	22	2	24	9	—	9	58	2	60
Henningsvær	1	1	2	21	2	23	19	4	23	7	2	9	48	9	57
Stamsund og Steine	2	—	2	23	—	23	21	2	23	8	2	10	54	4	58
Ure	2	—	2	23	1	24	21	2	23	7	3	10	53	6	59
Mortsund	—	—	—	17	5	22	21	3	24	9	2	11	47	10	57
Balstad	2	1	3	21	3	24	19	5	24	8	2	10	50	11	61
Nusfjord	2	1	3	21	2	23	19	5	24	5	3	8	47	11	58
Sund og Nesland	3	—	3	20	3	23	20	5	25	9	1	10	52	9	61
Reine og Havnøy	3	—	3	23	2	25	20	3	23	7	2	9	53	7	60
Sørvågen, Moskenes, Bogen, Tind og Å	2	1	3	21	2	23	20	4	24	10	1	11	53	8	61
Værøy	2	1	3	21	2	23	18	5	23	6	4	10	47	12	59
Røst	2	1	3	18	5	23	19	3	22	3	6	9	42	15	57

Antall sjøverdager i årene 1936—1940.

Tabell 28.

	Østlofoten					Vestlofoten, Værøy og Røst				
	1936	1937	1938	1939	1940	1936	1937	1938	1939	1940
Januar	2	2	1	2	3	1	2	1	2	3
Februar	24	23	21	23	23	23	23	20	23	23
Mars	26	24	23	26	24	25	23	22	25	24
April	17	17	16	17	9	19	20	17	17	10

Antall personer omkommet under fisket i de siste 10 år.

Tabell 29.

År	Antall båtforlis							Antall forliste		Ant omkomne	
	Ialt	Anledning			Tilregnelighet			Reddede	Omkomne		Omkomne ved andre tilfeller
		Under fisket	Under reise	Andre tilfeller	Utilregnelig	Kunne være unngått	Ubestemt				
1931.....	2	2	—	—	2	—	—	—	5	1	6
1932.....	4	3	1	—	2	—	2	—	6	—	6
1933.....	5	4	—	1	4	—	1	10	2	—	2
1934.....	1	1	—	—	—	1	—	3	1	4	4
1935.....	6	6	—	—	6	—	—	15	4	2	6
1936.....	3	3	—	—	3	—	—	4	7	1	8
1937.....	4	4	—	—	4	—	—	6	6	—	6
1938.....	9	9	—	—	9	—	—	19	16	—	16
1939.....	5	4	—	1	5	—	—	22	4	2	6
1940.....	6	6	—	—	6	—	—	3	6	—	6

Forlis, havarier og ulykker under bedriften.

Som fremholdt foran under omtalen av værforholdene inntraff der under hele fisket hverken egentlig storstorm eller uvær, men allikevel gikk 6 menneskeliv tapt under forlis og havarier på fiskefeltet ved 5 forskjellige tilfeller av ulykker.

Således omkom 2 mann for Henningsvær 1. mars og 2 for Mortsund den 6. april. I første tilfelle omkom hele mannskapet, og i det annet ble kun 1 mann reddet. I begge tilfeller ble båtene fylt av brottsjø. Dessuten omkom 1 mann for Sørvågen den 1. april ved at båten ble hevet rundt av kastevind. Farkostens øvrige 2 mann ble reddet.

Endelig gikk 1 mann overbord fra en garnskøyte på tur til Moholmfeltet for utsetning av redskaper den 7. mars og druknet.

Av andre havarier er kun 2 meldt, nemlig ett for Balstad og ett for Stamsund. I begge tilfeller drev en fiskefarkost på land, mens den lå i havn for natten. Begge tilfeller var forårsaket av stormkast fra nord.

Forøvrig ble trafikken på havet og i land avviklet uten havari og tap av menneskeliv eller ytterligere materiell.

Antall av båtforlis og havarier, spesifisert etter måte og båttype.

Tabell 30.

	År 19									
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Måte:										
Fylt eller kantret av bråtsjø	1	1	1	1	5	2	2	8	3	4
Kullseiling	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—
Påseiling	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—
Grunnstøtning	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Overlastning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andre, eller ukjente m.	—	—	2	—	—	1	—	1	1	—
Ialt	2	4	5	1	6	3	4	9	5	4
Båttype:										
Nordlandsbåter:										
Fembøring	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ottring	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
Halvfemterumming	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Halvfjerderumming	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—
Trerumming	—	1	1	—	4	1	—	—	—	1
Halvtredjerumming	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Spissbåt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Båtjolle	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skipsbåt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dory	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sneseilbåt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Motorbåt	2	—	1	—	—	2	—	8	4	2
Motorskøyte	—	2	1	—	1	—	2	—	1	1
Ialt	2	4	5	1	6	3	4	9	5	4

Luftens temperatur i Stamsund 1940 (celsiusgrader).

Tabell 31.

Uken som endte	Gjennomsnitt av middags- temperatur	Gjennomsnitt av døgnet's laveste temp.	Ukens høieste noterte temperatur	Ukens laveste noterte temperatur
Februar 4	+ 1,7	+ 0,1	+ 4	÷ 3
— 11	÷ 4,4	÷ 2,4	+ 2	÷ 6
— 18	÷ 4,4	÷ 1,4	+ 3	÷ 12
— 25	÷ 5,6	÷ 7,6	÷ 3	÷ 10
Mars 3	÷ 2,9	÷ 4,6	+ 2	÷ 7
— 10	÷ 1,6	÷ 3,1	+ 2	÷ 6
— 17	÷ 2,7	÷ 6,4	+ 3	÷ 10
— 24	÷ 1,6	÷ 3,6	+ 1	÷ 5
— 31	÷ 1	÷ 3,9	+ 2	÷ 7
April 7	÷ 0,1	÷ 3,3	+ 4	÷ 7
— 13	+ 1,1	÷ 0,9	+ 5	÷ 3

Luftens middeltemperatur m. v. ved middagstider i Stamsund.

Tabell 32.

Tidsrom	1936	1937	1938	1939	1940
Februar 1—14.....	÷ 1,2	÷ 1,4	+ 2,4	+ 0,7	÷ 2,3
— 15—siste	+ 1,1	÷ 1,9	+ 2,6	+ 1,8	÷ 5,4
Mars 1—15.....	+ 1,3	÷ 2,2	+ 2,3	+ 3,3	÷ 2,7
— 16—31.....	+ 2,0	+ 4,0	+ 1,8	+ 0,4	÷ 0,8
April 1—13.....	+ 4,1	+ 8,5	+ 4,1	+ 3,0	+ 0,5
Middeltemperatur.....	+ 0,7	+ 3,0	+ 2,6	+ 1,8	÷ 2,1
Gjennomsnittlig døgminimum	÷ 2,0	÷ 1,3	÷ 0,4	÷ 0,5	÷ 3,2
Laveste noterte temperatur ..	÷ 7,0	÷ 10,0	÷ 4,0	÷ 6,0	÷ 12,0

VII. Fiskets gang samt utbyttet og fangstens fordeling.

Vinterens begivenheter omkring fiskets gang og avviklingen av bedriften kan man vel si foregikk så noenlunde normalt og i det hele tatt artet seg nokså likt de forhold på området som nu i en forholdsvis lang periode har preget Lofotfisket. Og det første som en også denne sesong merker seg er fisketyngdens sene tilstedekomst til de vanlige felter langs Lofotveggen. Der har stadig vært spurt om årsaken hertil. Noe reelt svar herpå har man ikke fått hverken fra videnskapelig hold eller gjennom de praktiske studier. Det ligger imidlertid nær å anta at Golfstrømmens arbeid i forbindelse med temperaturen og ernæringsforholdene i havet her må spille en kanskje avgjørende rolle. Men det eiendommelige er at denne situasjon med fisketyngdens sene tilstedekomst nu strekker seg over en nokså lang periode. Hertil kommer også at fisketyngden regelmessig nå i lang tid har forlatt feltet forholdsvis tidlig i april slik at all drift har stillet seg ulønnsom selv i Vestloftværene etter 15. april. På den måte har den egentlige fiske-sesong kun utstrakt seg til omkring 7 uker.

Innbyggerne i Lofoten tok i år som vanlig først fatt på forsøksfisket. Også disse forsøk tok sent til, nemlig først langt ut i februar, bortsett fra spredte forsøk ut over midten av måneden. Det var vesentlig nattliner som ble forsøkt i de forskjellige vær til å begynne med fra Moholmfeltet helt vestover til Røst. Det viste seg at skreien allerede da var kommet, men overalt spredt og i mindre små dotter. Fisken ble påtruffet over alt på den tid helt fra Skrovnesen til Skomvær i Røst. Deltakelsen i dette forsøksfiske var liten og bestod bare av den fastboende befolkning. Etter hvert øket belegget og i første halvdel av februar var så vidt mange kommet i drift fra de enkelte bruksarter, at et nokså omfattende forsøksfiske over alt i Lofoten kunne fastslåes. Resultatet viste at det over alt var seget inn på de enkelte felter skreistimer, men kun i lite omfang.

Utbyttet øket imidlertid daglig for de fleste vær helt fram til 26. februar, da det ble konstatert at en etter alt å dømme meget rik fiske-

tyngde var under raskt innsig til flere felter, spesielt på strekningen Stamsundhavet — Moholmområdet. Den påfølgende uke viste at tyngden var meget stor, og at ikke uvesentlige forekomster også hadde søkt opp på Vestlofotfeltene, men omfanget var på langt nær ikke av de dimensjoner som tilfellet viste seg å være på strekningen Skrovnesen vest over til Stamsundhavet. Også for Værøy og delvis for Røst merket man nye innsig på disse tider, og det samme gjelder feltet fra Skrovas innerside og øst over mot Kanstadjorden. Men også her stod man overfor mindre forekomster.

Indre Raftsundet ble uberørt av innsiget. Derimot var der tilløp til fangster inne på selve Austnesfjorden og opp over Høla ut over midten av februar. Tyngden, som må ha vært forholdsvis uvesentlig seg imidlertid ut fra begge disse felter etter få dagers forløp til tross for at alt i siste halvdel av februar virkelig tydet på at fisketyngden for Moholmområdet ville søke opp på Høla og kanskje også inn i Austnesfjorden i store mengder. Imidlertid utviklet situasjonen seg ikke slik, idet stortyngden på Moholmfeltet stoppet i sitt østsig og ikke kom lenger enn til Hølaterskelen.

Etter alt å dømme kom fisketyngden settende direkte inn fra Vestfjorddypet og videre derfra inn på det felt det her gjelder. Fiskeinnsiget må ha vært meget stort og omfattende etter som så å si hele Lofotfeltet fikk nytte godt av forekomsten, selv om tyngden var forholdsvis beskjedne for Vestlofotværene og for Værøy og Røst, samt for strekningen fra Skrovas innerside og østover opp til Kanstadjorden.

Av de daglige oppslagstelegrammer om fisket som regelmessig ble utsendt og gjengitt i Kringkastingen vil det være kjent at det store fiskeinnsig holdt seg fast og stabilt på feltet fra Skrovnesen og vest over til Ureberget, fra det ble konstatert den 26. februar og helt til utgangen av mars. Det ble dog fastslått at vestsiget for fisken ble notert de siste dager av mars. Fisketyngden fra Moholmfeltet beveget seg nokså raskt vestover, dels langs bakken og dels langs Mebotn og på den måte fikk det fastroende belegg og alle farkoster som flyttet med siget nytte godt av forekomstene på veien vestover. Situasjonen lå meget godt an for et øket utbytte av etterfisket i Vestlofotværene og for Værøy helt framover til henimot 20. april, da såvel værforholdene som fisketyngden vest-på de dage betinget gunstig drift, men p. g. a. de plutselige og uventede krigsbegivenheter, som så å si direkte berørte fiskefeltet ved trafikk av krigsfartøyer så vel under- som overvannsgående, måtte selvsagt hele driften avblåses momentant den 10. april. Alle redskaper som da stod i sjøen ble opptatt nevnte og påfølgende dag og dermed var fisket helt avsluttet for sesongen.

Hvis driften hadde fortsatt til vanlig tid omkring 20. april, ville ganske sikkert det endelige resultat ha blitt ikke så lite forbedret. Det sannsynlige er at man ville ha kommet opp i et sluttkvantum på godt og vel 100 millioner kilo.

Imidlertid måtte fisket avsluttes som nevnt den 10. april med et endelig resultat på 94,293 tonn, således at den siste ukes drift brakte en forøkelse i partiet på 8,700 tonn. Dette sluttresultat ligger kvantitativt litt over et middelsårs utbytte, og kan således betegnes som noenlunde tilfredsstillende.

Totalutbyttets verdi på første hånd utgjør godt og vel 17 millioner kroner. I dette beløp er da selvsagt medregnet såvel fisken som alle biprodukter, men derimot ikke verdien av de fiskepartier — »kjerringkassene» — som er sendt til hjemstedene eller den fisk som er oppspist i Lofoten under sesongen.

Etter foretatte beregninger betinger dette utbytte en bruttolott på 710 kroner til hver Lofotfisker, hvilket beløp imidlertid reduseres til kr. 530,— når båtslottene beregnes. Til sammenligning kan nevnes at Lofotfisket ifjor ga et utbytte på 17,64 mill. kroner med en bruttolott på kr. 510,— i 1938 var verdiutbyttet 15,52 mill. kroner med en bruttolott på kr. 515,—, og i 1937 et verdiutbytte på 13,65 mill. kroner med en bruttolott på kr. 436,—. Som det herav vil sees, er resultatet forholdsvis bra som helhet betraktet.

Bruttolotten reduseres i år som vanlig sterkt som følge av de store driftsutgifter som denne gang har vært større enn tidligere som følge av at både redskaper og agn er steget meget. Dertil kommer også at slitaskontoen er øket som følge av at driften er foregått under noe ugunstige vær- og strømforhold.

Utbyttets fordeling på de forskjellige bruksarter kan ikke betegnes som tilfredsstillende i år, idet resultatene for juksefiskerne stort sett er dårlig, mens derimot fordelingen for garn og nattlinefiskernes vedkommende har stillet seg ganske bra, særlig for førstnevnte bruksart. De beste kvantitative resultater finner man hos garnfiskerne, hvor fangstutbyttet for en rekke kan betegnes som meget godt, likesom fordelingen også må sies å være jevnere enn vanlig.

For nattlinefiskernes vedkommende er ikke oppnådd egentlige store lotter, men fordelingen må vel sies å ha vært nokså jevn, ja, jevnere enn den i alminnelighet pleier å være, og som helhet kan man si at nattlinefiskerne har et noenlunde tilfredsstillende resultat. Derimot er utbyttet som helhet betraktet dårlig for juksefiskerne, som kun unntagelsesvis har gjort det noenlunde bra. For alle gjelder det imidlertid at sesongen har vært ekstra kort i år, hvilket igjen selvsagt influerer på det endelige resultat.

Tar man inidlertid for seg det oppgjør som hvert enkelt båtlag setter opp etter endt sesong blir en straks klar over at nettofortjenesten i år som de fleste foregående i stor utstrekning uteblir, hvilket som det vil skjønnes, skyldes den alt for kostbare drift. Det må nemlig erindres at der ligger 2 á 3 måneders arbeide bak den bruttolott som foran er oppgitt. En nettolott av tilsvarende størrelse ville ikke ha vært mere enn et beskjedent vederlag for det utførte arbeide.

Om enkelthetene i fiskets gang i de forskjellige oppsynsdistrikter hitsettes hva oppsynsbetjentene har anført i sine rapporter, der lyder som følger:

Kanstadfjorden oppsynsdistrikt: Kanstadfjorden, Rinøy og Kjeøy.

»Å dømme etter resultatet av de første prøvesett i Kanstadfjorden distrikt omkring 10. februar var der inntil da ikke forekommet noe vesentlig innsig av skrei.

I tiden 15.—20. februar ble enkelte bra fangster tatt, men fisken opptråtte i småstimer som gikk i sild og sprutåte, hvilket forårsaket sterkt varierende fangster. I siste uke av februar inntråtte en langvarig periode med sydøstkuling og kulde. Den slags vær har etter tidligere erfaringer vist seg å være nærmest stagnerende for fisket i disse austlige vær, selv i gode fiskeår.

Omkring 10. mars stabiliserte de tilstedeværende småstimer seg, likesom større nye forekomster formerkedes på strekningen Havbøen — Vaholmen. På dette felt øket garnfangstene til 8—10 tusen kilo i tiden 20.—28. mars. I denne tid var fangstene ved Rotvær og på Rinøyfeltet også gode, men mere ujevne.

Det var tydelig at en betraktelig mengde skrei var på austsig fra Valvær og innover Svellinghavet.

Dette forholdsvis gode fiske pågikk bare ca. 2 ukers tid, og de første dager av april hadde garnfangstene tatt av til det ulønnsomme for storgarnbruket. For smågarn og line på Kanstadfjorden var fangstene lønnsomme ennå en tid, inntil de inntredende forhold nødvendiggjorde plutselig avslutning.

På grunn av den korte periode da der var noen større forekomster tilstede i dette distrikt og dessuten den uvanlig korte sesong, ble resultatet for alle bruksarter meget dårlig. Best ble det for smågarnbrukerne på Kanstadfjorden, idet deres utstyr og driftsutgifter er minimale i forhold til storgarnbrukernes. For juksa og linebrukerne ble det knapt nok til å balansere utgiftene.

For Rinøy ble oppfisket 973 000 kg, og for Kjeøy 342 000 kg, tilsammen for distriktet 1 315 000 kg.«

Raftsundet oppsynsdistrikt: Raftsundet, Risvær og Svellingen.

»Tilstrømningen av fiskere begynte i år til vanlig tid. I første uke av februar var flere båtlag både med garn og line ferdig til å oppta driften. P. g. a. den totale mangel på avsetning ble imidlertid ikke drift i full utstrekning opptatt før omkring 20. februar. Enkelte garnbåter hadde da ligget ferdige i inntil 2 uker i påvente av avsetningsmuligheter. Til nevnte tid ble kun spredte forsøk gjort. Disse viste at noe nevneverdig innsig av skrei ikke hadde foregått. Etter 15. februar merkedes spredte forekomster, som delvis ga gode fangster.

Også i år forekom åte i store mengder, særlig sild og sprut. Skreiforekomstene hadde derfor vanskelig for å stabilisere seg. Fangstene ble av den grunn sterkt varierende.

Etter 20. februar merkedes forekomster over hele distriktets felt. Båtene lå spredt, og fisket foregikk under best mulige forhold. Fangstene øket smått og suksessivt, til de i uken 10.—17. mars var opp til 3600 kg på garn og 1400 kg på liner. Juksefangstene var enda meget ujevne og vesentlig små.

Da austsiget etter gammel påstand stopper 12. mars, var det en overraskelse at der i tiden 23.—28. mars forekom et meget omfangsrikt fiskinnsig fra Valvær til Svellinghavet og Havbøen. Fangstene på garn øket til 9—10 tusen kilo og for linemotorene til 3000 kg. At denne fiskeflo tidligere i sesongen hadde stått på Moholmområdet konstatertes tydelig av den mengde skjell, snik og hallangler fisken hadde i sig.

Siste uke av mars ble sesongens beste. Juksa var i denne tid noe værhindret, så juksefiskernes andel i disse rike forekomster ikke ble så god som de under gunstige værforhold kunne ha blitt.

De gode garnfangster ebbet plutselig ut de første dage av april, mens linefangstene var meget lønnsomme helt til den 9. april da situasjonen nødvendiggjorde plutselig avslutning.

For garnfolket ble nettoutbyttet adskillig under middels års. Linefolket hadde alminneligst et godt middelsår, mens resultatet for juksefiskerne knapt ble til dekning av utgiftene.

Vesentlige brukstap forekom ikke, og slitasjonen var på grunn av den korte sesong under det alminnelige.

Distriktets fiskekvantum utgjorde 2 022 000 kg.«

Skrova oppsynsdistrikt: Skrova og Brettesnes.

»Der var også i år for Skrova foretatt prøvedrift etter skrei før oppsynet ankom til fiskeværet. Prøvedriften brakte intet nevneverdig resultat, men der var dog 29/1 tonetters garnskøyter med fangster på

opp til 500 kg og jukse-skøyter opp til 200 kg. De garnfangster som kom i land var tatt på Skrovaskallan og juksefangstene på Austnesfjorden. For Brettesnes var der ingen drift foretatt før etter at oppsynet var trådt i virksomhet.

Medio februar og utover merket man en litt større tyngde av skrei på Austnesfjorden, Hølla og på indre siden av Skrova, idet de beste fangster på garn var 1500 kg og på jukse-skøyter opp til 1000 kg.

I mars tok fisket seg godt opp med fangster på garnskøyter på opp till 8500 kg og jukse-skøyter 3000 kg. Disse fangster ble vesentlig tatt på indre side av Skrova, Skrovaskallan og Hopsteigen. De få line-robåter som deltok i fisket hadde gjennomgående gode fangster.

Da fisket for Vestlofoten de siste dagene av mars begynte å ta seg opp var der en del både garn- og jukse-skøyter som flyttet vestover. Grunnet vanskeligheter med avsetningen og den oppståtte krise ble fisket omtrent helt avsluttet første dagene av april og helt slutt den 10/4.

For Brettesnes begynte det først ute i februar å bli noe fisk, og i mars måned var det et bra fiske på garn og line. Derimot var jukse-fisket skralt hele vinteren.

Utbyttet for vinteren må sies å ha vært noenlunde tilfredsstillende slik som forholdene ble med mange vanskeligheter.

Det for distriktet oppfiskede kvantum utgjorde 5 178 000 kg, derav for Skrova 4 048 000 kg og for Brettesnes 1 130 000 kg.«

Svolvær oppsynsdistrikt:

»Sist i januar og først i februar ble der formerket litt fisk på de forskjellige bruk som var kommet i drift. Det første innsig har tydeligvis søkt helt opp over Høllafeltet og delvis inn i Austnesfjorden. Over hele dette felt foregikk der i første halvdel av februar en del fiske så vel på garn som jukse. De forekomster som ble formerket på de forskjellige steder var spredte og forholdsvis små, og en må gå ut fra at det var små mengder som hadde søkt opp under dette felt først på vinteren. Fisket på disse felter tok snart av, og der ble senere på vinteren ikke noe fiske her.

Etter den 25. februar begynte fisket for alvor å ta seg opp. Fangstene ble da betydelig høyere på alle slags redskaper. Dette fiske ble først formerket på Moholmfeltet inne på Egga, og det var tydelig at man stod overfor et helt nytt og betydelig innsig. Den fortsatte drift utover vinteren bekreftet fullt ut denne antakelse. Fisket holdt seg jevnt ut over vinteren, og der ble tatt gode fangster, særlig på garn og liner. Fangstene på jukse var enkelte dager meget gode, men de uheldige værforhold la store hindringer i veien for utnyttelsen av fisket med dette redskap.

Man var meget spent på om fisketyngden ville fortsette å sige oppover på det vanlige Høllafelt, hvor driften under de rådende værforhold ville ha vært ganske anderledes gunstig. Dessverre viste dette seg ikke å bli tilfelle, idet den egentlige fisketyngde stoppet opp på feltet Kabelvågbakken—Skrovnesen.

Mindre forekomster ble formerket lengere opp på feltet, hvor der ble gjort flere forsøk til de forskjellige tider, men noen fisketyngde av betydning var der ikke.

Den store fisketyngde som var på innsig fra slutten av februar holdt seg på feltet til bortimot utgangen av mars. Driften etter den tid viste tydelig at fisketyngden var på vestsig. Fra april tok fisket jevnt og sikkert av for snart å ebbe helt ut.

Etter den 5. april var fisket ikke drivverdig. De fiskere som ikke sluttet driften og reiste hjem, flyttet vestover.

Til tross for den forholdsvis korte tid fisket stod på for dette distrikt må resultatet betegnes som tilfredsstillende for linefiskerne. For garnfiskerne var resultatet meget ujevnt, og for juksefiskerne mindre godt.

Det ble i alt oppfisket 17 671 000 kg.«

Vågan oppsynsdistrikt: Kabelvåg og Stolvågen.

»Fisk formerkedes i slutten av januar både på line og jukse. Juksefisket foregikk i denne tid hovedsakelig på Høla, men fangstene var delvis oppblandet med »oppsigfisk«, og fisket der varte ganske kort tid.

Fra 6. februar fiskedes litt på alle slags redskaper, og fisket foregikk på »Hopsteigen« og østover til fellesdistriktet. Fangstene varierte noe i denne tid fra den ene dag til den annen, og noen særlig stor fisketyngde var således ikke tilstede.

Fra 20. februar kunne der merkes en ganske stor økning i fangstene, særlig på garn. Fangstene øket nå jevnt utover til utgangen av måneden, da de var på opp til 1700 — 2300 — 1400 for henholdsvis garn, line og jukse.

I hele mars måned var fisket jevnt godt med stadig økende fangster inntil april, da det avtok noe, især for juksa.

Garnfisket foregikk i vestre kant av Fellesdistriktets fiskehav og østover mot Kabelvågbakken. På Høla hadde man en kort tid gode fangster på fløytgarn med opp til 2000 kg, men etter noen sett sluttet dette fiske. Noen tyngde av fisk var således ikke tilstede der.

For garn- og linefiskerne var resultatet tilfredsstillende. For juksefiskerne derimot var utbyttet ujevnt og lite tilfredsstillende.

Det oppfiskede kvantum utgjorde 3 416 000 kg.«

Hopen oppsynsdistrikt: Hopen, Kalle, Ørsnes og Ørsvåg.

»Til henimot midten av februar var fangstene ubetydelige både for garn og liner. Garnfiskerne kom forholdsvis sent i drift, idet regulært fiske for disse først begynte omkring 12. februar. Etter denne tid bedret fisket seg litt, men noen større forekomst av fisk syntes ikke å være tilstede.

Mot slutten av februar tok fisket seg godt opp både for garn og liner med gjennomsnittsfangster på henholdsvis 1300 og 1000 kg. Juksefisket ga på samme tid et godt utbytte. Denne gunstige utvikling av fisket fortsatte ut gjennom første halvdel av mars, og særlig på garn var fangstene store med gjennomsnittlig 4000 opp til 9000 kg. Samtidig var det godt linefiske. Etter 20. mars begynte fangstene på alle redskaper å ta av, og ved utgangen av mars var fisken på raskt utsig.

I tiden fra slutten av februar til omkring 20. mars var en meget stor fisketyngde tilstede for været. Fisken var hele tiden svært urolig, så en sjelden kunne ta gode fangster to netter i samme sett.

Utbyttet må for garnfolket betegnes som godt og ganske bra for linefiskerne. For jukserne var resultatet mindre bra.

Fiskepartiet utgjorde 3 354 000 kg.«

Henningsvær oppsynsdistrikt.

»Forsøksfiske i slutten av januar og første halvdel av februar ga meget små fangster som ikke dekket driftsutgiftene. Annen halvdel av februar ga noe bedre utbytte, men helt til slutten av denne måneden var fiskemengde av nevneverdig betydning ikke seget opp på distriktets fiskehav. Enkelte dager gikk toppfangstene opp til omkring 1000 kg på de forskjellige bruk, men gjennomsnittsfangstene holdt seg konstant lave, omkring 300—500 kg. Det hele så ytterst dårlig ut, og selv om fangstene var små, var hele februar preget av kjøpermangel, så forholdet flere ganger var inntatt i distriktets oppslag 37.

Skuddårsdagen — 29. februar — skjedde en avgjort vending i situasjonen. Toppfangstene for garnskøyter gikk da opp i 2500 kg med gjennomsnittsfangst 1280 kg. Juksefangstene var av lignende størrelse, mens det var noe mindre på liner. En ganske svær fisketyngde var seget opp på feltet og ble stående der.

Fisket ble etter hvert meget godt. Garnfangster på 9000 til 13 000 kg var ingen sjeldenhet. Den 13. mars oppnåddes endog en storgarnfangst på 16 000 kg. Gjennomsnittsfangstene på storgarn holdt seg gjennom måneden nokså jevnt på 2000 til 5000 kg. Natlinedriften slo også bra til i mars med toppfangster på 2000 til 2500 kg og ganske jevne gjennomsnittsfangster på 1000—1500 kg. Da nattlinefisket ble

drevet omtrent bare av småskøyter, hvor driftsutgiftene var lave, hadde disse folk godt håp om et ganske bra vinterutbytte tross alle vanskeligheter. Den samme optimisme gjorde seg gjeldende blant garnfiskerne. Juksebruket hadde gjennomgående et dårligere driftsresultat enn de øvrige bruksmåtene, bl. a. på grunn av avsetningsvanskelighetene, som iflg. driftens art måtte virke særlig sterkt for denne bruksgruppe.

Men optimismen skulle få en bratt ende.

I månedsskiftet mars/april inntratte en kortere ruskværsperiode, og på første sjøværsdag den 3. april kunne det konstateres at fisken var på vestsig. Fangstene på distriktets fiskehav var da små. De beste fangster for dagen kom opp fra Stamsund- og Urehavet. Driften strakte seg nå vestover de første dagene for at vestsiget kunne nyttes lengst mulig. En del flyttet til Vestlofoten for å møte vestsiget der.

Tross all uvishheten og alle vanskelighetene som var tilstede under fisket — bl. a. stagnertes kjøpet en tid grunnet saltmangel — må totalresultatet av sesongen sies å være forbausende godt, så meget mere som det egentlige fiske kun foregikk i løpet av mars måned. For garn og liner ble lottene i hvert fall noenlunde tilfredsstillende. Atskillig dårligere ble det for juksebruket.

Det samlede kvantum som ble oppfisket i distriktet utgjorde 17 136 000 kg.«

Stamsund oppsynsdistrikt: Stamsund, Steine, Ure og Æsøy.

»Såvel fiskerne som skreien kom sent, — det ble ikke noen fart i fisket før i februar. Fangstene var fra da av og til avslutningen 10. april jevne og tildels gode på alle redskaper. Værforholdene var også gunstige hele tiden.

Belegget ble ikke særlig stort, hvilket hadde sin grunn i de vanskelige avsetningsforhold og dels p. g. a. at fisket foregikk i et nokså stort område av Lofothavet.

Det i Stamsund og Steine oppfiskede kvantum utgjorde 9 700 000 kg, og i Ure 1 978 000 kg, altså tilsammen i oppsynsdistriktet 11 678 000 kg.«

Balstad oppsynsdistrikt: Balstad og Mortsund.

»De spredte fiskeforsøk i januar ga lite utbytte. Det samme kan sies om fisket på indresiden i første halvdel av februar. På yttersiden ble det derimot tatt gode fangster både på liner og garn, og dette fiske holdt seg så å si hele vinteren.

På innersiden bedret fisket seg fra midten av februar, og fra mars måneds begynnelse var det ganske bra på line og jukse, men noe mindre på garn, idet det ble påstått at fisken stod så høyt i sjøen at bunngarn ble stående under fiskefloen.

Fra siste halvdel av mars og i begynnelsen av april var det et ganske bra fiske for alle bruksarter. Det kalde og barske vær var dog hindrende for bedriften, særlig for juksefisket.

Driftsresultatet må betegnes som meget tilfredsstillende for garnbruket, ganske bra for linebruket og nærmest utilfredsstillende for juksebruket.

Distriktets kvantum utgjorde 9 876 000 kg, hvorav for Balstad 8 258 000 og for Mortsund 1 618 000 kg.«

Sund oppsynsdistrikt: Sund, Møllerodden, Østre og Vestre Nessland, Skjellfjord og Nusfjord.

»Prøvesett som ble gjort i midten av januar viste at skreien var kommet. Den 29. januar var således gjennomsnittsfangsten fra distriktet på line 350 kg. Dette fiske holdt seg til 24. februar. Nevnte dato merket man et betydelig innsig av fisk, som øket fangstene meget.

I de siste dager av mars fikk man føling med vestsiget, og driften fortsatte med et godt utbytte såvel for garn som liner — helt til driften opphørte 11. april.

Juksebåtene deltok ikke i nevneverdig utstrekning i driften vestpå i vinter.

Utbyttet såvel for garn som line må betegnes som tilfredsstillende.

Distriktets fiskekvantum utgjorde 4 624 000 kg, hvorav for Sund 2 539 000 kg og for Nusfjord 2 085 000 kg.«

Reine oppsynsdistrikt: Reine og Hamnøy.

»Forsøksfiske ble også i år påbegynt de siste dager av januar. Utbyttet av driften ga et magert resultat med toppfangster på en 500—700 kg. Driften viste at det stod et tynt »skrell« med skrei utover fiskebotn, og fangsten ga knapt dekning for agnet for linebrukernes vedkommende. Garnbrukerne deltok ikke i driften den første tid.

Fra yttersiden tok garnfarkoster inn til ca. 20. februar regningsvarende fangster — opp til en 3000 kg. Det er dog bare et fåtall med særlig lokalkjente hovedsmenn som drifter på denne havstrekning.

På distriktets fiskehav på innersiden holdt »ranglefisket« seg til 23. februar, da der ble formerket et nytt innsig av fisk som øket fangstene betydelig for linefiskerne. Garnbrukerne flyttet til Østlofoten og midtre Lofoten i tiden 21. februar og framover og opptok ikke driften for distriktet før de siste dager av mars. Fra 23. februar foregikk et godt linefiske med gjennomsnittsfangster fra 1000 til 1200 kg.

Den 25. mars merket man vestsiget av fisketyngden østenfor. En garnskøyte tok således denne dag en fangst på ca. 4000 kg på distrik-

tets østre fiskehav. Det fortsatte så med gjennomgående jevne fangster såvel på garn som liner helt til driften opphørte den 11. april. Den sist noterte fangst på garn 11/4 var på 2000 kg.

Fisketyngden for distriktet fra de siste dage av mars og fremover var rett betydelig. Driften ga et godt utbytte såvel for garn som liner. Særlig var driftsresultatet for garnbrukerne i år langt bedre enn foregående år.

Det er grunn til å anta at distriktets fiskekvantum ville ha øket betraktelig i de igjenværende 14 dager av sesongen, om driften hadde fortsatt.

Der foregikk intet særlig juksefiske for distriktet.

Distriktets fiskekvantum utgjorde 5 927 000 kg.«

Sørvågen oppsynsdistrikt: Sørvågen, Moskenes, Tind og Aa.

»Ved oppsynets ikrafttreden 29. januar var der ingen som hadde begynt fisket, men allerede den 31. s. m. ble de første forsøk gjort, idet småskøyter trakk nattliner og fikk 200 og 300 kg skrei. Der ble nu forsøkt regelmessig hver dag, men fangstene holdt seg jevnt små til ut over midten av februar. da der sporedes en betydelig bedring i fisket. Denne bedring holdt seg ut over resten av februar og første del av mars, og det antas at der i slutten av februar var en betydelig fiskestim tilstede, men at denne seg østover til Østlofoten, idet fisket omkring midten av mars ble betydelig mindre.

I begynnelsen av april merkedes stor bedring i fisket, og man antar at det var vestsiget som var begynt. Dette viste seg å være riktig, da fisket for distriktet tok seg godt opp, mens fangstene for Østlofoten samtidig ble mindre. Omkring den 9. april var det et jevnt godt fiske, men på grunn av den oppståtte situasjon måtte samtlige fiskere avslutte driften og begi seg hjem.

Utbyttet for de få garnfarkoster som driftet for distriktet ble mislig, mens det for linemaskinfarkostene kan betegnes som et alminnelig år. For robåtene ble utbyttet mindre og kan neppe sies å være et middels års. For de få juksefiskere ble resultatet dårlig.

Distriktets fiskekvantum utgjorde 4 565 000 kg.«

Værøy oppsynsdistrikt:

»I midten av januar ble prøvesett gjort med nattliner både på yttersiden og innersiden, men fangstene var små, så noe større tilsig av fisk var ennå ikke begynt.

Ved oppsynets tiltreden sist i måneden hadde linefisket tatt seg opp — især på yttersiden — med gjennomsnittsfangster på 1000 kg, men meget mindre fangster på innersiden.

Hele februar og mars fiskedes godt på nattliner for yttersiden med gjennomsnittsfangster på 1000 til 2000 kg. Først i mars tok linefisket seg noe opp på innersiden, men fangstene her var mindre og svært ujevne. Av den grunn ble resultatet for linerobåtene, som kun driver for innersiden mindre godt. Medvirkende årsak hertil var også den sterke strømsetning med stort linetap, så de kom ut av drift i lengere tid i den beste fiskesesong.

Fisket for garnbruket var dårlig overalt på feltene, når unntas noen dager ut i februar for innersiden, hvor fangstene et par dager var gode samt en og annen garntrekning på yttersiden i mars med tilfredsstillende utbytte.

Garnfisket var særdeles ujevnt, så flere garnbrukere gikk over til å fiske med liner.

Det forventes å være stor fisketyngde til stede, især for yttersiden. Sluttresultatet må betegnes som meget godt, især for linebruket fra yttersiden.

Det oppfiskede kvantum utgjorde 6 109 000 kg.

Røst oppsynsdistrikt:

»Prøvesett med garn ble foretatt i midten av januar for yttersiden, men fangstutbyttet var ikke noe særlig før sist i måneden. Da begynte det å bedre seg med tilsig av skrei, og det var da en tid gode fangster for yttersiden og noen få sett for innersiden omkring slutten av februar. Fisket tok så helt av.

I begynnelsen av mars flyttet en del fiskere fra været og til Lofoten, hvor dog utbyttet ikke ble etter forventningene.

Omkring 20. mars begynte fisket å ta seg opp både på inner- og yttersiden av Røst med pene fangster, og var det ved fiskets avslutning omkring 12. april fangster på 2 netters garn opp til 7 200 kg.

Fisken gikk i åte og skjøt til og fra land, hvorfor fangstene ble meget ujevne.

Det oppfiskede kvantum i distriktet utgjorde 1 422 000 kg.«

Tilvirkning og utbytte.

Lofotsesongen ble avsluttet med et fiskekvantum på 94 293 000 kg, 1 595 hl. lever, 44 076 hl. dampmedisintran, 29 875 hl. saltet rogn og 8 498 hl. rogn til hermetikkk.

Det anførte fiskeparti i kilo utgjør i stykketall 24 814 000.

Verdien av de nevnte produkter utgjør 17 042 000 kroner. Verdiutbyttet det foregående år finnes anført i tabell 36.

Av fiskepartiet ble 42 690 000 kg saltet til klippfisk, 36 643 000 kg hengt til rundfisk, 9 571 000 kg eksportert iset, 135 000 kg anvendt til rotskjær, 4 339 000 kg oppmalt til guano og fiskemel og 915 000 kg nedlagt til filét.

Til guano ble anvendt 23 725 000 torskehoder, mens 1 035 000 medgikk til hjemmeforbruk. Der var i vinter en hel del fiskere, særlig av innbyggere, som tok vare på guanostoffet selv for tørring og senere salg, et arbeid som lønner seg når tid og anledning gjør det mulig.

Til fortæring i løpet av sesongen og til forsendelse til hjemstedene medgikk også denne vinter forholdsvis meget. Nøyaktige beregninger over disse kvanta er vanskelig å tilveiebringe, og man kan derfor ikke komme til bunns i det riktige forhold. I fjor var dette kvantum beregnet til 2 mill. kg, og man kan gå ut fra at et lignende kvantum også ble anvendt i år på den måte. Verdien av det således forbrukte kvantum fisk kan i år settes til ca. kr. 300 000.—

Leverens fettholdighet har vært stabil nå i flere år og ligget omkring 51 %. I år ble gjennomsnittsprosents fastslått til 50. Leverholdigheten hos fisken har variert noe, eksempelvis i 1936 920 kg fisk pr. hl lever, i 1937 770, i 1938 1040, i 1939 1 060 og i år 1 050 kg fisk pr. hl lever.

Fiskens rognholdighet pr. 1000 kg fisk utgjorde i 1935 0,60 hl, i 1936 0,64, i 1937 0,63, i 1938 0,54, i 1939 0,62 og i 1940 0,59 hl.

Beregningen er foretatt på den tid av sesongen da rognforøkelsen var ved å opphøre som følge av at fisken i stor utstrekning var ferdig med gytingen.

Tabell 33. Det årlige utbytte av fisk, lever og tran, samt antallet av fiskere siden 1885.

År	Antall fiskere	Oppfisket kvantum i tusen stkr.	Fisk pr. fisker i stkr.	Leverholdighet		Damp- medisintparti	Brun- tran- parti	Lever- parti til annen tran
				Antall fisk pr. hl lever	Antall gjennom- snittlig			
						1000 hektoliter		
1885.....	26 652	26 500	1000	400—700	—	6,55	18,5	29,5
1886.....	28 920	31 000	1072	300—650	—	10,00	25,4	41,0
1887.....	28 030	29 700	1060	300—700	—	9,50	23,6	38,3
1888.....	31 917	26 000	815	250—450	—	16,10	23,6	38,0
1889.....	30 083	1720 0	372	200—500	—	12,90	14,6	23,5
1890.....	30 324	30 000	989	200—500	—	16,70	36,3	58,5
1891.....	30 378	21 050	691	250—500	—	18 20	14,1	22,7
1892.....	30 092	16 250	530	280—550	—	8,10	14,3	23,0
1893.....	26 683	27 000	1012	270—550	—	18,60	19,5	31,5
1894.....	28 000	28 500	1107	400—800	—	12,30	7,3	14,6
1895.....	32 600	38 600	1184	500—1300	—	12,30	3,8	11,0
1896.....	32 280	18 000	558	570—1000	—	8 85	1 2	2,5
1897.....	31 312	25 800	824	300—720	—	18,26	3 8	7,7
1898.....	29 777	15 000	504	300—700	460	11,25	4 0	8,0
1899.....	24 461	15 000	613	250—450	340	18,45	6,1	11,0
1900.....	22 736	8 400	369	230—440	320	10,77	3 0	5,6
1901.....	18 555	13 000	700	250—500	350	15,89	3,1	6,0
1902.....	23 054	14 300	620	380—900	560	9,63	1,1	2,6
1903.....	18 277	13 700	750	700—4000	2160	0,61	0,2	1,1
1904.....	18 000	12 290	683	500—1800	1150	3,29	0 3	0,8
1905.....	20 626	13 500	654	370—700	551	11,49	1 1	2,2
1906.....	20 777	18 600	895	260—700	521	16 95	1,6	3,1
1907.....	20 166	18 700	927	280—550	430	20 37	2,3	4 5
1908.....	20 183	13 300	659	230—450	330	20,10	1,5	2,9
1909.....	20 346	16 800	825	250—500	400	20,00	1 3	2,6
1910.....	19 113	13 900	727	300—500	435	13,46	0 9	2,0
1911.....	28 088	10 500	581	330—800	527	7,87	0 3	0,8
1912.....	16 360	15 100	925	400—750	553	12 04	0,6	1,2
1913.....	14 659	10 200	696	420—1000	610	6,04	0,3	0,9
1014.....	16 382	11 700	715	350—900	523	9 62	0,5	1,0
1915.....	15 920	16 000	1015	350—800	542	12,65	0,6	1,4
1916.....	19 758	14 400	729	300—530	425	15,94	0,7	1,4
1917.....	19 091	9 200	538	240—600	378	12,00	0,4	0,8
1918.....	16 394	6 120	373	280—700	430	6,49	0,3	0,6
1919.....	11 539	7 000	606	240—650	414	8,43	0,2	0,7
1920.....	12 090	12 100	1000	240—550	300	18,37	0,6	2,4
1921.....	17 095	18 600	1088	220—700	313	29,27	0,4	5,2
1922.....	15 682	13 100	847	200—500	240	27,69	0,5	3,2
1923.....	17 369	17 012	978	170—370	235	35,29	0,4	4 3
1924.....	18 676	16 100	862	160—450	220	36,79	0,6	4 1
1925.....	21 471	21 900	1020	170—650	276	42,05	2,1	1,3
1926.....	21 625	27 600	1276	210—680	300	45,24	1,9	2,4
1927.....	19 523	35 600	1825	250—1200	382	43,04	1,8	1,5
1928.....	25 216	34 000	1348	220—1000	440	27,96	1,5	1,3
År	Antall fiskere	Oppfisket kvantum i alt tonn	Fisk pr. fisker i kilo	Leverholdighet		Damp- medisintparti	Brun- tran- parti	Lever- parti til annen tran
				kilo fisk pr. hl lever	Kilo gj- snittlig			
1929.....	27 054	130 256	4814	800—1600	1050	55,16	2,8	1,3
1930.....	28 356	127 200	4486	800—1500	1073	54,96	2,7	1,3
1931.....	26 505	65 100	2456	850—1300	960	33,77	1,9	1,7
1932.....	26 608	105 101	3955	700—1200	820	68,30	3,9	4,2
1933.....	31 905	80 695	2526	650—1200	825	52,80	3,1	1,9
1934.....	28 336	87 166	3080	680—1250	790	59,742	3,6	3,2
1935.....	28 772	55 098	1915	500—1200	700	38,971	2,1	1,7
1936.....	25 043	52 766	2110	700—1250	850	26,862	1,6	0,9
1937.....	23 559	82 493	3510	750—1400	920	45,231	2,4	1,0
1938.....	22 548	89 605	3982	800—1400	1040	43,190	2,2	1,2
1939.....	25 803	115 318	4469	760—1400	1060	54,645	2,9	1,6
1940.....	23 515	94 293	4012	780—1250	1050	44,076	2 4	1 6

Oppfisket kvantum skrei, månedsvis fra 1929.

Tabell 34.

År	Mengde (mill kg)				Prosent			
	Jan. og febr.	Mars	April	Ialt	Jan. og febr.	Mars	April	Ialt
1929.....	28,3	63,1	38 8	130,2	21,8	48,4	29,8	100
1930.....	14,0	77,1	36,1	127,2	11,0	60,0	29,0	100
1931.....	3,3	30,4	31,4	65,1	5,06	46,68	48,26	100
1932.....	8,8	51,4	44,9	105,1	8,37	48,91	42,72	100
1933.....	8,7	61,4	10,6	80,7	10,7	76,1	13,2	100
1934.....	10,9	59,6	16,6	87,1	12,5	68,4	19,1	100
1935.....	7,1	32,1	15,9	55,1	12,9	58,2	28,9	100
1936.....	7,5	25,5	19,7	52,7	14,0	48,4	37,6	100
1937.....	10,9	46,8	24,7	82,4	13,3	56,7	30,0	100
1938.....	4,1	55,1	30,3	89,5	4,6	61,6	33,8	100
1939.....	6,7	79,2	29,4	115,3	5,7	68,8	25,5	100
1940.....	13,7	55,9	24,7	94,3	14,5	59,3	26,2	100

Lofot-fiskets utbytte i ferdige produkter fra 1921 – 1940.

Tabell 36

År	Ialt fisk	Prod. herav			Hoder	Rogn	Medisin-tran	Tran	Verdi i mill. kroner
		Klippfisk	Tørrfisk	Annen tilvirkn.					
Millioner stykker					1000 hektoliter				
1921.....	18,6	7,8	10,0	0,8	14,2	22,2	29,3	0,4	10,80
1922.....	13,1	6,9	5,9	0,3	10,7	16,7	27,7	0,5	11,89
1923.....	17,0	9,6	7,0	0,4	14,4	27,8	35,3	0,4	9,90
1924.....	16,1	9,7	6,1	0,3	13,8	27,2	36,8	0,6	19,61
1925.....	21,9	13,8	7,9	0,2	18,7	39,4	42,0	2,1	27,99
1926.....	27,6	15,8	11,4	0,4	24,7	35,5	45,2	1,9	17,40
1927.....	35,6	20,4	14,8	0,4	32,8	39,1	43,0	1,8	10,20
1928.....	34,0	18,9	14,3	0,8	32,8	45,1	27,9	1,5	16,80
Millioner kilo									
1929.....	130,2	83,6	45,4	1,2	41,8	50,4	55,1	2,8	17,61
1930.....	127,2	95,6	30,5	1,1	38,0	55,5	54,9	2,7	19,46
1931.....	65,1	34,3	29,5	1,3	16,0	34,7	33,7	1,9	9,99
1932.....	105,1	59,5	44,2	1,4	23,5	52,2	68,3	3,9	11,26
1933.....	80,7	54,9	24,4	1,4	18,3	47,5	52,8	4,1	10,14
1934.....	87,1	50,2	34,7	2,2	18,2	48,3	59,7	5,2	13,79
1935.....	55,1	37,0	15,8	2,3	12,0	29,7	38,9	3,0	9,36
1936.....	52,7	26,8	23,6	2,3	11,9	30,6	31,3	2,1	8,99
1937.....	82,4	43,8	36,7	1,9	21,4	43,9	45,2	4,2	13,
1938.....	89,5	51,9	35,1	2,5	22,5	47,7	43,2	2,2	15,
1939.....	115,3	62,7	49,4	3,2	29,8	54,1	54,6	2,9	17,64
1940.....	94,3	42,7	36,6	15,0	23,7	38,3	44,1	2,4	17,04

Tabell 35.

Ukentlige oppgaver over utbytte,

Uken som endte		Fisk										
		Ialt	Anvendelse						Fangstmåte			Ukens fiske
			Saltet	Hengt	Iset	Rot-skjær	Fiske-mel	Filet	Garn	Liner	Jukse	
Tonn												
Februar	2	256	121	47	88	—	—	—	50	198	8	256
—	9	933	433	149	350	1	—	—	202	628	183	677
—	16	3 385	1.926	650	808	1	—	—	658	2 402	325	2.452
—	23	6.282	3.693	1.274	1.304	1	—	10	1.360	4.146	776	2.897
Mars	1	13.721	8.632	2.834	2.224	1	—	30	2.922	8.293	2 506	7.439
—	8	24.673	14.482	5.793	3.229	4	1.105	60	6.935	12.134	5.604	10.952
—	15	37.671	20.890	10.355	4.253	7	1.991	175	12.431	17.032	8.208	12.998
—	22	54.567	28.637	16.271	5.778	17	3.439	425	19.147	22.666	12.754	16.896
—	29	69.606	34.437	23.917	6.641	26	3.900	685	25.799	27.633	16.174	15.039
April	5	85.593	40.061	31.967	8.337	68	4.285	875	32.541	33.311	19 741	15.987
—	12	94.293	42.690	36.643	9.528	135	4.339	958	35 691	37.260	21.342	8.700

Fiskerne og utbyttets prosentvise fordeling på de forskjellige redskaper.

Tabell 38.

År	Garnbruk		Linebruk		Dypsagn		Antall	
	Fiskere	Fisk	Fiskere	Fisk	Fiskere	Fisk	Fiskere	Fisk mill. stkr.
I gjennomsnitt								
—1871—1880	50,4	48,7	29,6	45,6	10,0	5,7		
—1881—1890	35,1	31,5	56,3	64,6	8,6	3,9		
—1891—1900	38,4	34,9	55,0	62,3	6,6	2,8		
—1901—1910	42,2	33,8	54,8	64,9	3,0	1,3		
—1911—1920	30,6	34,3	63,6	62,9	5,8	2,8	17,028	11,232
—1921—1930	27,0	32,8	47,5	54,0	25,5	13,2	21,216	26,591
								Fisk mill. kilo
1931.....	19,7	30,9	37,8	54,4	42,5	14,7	26,508	65,1
1932.....	22,8	43,3	36,8	30,8	20,4	25,9	26,608	105,1
1933.....	30,5	42,9	27,1	30,6	42,4	26,5	31,905	80,7
1934.....	32,6	54,6	26,1	24,9	41,3	20,5	28 336	87,1
1935.....	38,1	47,3	25,5	25,8	36,4	26,9	28,772	55,1
1936.....	36,4	43,1	23,7	40,3	39,9	16,6	25,043	52,7
1937.....	38,8	39,6	27,6	38,3	33,6	22,1	23,559	82,4
1938.....	35,2	35,4	28,5	38,4	36,3	26,2	22,548	89,5
1939.....	30,2	31,9	25,7	40,6	44,1	27,5	25,803	115,3
1940.....	28,0	37,9	24,8	39,5	47,2	22,6	23,515	94,3

tilvirkning og belegg i 1940.

Lever som ikke er anvendt til dampmedisintran	Dampmedisintran			Antall					Trekningdager				
	Rogn, hvorav:			Båter	Fiskere	Kjøpefartøyer	Landkjøpere	Trandamperier	Østlofoten		Vestlofoten, Værøy, Røst		
	Saltet	Hermetikk	Hele						Delvise	Hele	Delvise		
Hektoliter													
—	—	144	106	260	1.173	4	57	30	4	—	3	1	
—	330	153	440	963	3.792	5	93	47	5	1	6	—	
—	1.435	554	1.808	2.489	9.081	14	129	59	6	—	6	—	
—	2.754	1.597	3.017	3.893	13.389	26	158	70	4	1	4	1	
115	5.891	5.691	5.264	5.357	17.421	37	189	88	6	—	5	1	
330	11.102	11.704	7.133	6.052	20.607	64	226	93	5	1	5	1	
575	18.231	19.899	7.731	6.651	21.816	96	244	94	5	1	3	2	
1.085	25.331	28.542	8.191	6.862	23.688	111	258	94	5	—	5	—	
1.492	32.021	29.865	8.408	6.941	23.909	104	272	94	5	—	5	—	
1.528	39.702	29.865	8.408	6.579	22.672	91	274	94	6	—	5	1	
1.595	44.076	29.865	8.408	1.606	6.513	43	175	69	5	—	4	1	

Mannslotter i kroner for hvert fiskevær i 1940 —

Tabell 39. beregnet i brutto.

Fiskevær	Høieste				Middels				Laveste			
	Garn	Liner	Jukse	Smågarn	Garn	Liner	Jukse	Smågarn	Garn	Liner	Jukse	Smågarn
Rinøy	700	260	190	1050	450	170	120	300	320	110	80	200
Kjeøy	800	—	250	350	400	—	100	150	200	—	50	100
Risvær	900	700	350	650	650	500	200	400	350	400	100	200
Brettesnes	700	580	300	250	400	360	180	170	140	200	70	60
Skrova	1400	400	700	900	650	300	300	350	400	150	75	170
Svolvær	1210	1100	610	—	780	900	350	—	320	580	100	—
Kabelvåg og Stolvågen	1300	1200	650	—	900	950	400	—	500	700	100	—
Hopen, Kalle, Ørsnes ...	1350	1250	500	—	850	800	280	—	550	450	100	—
Henningsvær	1300	700	500	—	750	350	180	—	300	200	60	—
Stamsund og Steine ...	1200	1000	800	—	700	600	500	—	300	350	200	—
Ure	1200	800	400	—	900	550	200	—	300	250	100	—
Mortsund	700	600	200	—	600	450	150	—	300	200	100	—
Balstad	2400	2200	1000	—	1200	1200	500	—	800	900	200	—
Nusfjord	1000	1200	—	—	700	600	—	—	500	300	—	—
Sund, Nesland og Møllerodden	1250	900	600	—	700	680	400	—	400	200	90	—
Reine og Havnøy	1500	1000	—	600	1000	500	—	550	600	350	—	400
Sørvågen, Moskenes, Bogen, Tind og Å....	800	1200	300	—	350	650	150	—	150	180	50	—
Værøy	900	1100	—	—	600	800	—	—	400	300	—	—
Røst	1150	950	—	—	720	560	—	—	440	120	—	—

Fordeling av årets kvantum på oppsynsdistriktene og på bruksartene samt på tilvirkningsmåtene.
Tabell 37.

Fiskevær	Fiskepartiet ialt	Fiskepartiets anvendelse						Lever			Rogn		Hoder		Fangstmåte		
		Saltet til klippfisk	Hengt til rundfisk	Eksporert iset	Rotskjær	Fiskemel	Filét	Lever-parti	Brukt til dampmedisintran	Utvunnet dampmedisintran	Saltet	Hermetikk	Guano	Hjemmeforbruk	Garn	Liner	Jukse
	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn	tonn	hl	hl	hl	hl	hl	1000 stk.	1000 stk.	tonn	tonn	tonn
Rinøy	973	631	197	115	—	30	—	927	660 ¹⁾	330	224	25	220	18	698	99	176
Kjeøy	342	219	112	11	—	—	—	326	198 ¹⁾	99	120	—	80	5	332	—	10
Risvær	2.022	701	908	228	25	160	—	1926	2564 ²⁾	1.282	628	95	380	58	1.175	627	220
Brettesnes	1.130	708	343	77	2	—	—	1077	788 ¹⁾	394	555	61	270	10	419	461	250
Skrova	4.048	2.311	801	789	—	147	—	3856	2738 ¹⁾	1.369	1.910	585	1.540	50	1.458	85	2.505
Svolvær	17.671	12.256	292	3.262	—	1.315	546	16831	17042 ²⁾	8.521	5.432	1.058	4.380	92	8.153	2.598	6.920
Kabelvåg	3.416	1.201	2.045	58	16	63	33	3254	4196 ²⁾	2.098	1.500	150	960	10	718	1.559	1.139
Hopen, Kalle, Ørnes og Ørsvåg	3.354	1.908	1.312	—	—	113	21	3195	3424 ²⁾	1.712	1.319	375	832	50	1.140	1.686	528
Henningsvær	17.136	8.316	5.937	1.909	42	932	—	16322	17386 ²⁾	8.693	2.400	75	4.260	27	8.637	3.425	5.074
Stamsund og Steine	9.700	5.181	3.167	169	—	1.183	—	9239	11364 ²⁾	5.682	3.721	79	2.360	250	5.565	2.682	1.453
Ure	1.978	1.041	698	216	—	23	—	1884	472 ¹⁾	236	1.023	28	505	8	265	1.649	64
Mortsund	1.618	372	1.177	46	6	17	—	1527	270 ¹⁾	135	893	70	410	50	285	1.270	63
Balstad	8.258	2.476	3.434	1.821	9	356	162	7865	6800 ²⁾	3.400	1.989	1.811	2.000	140	2.449	3.945	1.864
Nusfjord	2.085	893	1.124	068	—	—	—	1986	1972	986	1.033	200	550	27	087	1.998	—
Sund, Nesland og Møllerodden	2.539	658	1.682	199	—	—	—	2419	2366 ¹⁾	1.183	826	360	628	20	925	1.561	53
Reine og Havnøy	5.927	1.185	4.427	306	9	—	—	5645	5534 ¹⁾	2.767	2.028	667	1.370	70	2.236	2.994	697
Sørvågen, Moskenes, Bogen, Tind og Å	4.565	839	3.413	286	24	—	3	4348	3672 ¹⁾	1.836	1.924	12	1.140	100	162	4.078	325
Værøy	6.109	1.308	4.650	—	1	—	150	5819	5348 ¹⁾	2.674	1.900	2.400	1.500	40	212	5.897	—
Røst	1.422	486	924	11	1	—	—	1355	1358	679	440	330	340	20	775	646	1
Ialt	94.293	42.690	36.643	9.571	135	4.339	915	89301	88152	44076	29.865	8.408	23.725	1.035	35.691	37.260	21.342

1) En del lever fraført været — 2) En del lever tilført været.

Vannets temperatur.

En del garnfiskere foretok til forskjellige tider i vinter temperaturmålinger i sjøen for å finne den mest ideelle temperatur for plasing av redskapene. Man har imidlertid ikke mottatt noget resultat av disse målinger og savner derfor anledning til å meddele nærmere opplysninger.

Gjennomsnittsutbytte i brutto pr. mann fra 1881—1940.

Tabell 40.

År	Stykker skrei	Kroner	Fratrukket båtslott reduseres bruttolotten til kroner
I gjennomsnitt 1881—1890.....	656	203	—
1891—1900.....	732	183	—
1901—1910.....	744	259	—
1911—1920.....	716	595	—
1921—1928.....	1155	788	629
	Antall kilo		
1929—1938.....	3283	488	380
1939.....	4469	677	510
1940.....	3941	710	530

Gjennomsnittsutbyttet etter tabell 40 foran er beregnet etter fiskernes antall den 22. mars og som vanlig angitt i brutto. Når lottantallet beregnes på samme måte som fangstfordelingen skjer på, øker lottantallet så meget, at bruttolotten på den enkelte reduseres til det i nevnte tabell angitte beløp.

Agnforsyningen.

I de to foregående beretninger ble forholdene omkring agnforsyningen gitt en nærmere omtale, og den oppfatning som der ble gitt uttrykk for gjelder fremdeles, hvorfor man henviser hertil.

Som nytt er kommet til at enhver der vil gjøre seg til næring å drive agnomsetning må ha offentlig bevilgning. Derved har man oppnådd den fordel at kun kyndige og pålitelige folk for fremtiden vil få befatning med agnomsetningen. Forøvrig er ingen forandring skjedd i selve systemet for omsetningen, der i det alt vesentligste foregår etter de gamle og tilvante prinsipper.

Om selve formidlingen av agn og omsetningen kan man i år si, at denne stort sett foregikk på en fullt tilfredsstillende måte, idet tilførselen av de vanlige agnsorter var jevn og tilstrekkelig under hele sesongen, i hvert fall for de aller fleste fiskeværs vedkommende. Det

var også denne vinter den frosne storsild der dominerte som nattline-agn nesten overalt. Tilgangen av dette agn var god og regelmessig for å dekke behovet til enhver tid. I de fleste fiskevær var opprettet lagringsstasjoner, hvor silden i alminnelighet ble godt oppbevart for at den skulle være holdbar lengst mulig.

For Kanstadvjorden var tilførselen av agnsild ikke tilfredsstillende til enhver tid, da forsendelsen for det meste foregikk med lokalskibene, og derfor ble tilførselen alt for uregelmessig. Til sine tider meldte derfor knappheten seg, likesom det ferske agn til dels ble for gammelt før det kom i sjøen og skapte på den måte en mindre lønnsom drift. Også for dette distrikt bør der for fremtiden ordnes med en mere regelmessig tilførsel av det ferske agn.

Foruten storsild ble sprutbelling og sprutgar samt saltet skjell anvendt overalt i Lofoten. Sistnevnte agn kom først i bruk sist i februar, da dagdriften kom i gang. Tilgangen var rikelig bortsett fra knapphet i et par vær fra 12. mars et par dager.

Der ble fastsatt maksimalpris på agnskjell, noe som virket regulerende og sunnt på omsetningen. De fastsatte priser ble stort sett respektert.

Da fisketyngden søkte vestover sist i mars, ble en del saltskjellpartier sendt dit, hvor agnet ble benyttet både ved nattlinedrift og under dagfisket.

Som følge av den korte sesong ble agnkontoen noe mindre i år enn forrige år. Den kom opp i 1,4 mill. kroner eller 180 kroner pr. nattlinefisker og 30 kroner pr. jukse- og snikfisker, mot i fjor henholdsvis kr. 210 og kr. 240.

Alle som er avhengig av agn bør i størst mulig utstrekning anstrenge seg for å dekke eget behov hjemmefra, idet dette meget godt lar seg gjøre for enkelte agnsorters vedkommende, f. eks. saltet skjell, sprut og sprutbelling. Utgiftsposten vil synke betydelig på den måten med derav følgende økning av nettofortjenesten. Ennvidere oppnår man den fordel at en ikke risikerer å bli stående oppradd for agn, om tilgangen skulle bli knapp til enkelte tider omkring i værene. I mange tilfeller viste det seg at fiskerne i vinter hadde ordnet seg delvis med agn, således som foran fremholdt.

Fiskernes agnsentral med stasjon i Svolvær formidlet det vesentligste av saltskjellomsetningen, en ordning som virket etter sin forutsetning.

Leverholdigheten i hver uke i hvert vær 1940.

(De anførte datoer betegner hver ukes slutning). Tallene angir antall kg. fisk pr. 10 liter lever.

Tabell 42.

Fiskevær	Februar				Mars					April	
	2	9	16	23	1	8	15	22	29	5	12
A. Garnfisk.											
Rinøy	—	100	100	88	90	100	105	100	105	120	125
Kjeøy	—	—	—	78	80	92	94	94	94	96	96
Risvær	—	82	82	80	85	85	85	90	90	100	90
Brettesnes	—	—	—	—	80	80	80	90	90	100	100
Skrova	80	80	80	85	90	90	90	100	100	100	100
Svolvær	—	80	80	85	90	90	90	95	94	93	95
Kabelvåg	—	90	95	95	94	94	99	98	105	107	107
Hopen	—	—	80	85	90	90	95	95	—	90	90
Henningsvær	—	80	90	85	105	95	95	95	105	100	100
Stamsund	—	—	80	78	80	92	94	95	95	95	100
Ure	—	—	75	78	90	92	94	96	105	100	90
Mortsund	—	—	—	80	80	85	90	80	90	90	85
Balstad	80	83	80	80	80	90	90	95	95	95	90
Nusfjord	80	80	81	80	85	99	99	94	106	100	100
Sund	86	78	85	80	86	85	90	90	95	100	89
Reine	90	80	83	80	80	85	90	93	100	110	110
Sørvågen	—	90	90	90	90	95	95	105	100	100	96
Værøy	—	100	100	82	84	85	90	98	100	100	100
Røst	80	90	80	80	85	88	—	94	100	100	100
B. Linefisk.											
Rinøy	—	—	110	100	100	110	130	130	130	130	140
Kjeøy	—	—	—	—	—	120	120	120	120	120	120
Risvær	—	90	90	90	90	90	90	100	100	120	100
Brettesnes	—	110	110	110	110	100	100	110	110	120	120
Skrova	90	90	90	95	95	95	110	100	100	100	100
Svolvær	—	95	100	98	110	110	110	105	105	110	110
Kabelvåg	—	100	105	105	100	105	105	107	120	122	122
Hopen	—	95	100	100	105	100	100	100	—	120	120
Henningsvær	—	95	105	100	100	100	98	100	120	120	120
Stamsund	—	—	110	100	99	105	105	105	105	110	110
Ure	—	100	96	101	99	96	100	105	112	120	103
Mortsund	—	105	105	105	105	110	110	100	120	120	109
Balstad	100	100	100	100	100	110	110	110	115	115	110
Nusfjord	107	100	102	100	105	110	110	110	108	110	120
Sund	90	110	100	100	100	106	110	110	116	115	106
Reine	100	95	97	100	100	104	107	102	103	120	120
Sørvågen	—	120	110	100	100	110	115	120	117	120	115
Værøy	112	102	105	105	103	108	110	112	124	125	125
Røst	120	110	100	100	105	107	110	112	110	125	125

Redskapstap og slitasje samt redskapenes merkning.

Som tidligere omtalt i beretningen ble sesongen i år nokså kort som følge av at driften av forskjellige årsaker, som fisketyngdens sene tilstedekomst m. v. tok sent til, likesom den også måtte avbrytes 2 uker før vanlig tid grunnet den oppståtte situasjon med trafikk av krigsfartøyer over fiskefeltene både øst og vest. Dette medførte at sjøværsgadagenes antall ble betydelig mindre i vinter enn vanlig, og dette brakte både taps- og slitasjekontoen for redskapene nedover.

Dertil foregikk driften stort sett under gunstige værforhold likesom også strømsetningen ikke var mere generende i år enn vanlig. Derimot generte streng kulde bedriften betydelig en tid i mars, men da dette særlig rammet dagdriften, jukse og snik fikk dette ikke noen innflytelse på de utgifter det her gjelder. Hertil kommer også at fløytgarnsdriften i vinter var betydelig mindre enn tidligere, hvilket også hjalp til med å begrense både slitasjen og tapene.

Det viser seg fortsatt vanskelig å skaffe seg helt pålitelige oppgaver over hva der medgår for den enkelte Lofotsesong til erstatning for tap og til fornyelse av slitasje på redskapene. Det sier seg selv at utgiftene må variere sterkt fra båtlag til båtlag og fra det ene fiskevær til det annet, da enkelte kan være heldige og berge sine redskaper, mens andre kan miste mere eller mindre. Blant så stor en fiskerbefolkning som det her gjelder og under de forskjelligartede forhold blir det vanskelig å finne fram til et fast og pålitelig grunnlag for en beregning av omhandlede utgifter. Etter de beregninger som er foretatt, bygget på foreliggende opplysninger og oppgaver kan redskapstapene i år anslåes til kr. 305 200,— som fordeler seg med kr. 131 800,— for garnbruket, kr. 117 900,— for linebruket og kr. 55 500,— for jukse og snik. Dette svarer til en utgift av henholdsvis kr. 20,—, kr. 22,— og kr. 5,— pr. garn-, line- og juksefisker, hvilket beløp er noe mindre enn hva der medgikk i fjor.

Kontoen slitasje på redskaper er i år som vanlig betydelig, men resultatet er dog meget gunstigere enn fjorårets, noe som skyldes de foran anførte årsaksmomenter. Utgiftene kan for slitasjens vedkommende settes til kr. 2 270 500,—, som fordeler seg med kr. 1 647 500,— på garnbruket, kr. 522 900,— på linebruket og kr. 100 100,— på jukse og snik. Dette svarer igjen til en utgift av kr. 250,—, kr. 90,— og kr. 9,— for henholdsvis garn-, line- og juksefisket, hvilket er betydelig under hva der medgikk i fjor.

M. h. t. merkingen av redskaper gjentas hva man derom anførte i beretningen i fjor og henstilles til fiskerbefolkningen å foreta merkingen i overensstemmelse med de nye vedtekter.

VIII. Biologiske og oseanografiske undersøkelser.

Litt om skreiens dødelighet.

Av konsulent Gunnar Rollefson.

En av fiskeriforskningens viktigste oppgaver er studiet av dødeligheten innen de forskjellige fiskebestander. Er en istand til å avgjøre hvilken dødelighet som gjelder for en fiskebestand er en nemlig et godt stykke på veien til å avgjøre om bestanden tåler sterkere beskatning eller om der er behov for innskrenkning av fisket, fredning eller lignende.

Det er også andre forhold vi da må kjenne til, f. eks. veksthastighet, gytealder osv., men som regel er dette ting som er lettere å finne fram til enn dødeligheten.

En bestands dødelighet er summen av alle de krefter som tærer på bestanden.

På hvert stadium i sitt liv har fisken sine naturlige fiender. Der er fisk som er større, der er håkjerring og sel, der er sykdom og der er mennesker. Det er altså ikke bare menneskelig virksomhet som spiller inn ved en fiskebestands dødelighet, — havet selv krever også sin del og sannsynligvis ikke den minste.

Det er hensiktsmessig og naturlig å dele de tærende krefter i to grupper etter sin art. En som skyldes menneskelig virksomhet og som vi kan kalle *fangstdødelighet*. En annen som skyldes forhold vi mennesker ikke har herredømme over, som vi kan kalle *naturlig dødelighet*.

Naturlig dødelighet og fangstdødelighet utgjør tilsammen bestandens *totale dødelighet*.

Som grunnlag for bestemmelsen av en fiskebestands dødelighet tjener aldersanalysene.

En må gjennom en rekke år ha skaffet seg kjennskap til fiskens alderssammensetning slik at en er istand til å bedømme hvor tallrik hver aldersklasse i gjennomsnitt er.

Vi finner da at fra en bestemt alder avtar fisken i tallrikhet på en særegen måte. De 12-årige fisk er mindre tallrike enn de 11-årige og de 13-årige er igjen færre enn de 12-årige, og de 20-årige er kanskje meget sjeldne.

For å kunne foreta nøyaktige beregninger over hvor stort fall det er fra aldersklasse til aldersklasse må en helst ha mange års aldersanalyser å bygge på. 20 års studium av sildens årganger satte EINAR LEA istand til å foreta en beregning over sildeb Bestandens totale årlige dødelighet. LEA fant at den beløp seg til 20 % pr. år.

Dette vil si at der av 100 sild som er i live ved årets begynnelse vil forsvinne 20 stykker i løpet av året og 80 vil leve videre. I løpet av det

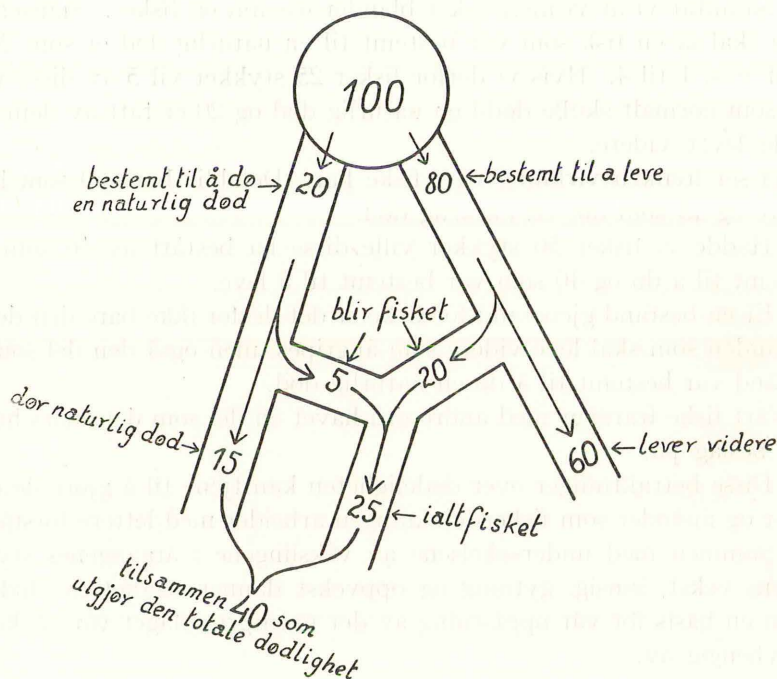

Fig. 1. Forklaring i teksten.

følgende år vil 20 % av disse 80 bli spist av fisk eller fugl, fisket eller bli borte på annen måte, slik at det blir 64 stykker som lever videre.

Når det gjelder skreien har en ikke en så lang årrekkes aldersanalyser å bygge på som for sildens vedkommende og en kan ikke med samme sikkerhet beregne dødeligheten. Imidlertid har vi hos skreien gjort oppdagelsen av gytesonene i øresteinene og dette støtter oss i beregningen av dødeligheten.

Skreiens totale dødelighet er etter de beregninger som er foretatt ca. 45 % pr. år.

Den dødelighet vi på denne måte kan beregne omfatter altså både fangstdødeligheten og naturlig dødelighet.

Vi er imidlertid, på dette grunnlag, ikke istand til å avgjøre hvor stor del av den totale årlige avgang som skyldes naturen og hvor stor del som skyldes fisket. Men tross dette kan vi allikevel gjøre oss opp en mening om samspeilet mellom de to former for dødelighet hvis vi studerer fig. 1 litt nærmere.

Vi går her ut fra 100 fisk som er i live ved årets begynnelse og vi antar at 20 av dem vil dø en naturlig død i løpet av året. Vi kan si at 20 er bestemt til å dø, 80 til å leve.

Så antar vi at vi mennesker blander oss inn og fisker. Sjansen for at vi skal få en fisk som var bestemt til en naturlig død er som 20 til 80, d. v. s. 1 til 4. Hvis vi derfor fisker 25 stykker vil 5 av disse være fisk som normalt skulle dødd en naturlig død og 20 er tatt av dem som skulle levet videre.

Vi ser hvilken virkning vårt fiske har. Det blir bare 60 som lever videre og 15 som dør en naturlig død.

Hadde vi fisket 50 stykker ville disse ha bestått av 10 som var bestemt til å dø og 40 som var bestemt til å leve.

Er en bestand gjenstand for fiske er det derfor ikke bare den del av bestanden som skal leve videre som angripes, men også den del som på forhånd var bestemt til å dø en naturlig død.

Vårt fiske frarøver med andre ord havet en del som det ellers hadde lagt beslag på.

Disse betraktninger over dødeligheten kan tjene til å gjøre de oppgaver og metoder som fiskeriforskningen arbeider med lettere forståelig.

Sammen med undersøkelsene av vekslingene i årgangenenes styrke, fiskens vekst, innsig, gytning og oppvekst danner studiet av dødeligheten en basis for vår oppfatning av det naturgrunnlaget våre fiskerier er avhengig av.

Skreibestanden 1940.

Av konsulent Gunnar Rollefson.

Størrelsessammensetningen.

Skreimålingen i 1940 ble av forskjellige årsaker ikke så omfattende som de nærmest foregående år. Antallet av skrei som ble målt fremgår av tabell III.

Målingene viser at skreien i 1940 var litt større og noe jevnere enn i 1939. I forhold til 1939 hadde sesongen 1940 overskudd av fisk mellom 85 og 100 cm, mens der var underskudd både av den mindre og den større fisk. (Fig. 1) (1940—1939).

Det er i år foretatt ny beregning av skreiens gjennomsnittlige lengdefordeling, idet vi nå bygger gjennomsnittet på skreiens lengdefordeling i de siste 28 år. (1913—1940). Det tidligere gjennomsnitt var utregnet på basis av perioden 1913—1932.

Selv om det nye gjennomsnitt ligger noe høyere på grunn av at fisken de siste 8 år har vært storfallen, forandrer ikke dette det billede vi har av bestanden. (Fig. 1) 1940—1913/32 og 1940—1913/40).

Fiskestørrelsen i de forskjellige vær.

Som pekt på i tidligere lofotberetninger er ikke fisken av samme størrelse i de forskjellige vær.

Fisken er minst i Værøy og Røst og også Kabelvåg kjennetegnes ved småfallen fisk. I Sørvågen, Balstad og Risvær er fisken atskillig større. (Fig. 2).

Denne forskjell i størrelsen er det vanskelig å finne noen rimelig forklaring på, men fenomenet er så interessant at det vil bli fulgt med oppmerksomhet. Fig. 3 gir lengdefordelingen i Værøy, Balstad og Kabelvåg de siste 4 år. Fiskestørrelsen i det bestemte vær er sammenlignet med gjennomsnittet for Lofoten angjeldende år.

En så tilsynelatende regelbundet fordeling av fisken etter størrelse som fig. 3 gir uttrykk for kan ha årsaker som ligger i Vestfjordens strømforhold. En avvikelse fra denne fordeling vil det under en hver omstendighet være av stor interesse å fastslå og da samtidig søke etter endringer i andre forhold vi har under observasjon.

På fig. 4 kan vi følge fiskestørrelsens variasjoner i hvert vær gjennom sesongen.

Også disse variasjoner har i store trekk samme gang som i tidligere sesonger. Fisken er normalt størst til å begynne med. I løpet av sesongen blir fisken mindre, men øker atter i størrelse henimot slutten.

Årsaken til dette kan i hvert fall delvis søkes i det forhold at fiskens innsig skjer etter en viss regel med hensyn til alder og kjønn.

Til å begynne med er det den største hunfisken som kommer i forholdsvis størst antall. Etter hvert kommer så de yngre hunner. Samme forhold gjør seg gjeldende for hanfisken, men dens innsig synes å falle ennå senere enn hunfiskens, slik at de sist ankomne stim inneholder forholdsvis mange unge hanfisk.

Garnfisk.

Målinger av garnfisk har tidligere ikke vært foretatt i samme utstrekning som målinger av linefisk, vesentlig fordi garnfisken ikke i samme grad som linefisken, kan ventes å gi et riktig billede av bestanden.

Imidlertid søker vi så langt midler og tid tillater det å skaffe tilveie materiale også av garnfisk, for selv om den betegner en utsortert del av bestanden er det av viktighet å få rede på hva slags skrei denne utsorterte del består av både med hensyn til alder og kjønn.

I fig. 5 ser vi lengdemålinger av garnfisk fra forskjellige vær sammenholdt med linefiskens størrelse. Som det fremgår er det Risvær som har den største garnfisken.

De kurver som er framstillet i fig. 6 forteller om skreiens lengdevariasjoner siden 1913. Serien av kurver er i år korrigert i samsvar med de forandringer det nye gjennomsnitt fører med seg. Ingen vesentlige trekk er imidlertid forandret, vi ser fremdeles rekrutteringens bølger reise seg som et overskudd av småfallen skrei og vi kan følge dette overskuddet gjennom en årrekke inntil det forsvinner som et overskudd av stor fisk.

Av denne framstilling får man imidlertid det inntrykk at det har vært små forandringer i bestanden i de siste 8—10 år. Dette er for såvidt riktig som vi ikke har hatt noen kjempeårganger, på den annen side må imidlertid bestanden som helhet sies å ha vært relativt stor, slik at de forandringer som har forekommet ikke har gjort seg så sterkt gjeldende at de blir synlige i denne framstilling.

Hvis vi derimot river løs de siste 9 år og betrakter dem for seg kan vi få øye på det som har foregått.

I fig 7 ser vi i kurverekken til høyre at der i 1934 viste seg et lite overskudd av småfisk. Dette overskudd flyttet seg de 2 neste år bortover på regulær vis. I 1937 oppstår et nytt overskudd som opptar det gamle overskudd i seg og påny ser vi overskuddet vandre i retning av større fisk.

I denne periode — 1932—40 — har vi også aldersanalyser av skreien som kan fortelle oss om hvilke årganger som har bevirket disse overskudd.

Etter 1918 og 1919 årgangene, som må ha vært ualminnelig store, var der en rekke år med middels og til dels svake årskull. Først 1927-årgangen var så stor at den gjorde seg merkbart gjeldende, i 1934 var den 7 år gammel. 1928-årgangen var noenlunde av samme størrelse. Og det er da disse to årganger som ga oss overskuddet i 1935 og 1936.

Den store overskuddsbølge som viste seg i 1937 skyldtes 1929-årgangen som da kom inn som 8 års fisk. Den fikk assistanse av 1930-årgangen året etter, og de to siste år 1939 og 1940 er det 1929 og 1930-årgangen som har båret fisket.

Begge årganger passerer nå sin middagshøyde og de kommende års lofotfiske vil derfor avhenge av nye årganger. Av årskullene etter 1930 synes imidlertid både 31, 32 og 33-årgangene å være små.

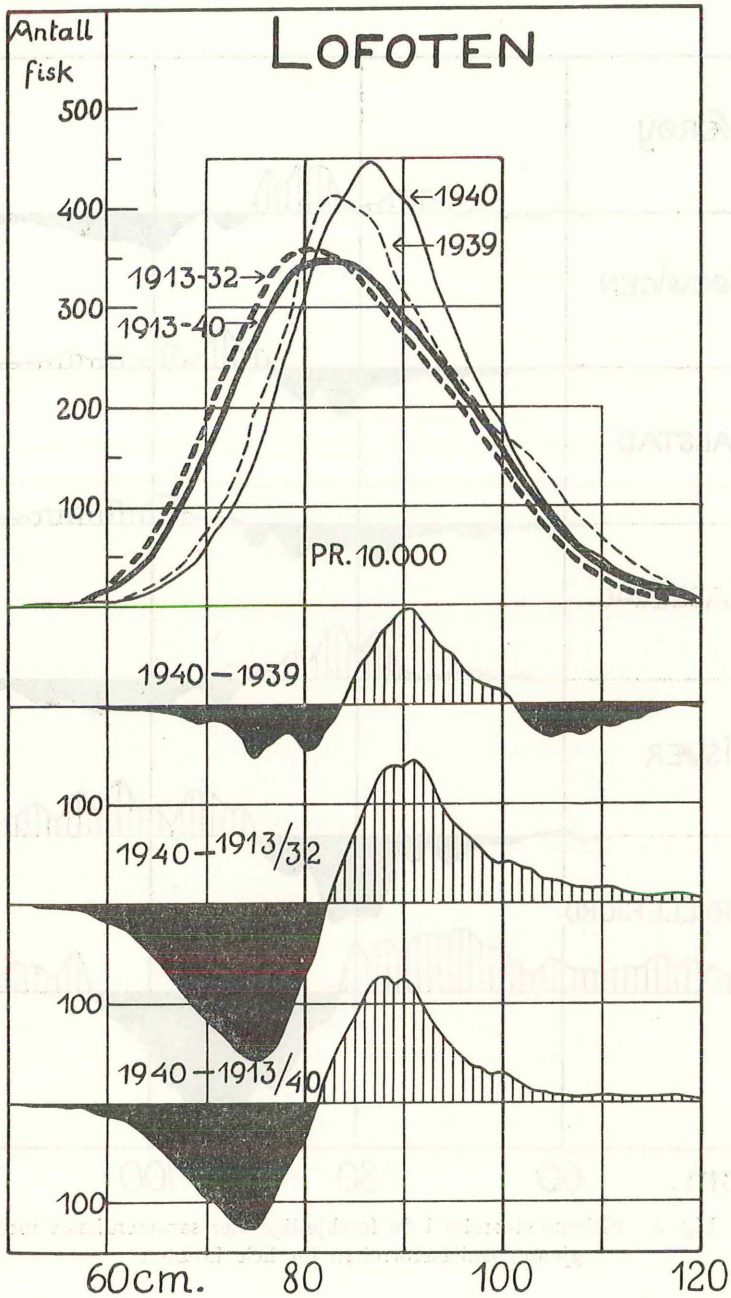

Fig. 1. Skreiens lengdefordeling i 1940 sammenlignet med dens lengdefordeling i 1939.

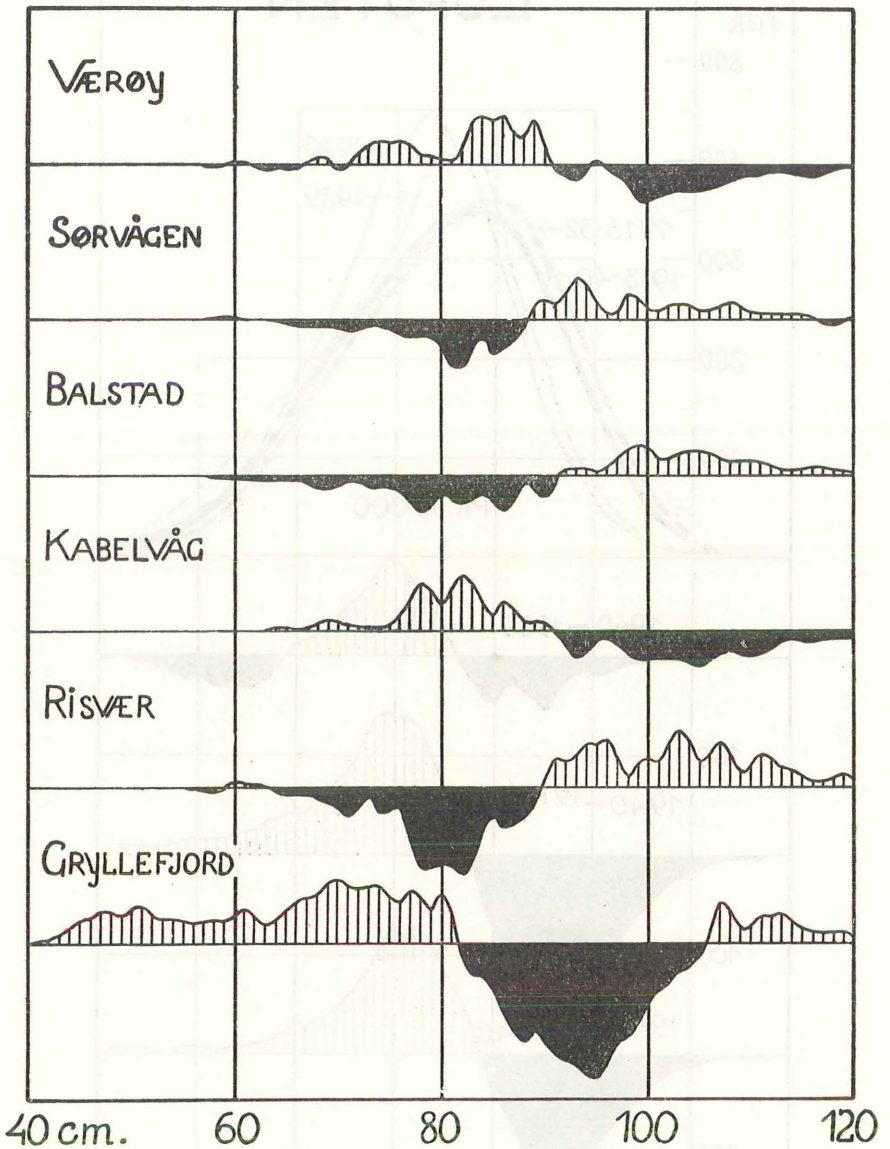

Fig. 2. Fiskens størrelse i de forskjellige vær sammenlignet med gjennomsnittsstørrelsen for hele Lofoten.

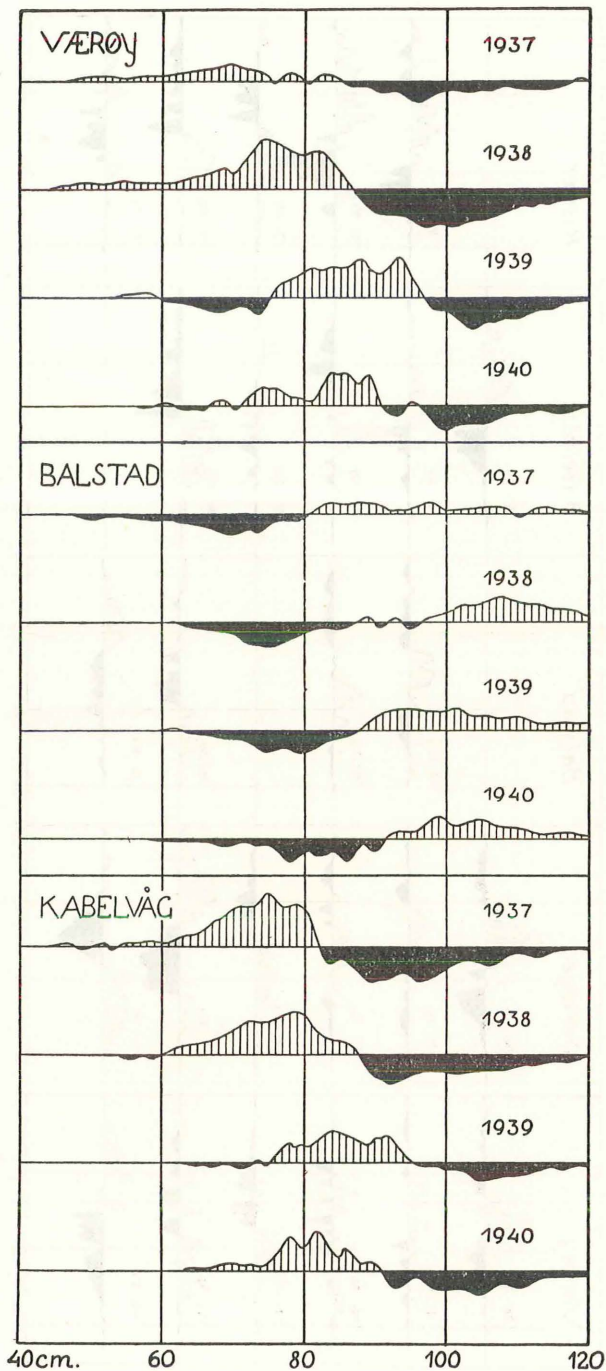

Fig. 3. Fiskestørrelsen i Værøy, Balstad og Kabelvåg i 1937—1940.
Fisken er størst i Balstad.

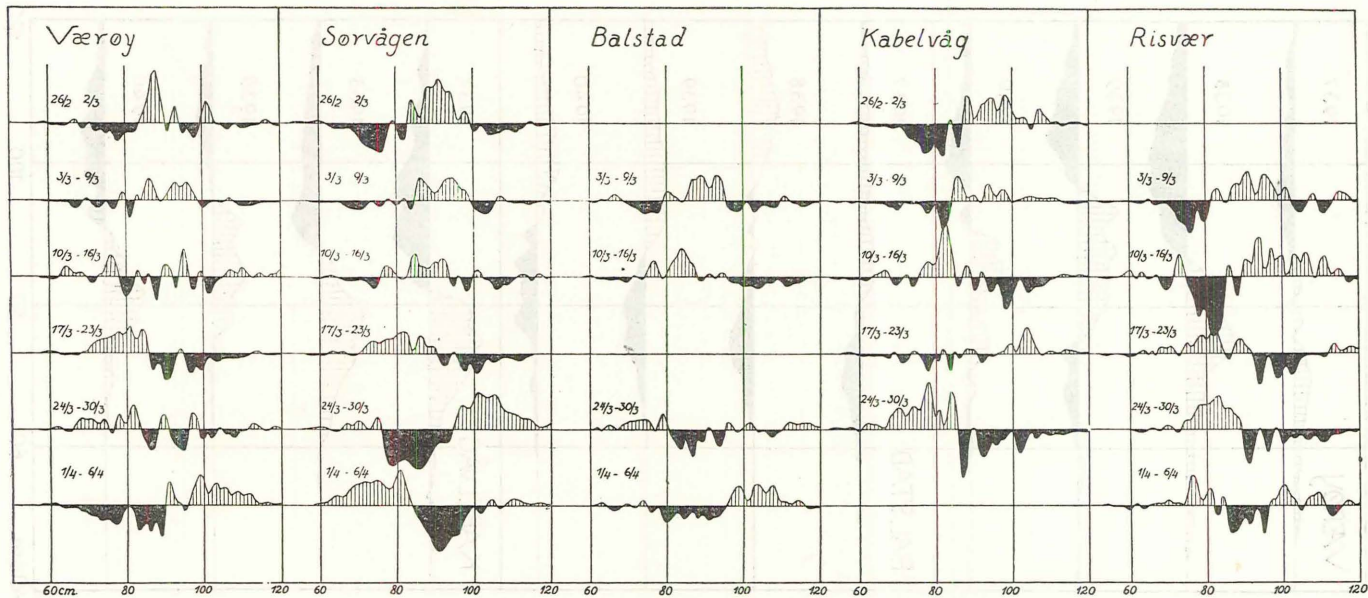

Fig. 4. Skreiens størrelse i 1940. Målingene for hver uke er framstillet som avvikelse fra sesongens gjennomsnittstørrelse i hvert vær. (Overskudd skravert, underskudd svart),

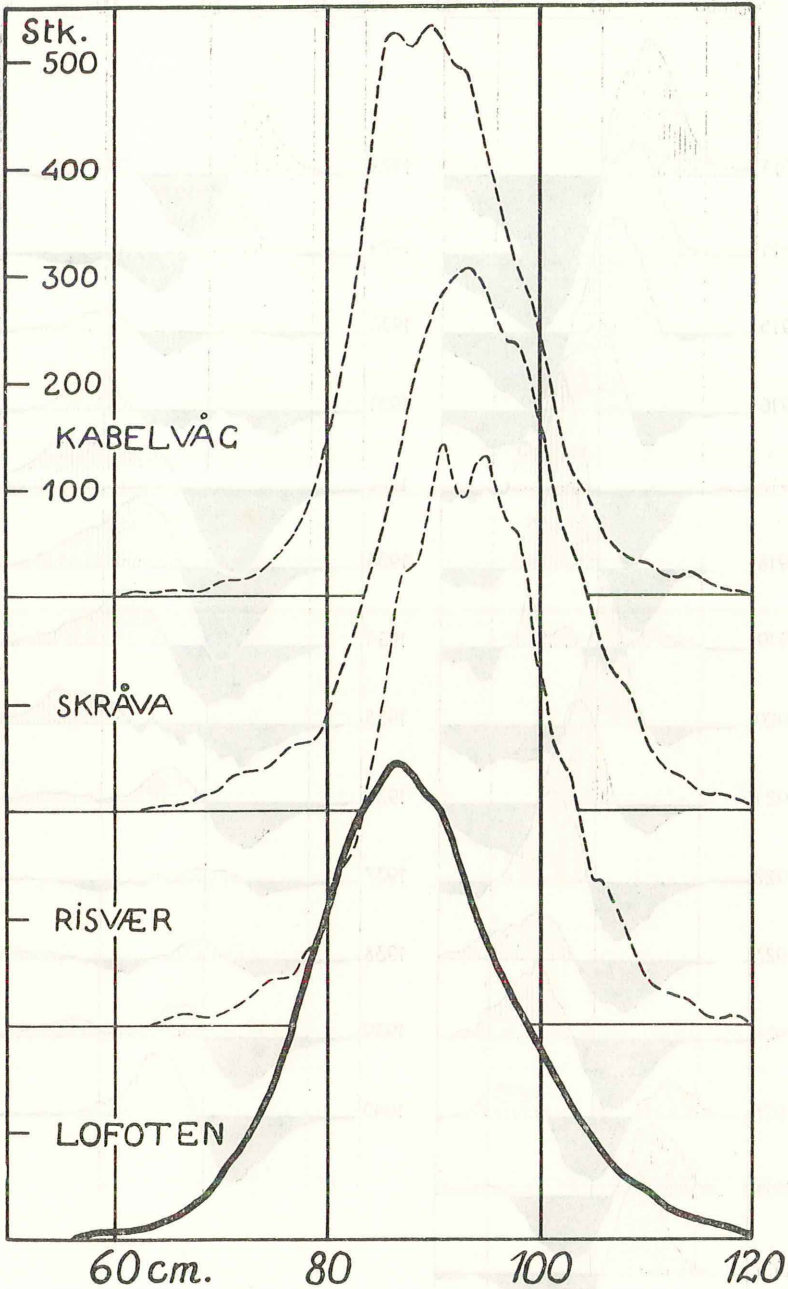

Fig. 5. Målinger av garnfisk i Lofoten 1940. Den tykke kurve representerer størrelsesfordelingen av all målt linefisk i Lofoten.

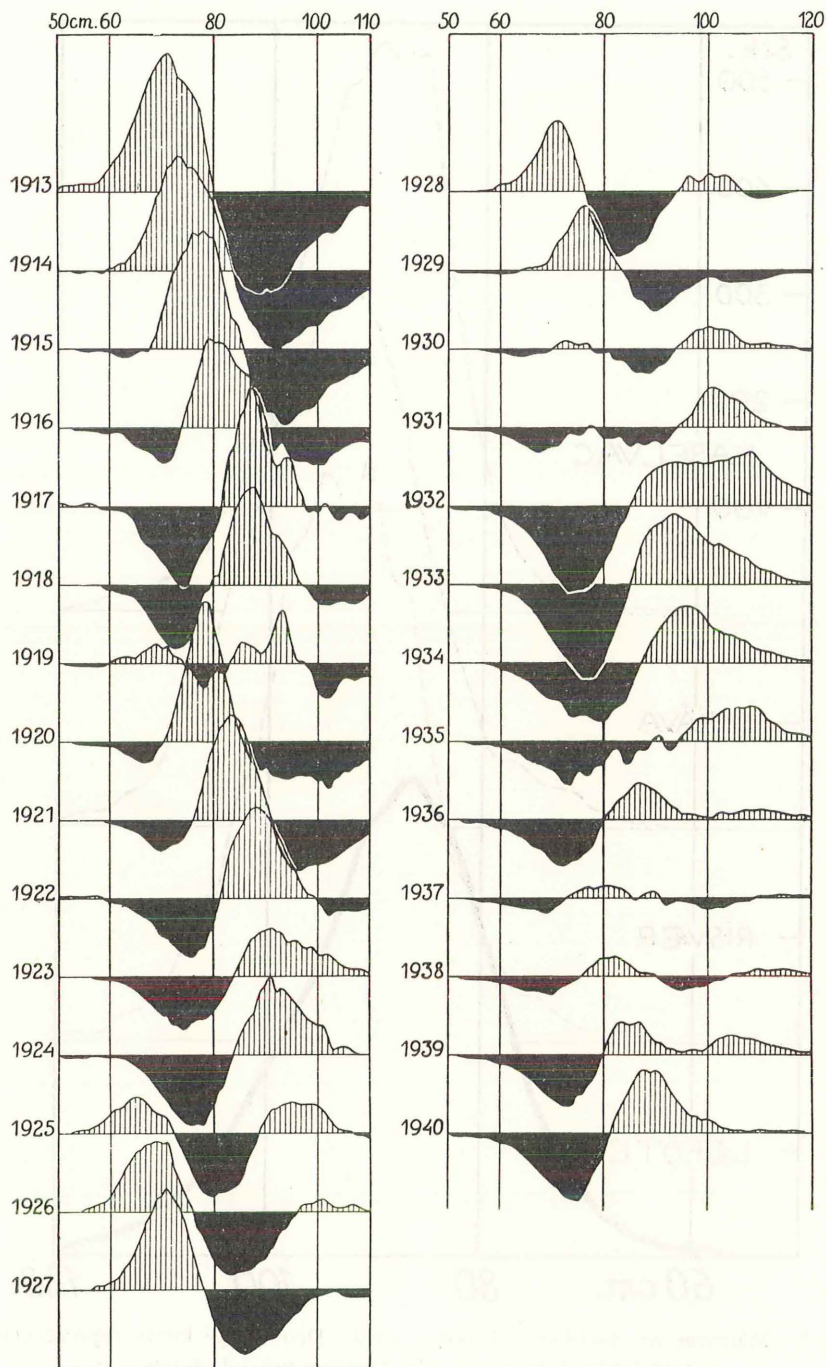

Fig. 6. Hvert års avvikelse (overskudd skravert, underskudd svart) fra den gjennomsnittlige størrelsesfordelingen i 28-års perioden 1913—40.

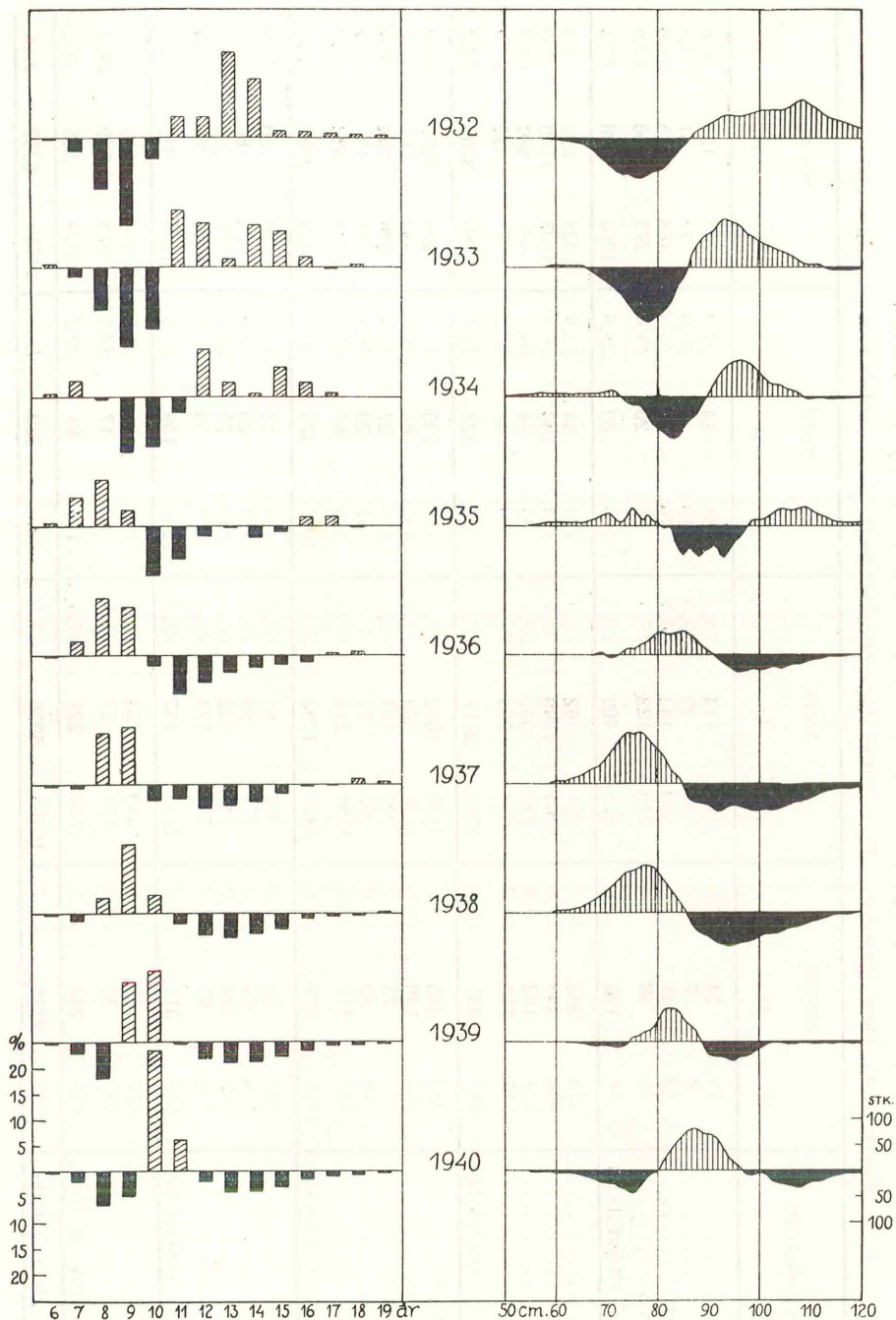

Fig. 7. Hvert års avvikelse fra den gjennomsnittlige aldersfordeling (tilvenstre) og lengdefordeling (tilhøyre) i 9-års perioden 1932—40. (Overskudd skravert, underskudd svart).

Tabell I.

Lofotfiskets omfang og utbytte i 1940 pr. måned og oppsynsdistrikt.

F = utbytte i stk. skrei (tusener). D = antall dagsverk (hundrer). U = antall fisk-pr. dagsverk.

Oppsynsdistrikt	Februar			Mars			April			Sesongen		
	F	D	U	F	D	U	F	D	U	F	D	U
Rinøy	19	24	7,9	186	114	16,3	38	14	27,2	243	152	16,0
Kjeøy	8	7	11,4	56	29	19,3	13	5	26,0	77	41	18,8
Raftundet	29	41	7,1	360	144	25,0	76	30	25,3	465	215	21,6
Brettesnes	28	48	5,8	213	122	17,5	36	20	18,0	277	190	14,6
Vestfjordbotn	84	120	7,0	815	409	19,9	163	69	23,6	1062	598	17,8
Skråva	212	206	10,3	684	362	18,9	129	54	23,9	1025	622	16,5
Svolvær	432	343	12,6	3705	1199	30,9	570	198	28,8	4707	1740	27,0
Vågene	124	182	6,8	722	353	20,4	35	34	10,3	881	569	15,5
Hopen	115	110	10,5	669	203	33,0	89	42	21,2	873	355	24,6
Østlofoten	883	841	10,5	5780	2117	27,4	823	328	25,1	7486	3286	22,7
Henningsvær	382	440	8,7	3176	1052	30,1	851	205	41,5	4409	1697	26,0
Stamsund	161	148	10,9	1834	352	52,0	487	61	79,8	2482	561	44,3
Ure	83	73	11,4	330	104	31,8	116	27	43,0	529	204	26,0
Mortsund	60	40	15,0	297	71	41,8	57	20	28,5	414	131	31,6
Balstad	433	119	36,4	1186	213	55,6	586	60	97,4	2205	392	56,2
Mellomlofoten	1119	820	13,6	6823	1792	38,1	2097	373	56,0	10039	2985	33,7
Nusfjord	144	56	25,7	307	61	51,1	119	13	91,5	570	130	43,9
Sund	129	70	18,4	375	90	41,6	155	26	59,6	659	186	35,4
Reine	197	124	15,9	829	142	58,4	545	70	78,0	1571	336	46,7
Sørvågen	165	61	27,0	752	174	43,2	389	50	77,8	1306	285	45,6
Vestlofoten	635	311	20,4	2263	467	48,4	1208	159	75,9	4106	937	43,8
Værøy	677	189	35,8	852	164	52,0	119	44	27,0	1648	397	41,5
Røst	159	55	29,0	157	57	27,6	59	17	34,8	375	129	29,1
Værøy og Røst	836	244	34,2	1009	221	45,6	178	61	29,2	2023	526	38,2
Hele Lofoten	3557	2336	15,3	16690	5006	33,1	4469	990	45,0	24716	8332	29,6

Tabell II.

Lofotfiskets omfang og utbytte i 1940 pr. uke distriktsvis.

F = Utbytte i skrei (tusener), D = antall dagsverk (hundrer), U = antall fisk pr. dagsverk.

Uken som endte	Vestfjordbotn			Øst Lofoten			Mellom Lofoten			Vest-Lofoten			Værøy og Røst		
	F	D	U	F	D	U	F	D	U	F	D	U	F	D	U
2. februar.....	—	—	—	2	2	10,0	23	6	38,2	7	5	14,0	36	11	32,7
9. »	2	4	5,0	52	50	10,4	35	63	5,6	30	39	7,7	65	56	11,6
16. »	6	22	2,7	88	167	5,3	161	186	8,7	112	83	13,5	264	65	40,5
23. »	17	34	5,0	176	237	7,4	219	198	11,1	145	75	19,3	191	49	39,0
1. mars	59	60	9,8	565	385	14,7	681	367	18,6	341	109	31,1	280	63	44,4
8. »	118	84	14,0	994	435	22,8	1194	392	30,5	320	105	30,5	204	58	35,2
15. »	151	90	16,8	1286	478	26,4	1250	313	40,0	331	78	42,4	330	40	82,5
22. »	165	92	18,0	1670	523	31,9	1787	433	41,1	553	97	57,1	252	55	45,8
29. »	260	95	27,4	1381	437	31,6	1595	436	36,6	552	108	51,1	167	46	36,2
5. april	244	97	25,2	900	488	18,4	1997	436	45,7	1016	160	63,4	113	44	25,6
12. »	40	20	20,0	372	84	44,1	1097	155	70,9	699	78	89,4	121	39	31,0
			17,8			22,7			33,7			43,8			38,2

Tabell III.

Måling av torsk 1940.

Sted	Februar		Mars		April		Mai		Tils. 1940	Tils. 1939
	Garn	Line	Garn	Line	Garn	Line	Garn	Line		
Ona.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.642
Rinøy.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.225
Risvær.....	—	—	1.098	3.838	—	591	—	—	5.527	4.415
Skråva.....	—	—	7.482	918	490	—	—	—	8.890	—
Kabelvåg.....	—	1.107	1.461	5.647	—	—	—	—	8.215	15.970
Balstad.....	—	—	—	4.398	—	1.663	—	—	6.061	17.987
Sørvågen.....	—	1.179	—	6.647	—	4.297	—	—	12.123	19.703
Værøy og Røst.....	—	939	—	4.058	—	1.236	—	—	6.233	14.161
Gryllefjord.....	—	—	—	3.514	—	777	—	—	4.291	14.245
Mehamn.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.361
Berlevåg.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32.657
Vardø.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.263
1940 i alt.....	—	3.225	10.041	29.020	490	8.564	—	—	51.340	—
1939 i alt.....	1.223	18.949	5.354	58.623	6.786	26.066	—	23.628	—	140.629

Den store utskiftning av vannmassene langs norskekysten i 1940.

[Av konsulent Jens Eggvin.

Vinteren 1940 var i Skandinavia og over store deler av Norskehavet usedvanlig kald. Den lave lufttemperatur i samband med transport av overflatevann ut fra land på hele kyststrekningen Lista—Vest-Finnmark unnlot ikke å gjøre sin virkning gjeldende på temperaturen i sjøen og senere også på strømforholdene i dypvannet. Som vi senere skal se, merket en avkjølingen av vannet forholdsvis sterkere i dypet enn i overflaten på denne kyststrekning. Resultatet ble at der våren, sommeren og høsten 1940 kom istand en kraftigere utskiftning av vannmassene i dypet langs kysten og i fjordene enn noen gang tidligere observert i vårt lands oseanografiske historie.

Vestfjorden er det område i landet som der foreligger det rikholdigste oseanografiske materiale fra. I de siste 20 år er der foretatt undersøkelser i de forskjellige dyp fra overflaten til bunnen flere ganger hvert år. Og siden Fiskeridirektoratet opprettet en fast oseanografisk stasjon ved Skrova er der i de siste 5 år tatt observasjoner over temperatur og saltholdighet i 11 forskjellige dybder fra overflaten til bunnen (300 m) hver 14. dag, og i desember og januar hver uke såfremt ikke uvær eller andre forhold har hindret arbeidet. Der foreligger også materiale så langt tilbake som fra 1878, tatt på Den Norske Nordhavs-ekspedisjon, men som det vil fremgå av fig. 1 er der i tidsrommet 1878—1922 ikke tatt observasjoner hvert år.

I figuren er fremstillet bunntemperaturen i Vestfjorden fra 1878 til 1941 med de avbrytelser i observasjonsrekken som nevnt foran. De allerfleste observasjoner er fra 300 m dyp fra det område av fjorden som støter opp til Skrova. For enkelte år før 1922, når der ikke er foretatt undersøkelser i dette område, er der valgt observasjoner som ligger så nær dette som mulig, eller fra steder som en, med det kjennskap en nå har til temperaturfordelingen i fjorden, vet at temperaturforskjellen med Skrova-distriktet, ved bunnen, er minimal. En vil av figuren se at bunntemperaturen før og omkring hundreårsskiftet lå lavere enn fra 1924 til mars 1940. En unntakelse danner dog 1892 da temperaturen i bunnvannet var relativt høy. En vil videre legge merke til at fra 1923 til mars 1940 har der gjennomgående vært en stigning i temperaturen, dog skal en merke seg at denne stigning ikke har vært sammenhengende, men har tvertimot vært avbrutt av perioder da temperaturen i dypet har avtatt. Således var det en synkning fra 1935 til 1936 til 1937. Temperaturen i 1938 holdt seg omtrent like lav som i 1937. Men fra desember 1938, da gjennomsnittstemperaturen var 6,76°, steg så temperaturen gjennom hele 1939 med ubetydelige avbrytelser inntil den kulminerte

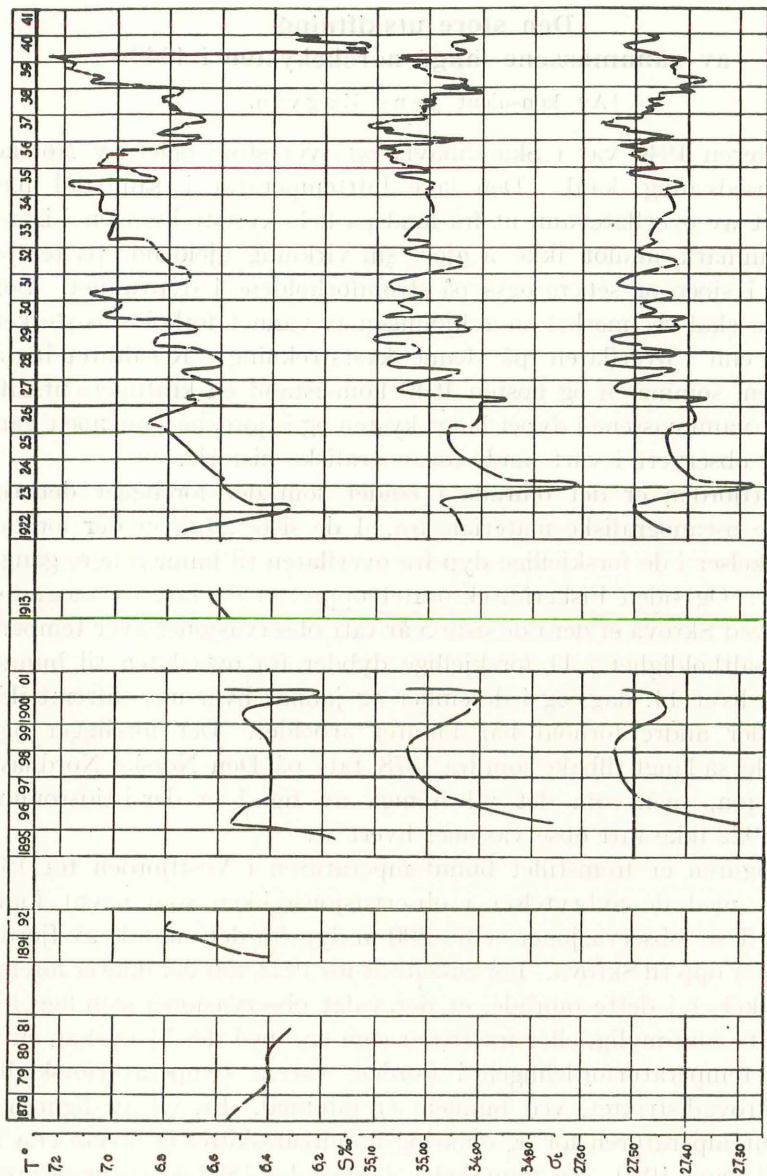

Fig. 1. Temperatur (T°), saltholdighet i gram p. r. liter ($S_{\text{‰}}$) og tetthet (σ_t) ved bunnen i Vestfjorden. Øverst på figuren står årstallene da observasjonene ble tatt.

i mars 1940 med den høyeste bunntemperatur som hittil er observert, nemlig $7,26^{\circ}$. Så kom den kraftige utskiftning da der strømmet inn i fjorden vann som var betydelig kaldere, litt mindre salt og litt tyngre enn det vann som var til stede før (se fig. 1). Dette brakte temperaturen i dypvannet til å synke fra den høyeste til den laveste temperatur ($6,06^{\circ}$) noengang observert i dette område av fjorden.

Sjøvannets tetthet (egenvekt) tiltar som bekjent med voksende saltholdighet og avtakende temperatur. Ved fordampning, som fremmes ved solskinn, tørr luft og vind, vil saltholdigheten i overflaten tilta, mens nedbør og tilførsel av ferskere vann vil nedsette den. I den kalde årstid spiller avkjølingen i de øvre lag den største rolle for økningen av sjøvannets egenvekt.

Om høsten avkjøles innsjøer slik at der blir samme temperatur fra overflaten og helt til bunns. Også i havene er der enkelte områder hvor avkjølingen forårsaker at der om vinteren blir ens temperatur i alle dybder. Betingelsen herfor er at der finnes omtrent samme saltholdighet i hele vannsøylen for kun da kan en temperatursynkning i overflaten gjøre seg gjeldende helt til bunns. FRIDTJOF NANSEN har således påvist at dette skjer i et område i Norskehavet mellom Jan Mayn og Vest-Spitsbergen. For Vestfjorden som for størstedelen av norskekysten ellers er ikke dette tilfelle, idet saltholdigheten er betydelig større i de dypere lag enn i overflaten. En har nemlig å gjøre med to forskjellige vanntyper, nemlig kystvannet som er forholdsvis lite salt og ligger øverst og dypvannet som vesentlig består av atlantehavsvann og er tyngre på grunn av sin større saltholdighet. Normalt holder kystvannet i Vestfjorden i februar—april 2—4° og dypvannet (fra ca. 180 m og til bunns) ca. 6,70°. På grensen mellom disse to vanntyper tiltar saltholdighet og temperatur meget sterkt. Og det er som bekjent i dette overgangslag at den vesentligste del av skreifisket i Lofoten foregår. Hvor sterkt overflatevannet enn blir avkjølet vil det likevel ikke bli så tungt at det kan trenge igjennom det salte dypvann og helt til bunns. Fornyelsen av dypvannet kan derfor ikke skje ved nedkjøling av det overflatevann som er i fjordene, men må skje ved innstrømming i dypet utenfra. Når der, som i figur 1 fremstillet, har foregått en radikal utskiftning av dypvannet våren 1940, er det naturlig å spørre om hvor det «nye» vann kan være kommet fra og hvordan det er dannet. Tidligere observasjoner har vist at utenfor munningen av Vestfjorden, i et område SSV for Røst, er saltholdigheten i overflaten temmelig høy, ja, til sine tider kan den anta omtrent samme verdi som i dypvannet inne i fjorden. Den intense kulde vinteren 1940 måtte ved avkjøling bringe dette overflatevann til etterhånden å synke et godt stykke ned i dypet selv om det her ikke kunne rekke helt til bunns. Og som vi snart skal se taler all sannsynlighet for at det er denne vanntype som har strømmet inn i fjorden og fornyet bunnvannet.

I fig. 2 og 3 er fremstillet temperatur og saltholdighet i et snitt tvers over munningen av fjorden tatt henholdsvis 21. februar og 5. april. Det fremgår herav at bunntemperaturen har avtatt betydelig mellom de to nevnte datoer. En vil også av fig. 3 se at der i en dybde av

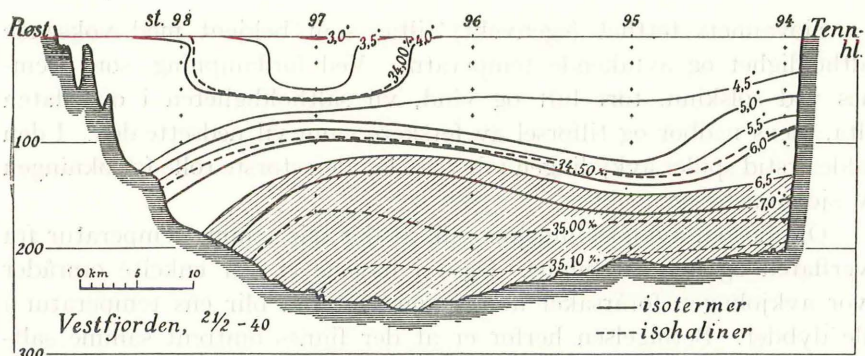

Fig. 2.

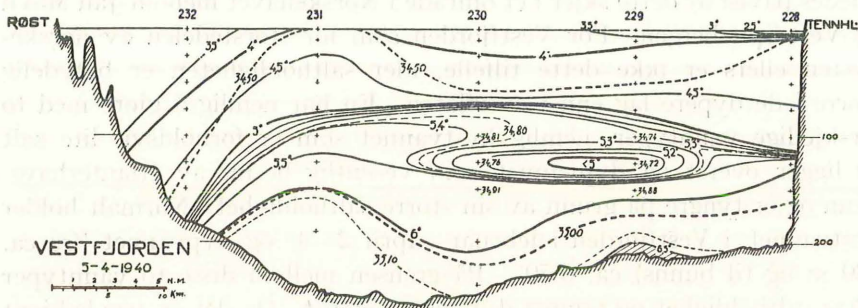

Fig. 3.

100—140 m (st. 229 — st. 230) er et område med kaldere og saltfattigere vann enn både under og nærmest over nevnte dybde. Dette vann, som ifølge strømberegning nå er på vei inn fjorden, må ifølge sin karakter være dannet ved avkjøling og nedsynkning av vann lengre til havs, hvor saltholdigheten i overflaten må ha vært noe høyere (vel 34,70 ‰) enn i munningen av Vestfjorden hvor nevnte snitt er tatt.

Tettheten (egenvekten) av denne vannstype er større enn tettheten av bunnvannet som var til stede i den indre del av fjorden (ved Skrova) før utskiftningen. Denne vannstype kan derfor godt danne bunnvannet her. Den har omtrent samme tetthet som det vann som var tilstede i den indre del av fjorden, f. eks. ved Skrova, etter at utskiftningen hadde funnet sted. Det innstrømmende vann måtte nødvendigvis blannes noe med det varmere og saltere vann, som var til stede i dypet av fjorden før, og derved tilta litt både i saltholdighet og temperatur (uten at tettheten behøvde å forandres noe særlig ved det) slik som observasjonene ved Skrova utover sommeren og høsten har vist.

Så tidlig som 21. februar var det ikke tegn til utskiftning av vannmassene i fjorden. Derimot er den i full gang i den ytre del 5. april

(fig. 3). Et snitt tatt litt lengre inne i fjorden, Mosken—Landegode, samme dag viser at noe av den gamle vanntype fremdeles er tilstede her midtfjords, men utskiftet forøvrig.

Det innstrømmende kalde vann er ikke rukket så langt inn i fjorden som til Skrova 30. mars. Men da observasjonene etter krigshandlingene ble gjenopptatt her 22. juni, viste det seg at den store forandring i dypvannet var inntrått også her (se fig. 4). Denne situasjon har holdt seg uforandret utover sommeren og høsten, bortsett fra en svak stigning i temperaturen senhøstes.

På bankene på yttersida av Lofoten (Eggum) hadde der foregått en utskiftning av vannmassene mellom 3. februar og 5. mars (bunntemp. sank fra $7,09^\circ$ til $5,21^\circ$), altså på et tidligere tidspunkt enn i Vestfjorden. Dette er i overensstemmelse med iakttakelser som er gjort før, nemlig at tilstandsforandringer i kyststrømmen merkes tidligere her enn i Vestfjorden. På Sjona, Helgeland har den kraftige utveksling funnet sted mellom 18. februar og 14. april. Dypvannet har avtatt i temperatur med over halvannen grad. Saltholdigheten har også avtatt, men temperaturen av det innstrømmende vann var så lav at det likevel ble tyngre enn det vann som var til stede i dypet før (fig. 4).

Likesom i Lofotområdet viser det seg at også i Trøndelag har utskiftningen, som rimelig er, foregått tidligere ute ved kysten enn i fjordene. Således har fornyelsen av dypvannet ved Leksa utenfor Trondheimsfjorden funnet sted mellom 12. februar og 8. mars (fig. 4), mens et snitt tvers over fjorden inne ved Trondheim tatt 18. februar, 8. mars og 1. april viser at utskiftningen har funnet sted mellom de to sistnevnte datoer. På figur 4 gjengis tilstanden 8. mars og 1. april på en stasjon i dette snitt. Det fremgår herav at det betydelig kaldere og saltfattigere vann som er strømmet inn i dypet har hevet det tidligere bunnvann høyere opp i sjøen, og at vannet i de øvre lag er strømmet ut. På Breisundet, Møre, foregikk utskiftningen mellom 9. og 29. mars. Bunntemperaturen sank fra $7,81^\circ$ til $6,61^\circ$ som er lavere enn til da observert. Saltholdigheten sank fra 35,14 til 34,92 ‰ (se fig. 5). Der er tatt observasjoner hvert år siden 1927.

Etter programmet skulle observasjonene på Fiskeridirektoratets faste oseanografiske stasjon på Sognesjøen tas hver uke i desember og januar og hver 14. dag de andre måneder av året. Da situasjonen allerede tidlig på vinteren tydet på å bli særdeles egenartet, fikk observatøren beskjed om å fortsette med å ta observasjoner hver uke også etter januar måned. Derved fikk en observasjonsserien i de 11 forskjellige dybder mellom overflaten og 300 m dyp, etter januar måned, gjentatt 3., 10., 17. og 24. februar, 2., 11., 16. og 23. mars samt 1. og 8. april.

Dette materiale viser at utskiftningen av vannet i dypet har foregått over et lengere tidsrom, 17. februar — 11. mars — 8. april. Det

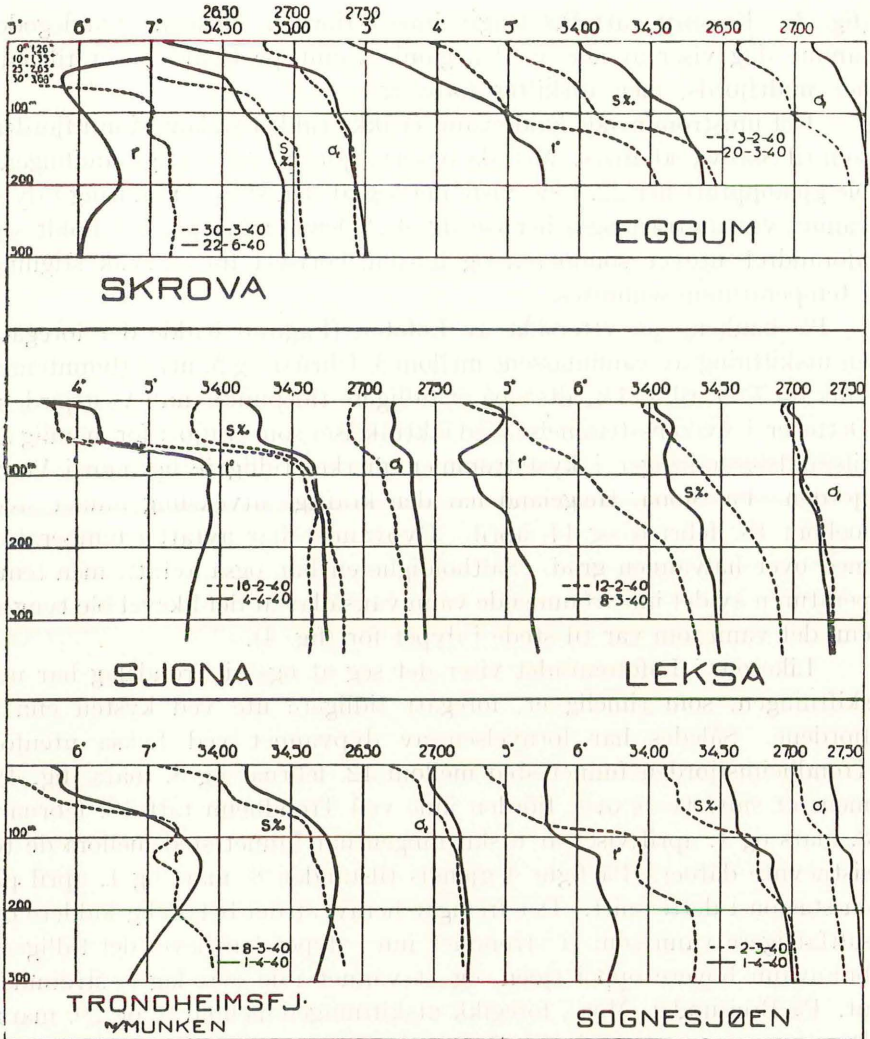

Fig. 4.

er dog 2 perioder hvor utskiftningen har vært mere fremtredende nemlig 2.—11. mars og 23. mars — 1. april og videre til 8. april. Tettheten av vannet har tiltatt mere mellom 2. og 11. mars enn i sistnevnte periode.

Observasjonene viser at transporten av overflatevann ut fra land, hvorved dypere liggende varmere og saltere vann kom opp til overflaten, tok sin begynnelse allerede i midten av januar. Saltholdigheten i overflaten fortsatte å stige helt til i begynnelsen av april (se fig. 6). Vann som inne ved kysten normalt finnes i en dybde av 75—100 m kom etter hvert som utviklingen skred fram helt opp i overflaten. På Sognesjøen

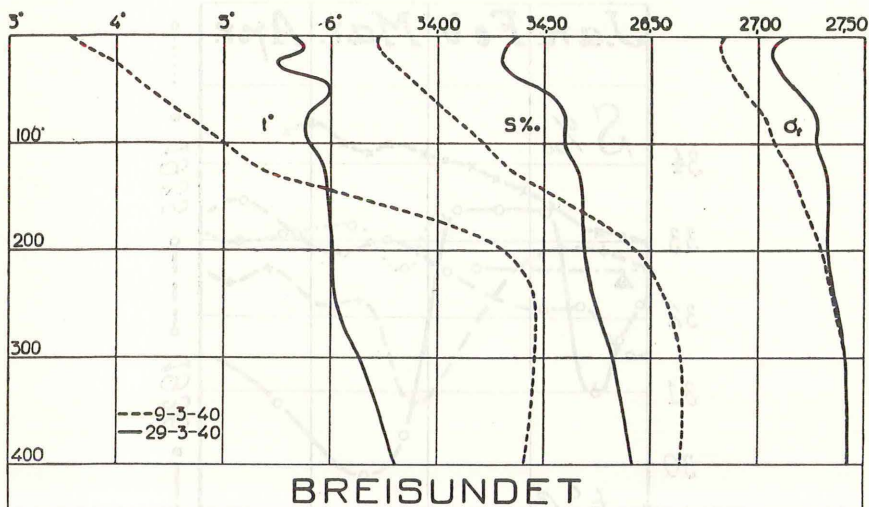

Fig. 5.

kom således vann av 34 ‰ saltholdighet opp i overflaten 20. februar, og i slutten av mars kom endog vann over 34,50 ‰ opp til overflaten. Det fremgår av figur 6 at saltholdighet og tetthet i overflaten (1 m dyp) er større i januar—april 1940 enn hittil observert på samme årstid siden stasjonen ble opprettet i februar 1935. Den sterke kulde bevirket at etter som det salte og forholdsvis varme vann kom opp til overflaten ble det avkjølet. Derved ble det tyngre enn det nærmest underliggende og sank ned, samtidig som det blannet seg med dette. Da denne prosess stadig gjentok seg og saltholdigheten var høy i overflaten og dermed vannet tungt, kom nedsynkningen og dermed avkjølingen til å rekke temmelig dypt ned i sjøen. På Sognesjøen f. eks. rakk den således i første uke av april ned til over 100 m. Derved ble vannet i denne dybde avkjølet til ca. 2° under normalen. Temperaturen i overflaten holdt seg derimot omtrent normal tross den sterke kulde fordi der stadig strømmet opp forholdsvis varmt vann fra dypet (se fig. 6). Samtidig har der foregått en utskiftning av vannet i de dypere liggende lag, fra 150 til 300 m dybde. Denne siste vann type er kommet ute fra havet. Den er dannet på samme måte som inne på Sognesjøen i de øverste 100 m, nemlig ved avkjøling og nedsynkning. Men da dette har foregått lengre til havs hvor saltholdigheten i de øvre lag er større enn nærmere land, ble dette vann tyngre og strømmet inn under det vann som var tilstede i de øvre lag inne ved kysten.

Som foran nevnt har utskiftningen i munningen av Sognefjorden (Sognesjøen) foregått over et lengre tidsrom, fra 17. februar og videre til 8. april, da observasjonene foreløpig måtte innstilles. Fornyelsen av

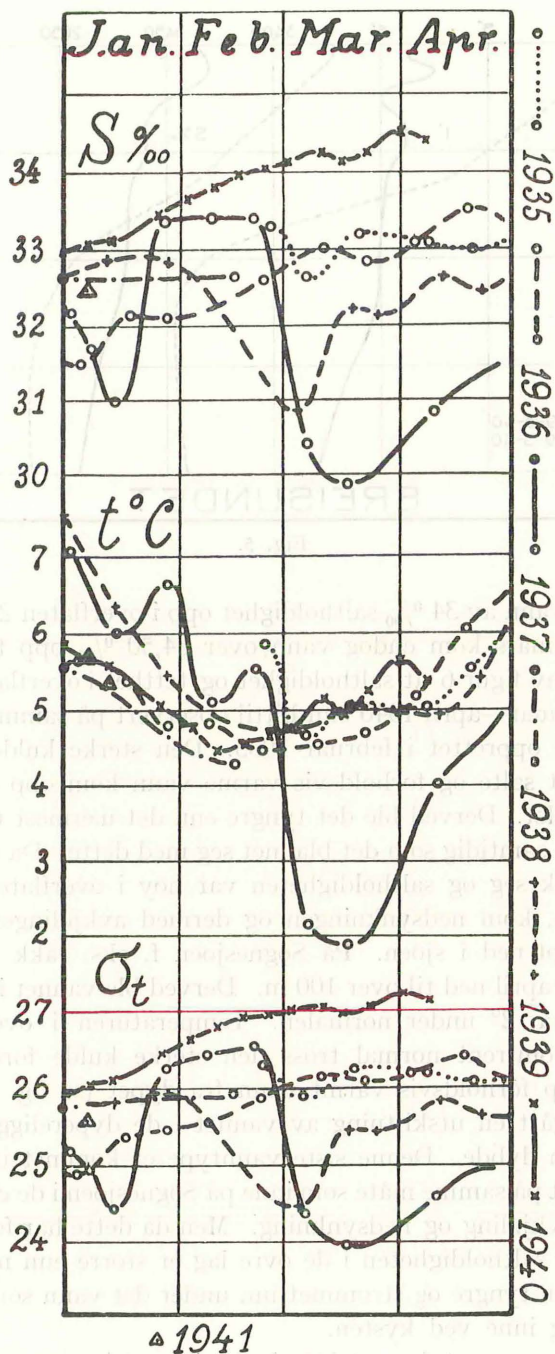

Fig. 6. Saltholdighet, temperatur og tetthet på Sognesjøen i 1 m dyp 1. jan.—8. april 1940 sammenlignet med de foreliggende observasjoner i samme periode i 1935—39. Et par observasjoner fra 1941 er også tatt med. Kurvene for 1940 er som figuren viser fremstillet ved kryss og strek.

vannmassene i de store dyp av selve Sognefjorden må så ha foregått etterpå; i de indre fjordarmer kanskje ikke før langt ut på sommeren eller høsten. Således har professor B. HELLAND-HANSEN¹ vist at utskiftningen av de dypere liggende vannmasser i den indre del av Nordfjord, Invikfjorden, har foregått i løpet av juli—september, videre at temperaturen i 300—400 m dyp da sank til 6° og saltholdigheten til 34,60 ‰ d. v. s. lavere enn til da observert. Der er av Det Geofysiske Institutt tatt observasjoner hvert år fra 1925. Innvikfjorden er skilt fra fjorden utenfor med en undersjøisk rygg, Andenesryggen, hvis største dybde (terskeldybden) er 120 m.

Observasjoner fra et tokt i Vesterålen, Troms og Vestfinmark i august og september med M/K »Johan Hjort« under ledelse av konsulent O. SUND viser at utskiftningen av vannet i dypet har foregått også der.

Det karakteristiske for denne store utskiftning er at de innstrømmende vannmasser er betydelig kaldere og litt mindre salt og at tettheten er noe større på grunn av den lave temperatur sammenlignet med det vann som var tilstede før.

Årsakene til vannutvekslingen.

Lufttrykksfordelingen i den tid kulden var sterkest vil fremgå av fig. 7. De tre karter viser det gjennomsnittlige lufttrykk 16.—31. januar, 1.—15. og 16.—21. februar. Det fremgår herav at der lå et stasjonært høgtrykk over Skandinavia og et høgtrykk over Grønland. Mellom disse lå en renne med noe lavere lufttrykk (men også her var det høyere enn normalt) med lengdeakse Island—Svalbard. Den flyttet seg etter hvert nærmere norskekysten. Et betydelig mere utdypet lågtrykk lå SV for Island. Denne situasjon bevirket at relativ varme luftmasser, som fra sydligere strøk ble transportert opp mot Nordvest-Europa, ble av høgtrykket holdt vekk fra Skandinavia og bøyet av mot vest hvorved Island—Syd-Grønland fikk en lufttemperatur over normalen. Der ble også transportert en del varm luft gjennom den foran nevnte lågtrykksrenne, men i relativ små mengder. Det bevirket at Svalbard fikk en mild vinter.

På grunn av vedholdende utstråling over Skandinavia og den del av havet som beherskedes av det stasjonære høgtrykk sank lufttemperaturen i disse strøk til dels temmelig meget under normalen. Derved kom der i stand en sterk avkjøling av vannmassene i fjordene, likeså ved og utenfor norskekysten. På kyststasjonene på Sørlandet, Vestlandet og i Trøndelag var kulden strengest 15. januar — 20. februar.

¹ I Bergens Arbeiderblad 20. november 1940.

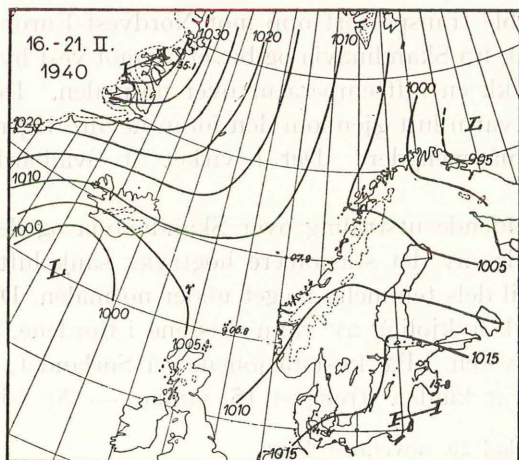
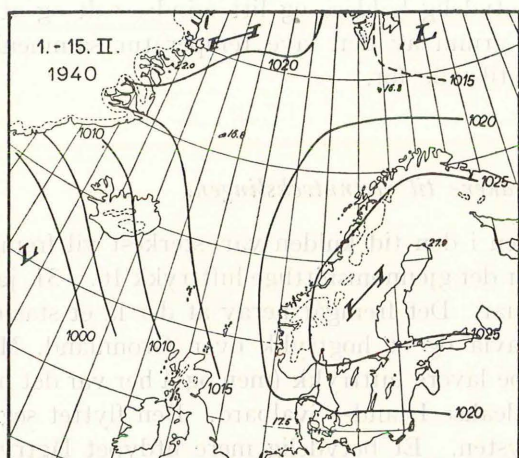
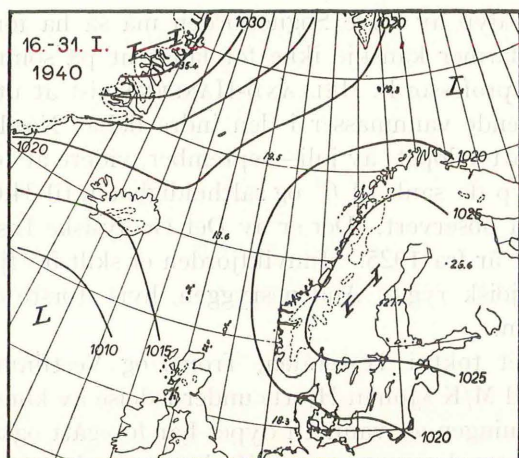

Fig. 7. Lufttrykksfordeling 16.—31. januar, 1.—15. og 16.—21. febr. 1940.

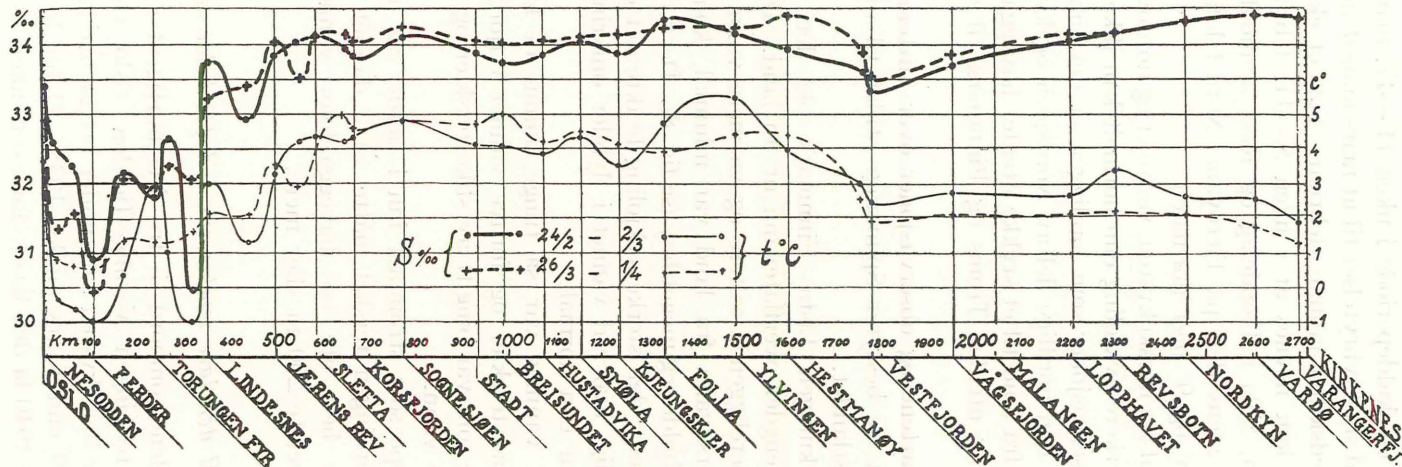

Fig. 8. Saltholdighet (tykke) og temperatur (tynne kurver) i 4 m dyp langs norskekysten 24/2—2/3 (helt opptrukne) og 26/3—1/4 1940 (streakede kurver).

Og så var det en kuldeperiode i uken 11.—17. mars. I Nord-Norge varte kulden med små avbrytelser til ut mars måned unntatt en mildere periode ved månedskiftet januar—februar. Som et eksempel på temperaturfordelingen kan nevnes at i uken 5.—11. februar lå lufttemperaturen på Lista, Sula i Trøndelag og Røst henholdsvis 10° , 6° og 2° *under* normalen, mens den på Færøyane, Nord-Island og Bjørnøya lå henholdsvis 3° , 6° og 9° *over* normalen.

Hvor langt ut fra norskekysten, vestover og nordover, vann-massene ble utsatt for sterkere avkjøling enn normalt kan ikke sikkert avgjøres, men etter de observasjoner som foreligger, er det rimelig å regne med til dette område den nordlige del av Nordsjøen og kysthavet nordover i et belte regnet fra land til et stykke utenfor havegga (henimot nevnte lågtrykksrenne) og utenfor Troms og Finnmark til henimot midtveis til Bjørnøya.

Lufttrykkskartene og observasjoner over lufttemperaturen er ved imøtekommenhet av bestyrer Spinnangr stillet til disposisjon av Vervarslinga på Vestlandet.

På kyststrekningen Lista—Finnmark ble der undertiden transportert store mengder overflatevann ut fra land. Da disse måtte erstattes med dypereleggende saltene og varmere vann, og da ennvidere tilførselen av ferskvann fra land var minimal, kom saltholdigheten i overflaten til å holde seg meget høy (se fig. 8). Derved ble dette vannet tyngre enn normalt; den sterke avkjøling brakte det derfor til å synke dypere enn vanlig, hvorved vannet i dybder omkring 100 m fikk en lavere temperatur enn normalt.

Da de øvre vannlag var så tunge, kunne de lett strømme over forholdsvis grunne terskler og fornye vannet i fjorder eller bassiner i kystfarvannene som var omgitt av slike terskler og som tidligere var fyllt med lettere vann.

Den vanntype som strømmet inn i fjorder og bassiner med stor terskeldybde eller ingen terskel måtte være dannet lengre til havs, til dels kanskje helt ute ved havegga hvor vannet er forholdsvis ensartet i de øverste 200 m eller mere.

Vil den lave temperatur i dypet holde seg?

Sjøtermografene ombord i tre kysthurtigruter som tilsammen trafikerer kyststrekningen Varangerfjorden—Oslo viser at overflate-temperaturen for hele kysten sett under ett lå litt lavere i de 3 siste måneder av 1939 enn 5 års midlet 1935—39 for hver av de nevnte måneder. Også i 1940 lå den lavere for hver enkelt av de måneder som der foreligger observasjoner fra, enn de tilsvarende 5 års middeltem-

peraturer. Der foreligger ingen middeltemperaturer for april og mai 1940 og for juni og juli bare mellom Oslo og Bergen. August, september, oktober og november hadde en særdeles lav temperatur, spesielt var dette tilfelle i de to førstnevnte måneder. På Sletta ved Haugesund og Korsfjorden syd for Bergen lå således august-temperaturen henholdsvis $5,1^{\circ}$ og $3,6^{\circ}$ under midlet, og de tilsvarende tall for september er $3,6^{\circ}$ og $4,6^{\circ}$. Hvert eneste sted på hele kysten mellom Ferder og Varangerfjorden hadde i august—november en temperatur som lå under midlet. Også desember måned var relativt kald når hele kysten sees under ett.

Som helhet betraktet lå overflatetemperaturen langs hele norskekysten i året 1940 (bortsett fra den observasjonsløse tid) lavere enn i noe annet år siden termografregistreringen begynte her i 1935. Sammenholdes dette med den foran nevnte lave temperatur i de dypere liggende vannmasser fremgår det *at der sommeren og høsten 1940 var oppmagsinert mindre varmemengder i kysthavet og i fjordene enn på en årrekke.*

Fra 1923 til høsten 1939 har temperaturen i Norskehavet og så langt observasjonene rekker, også i Barentshavet vært stigende, bortsett fra kortere perioder da den igjen har avtatt noe. Som følge av denne stigning har de forskjellige temperaturgrenser (isotermer) i dypvannet rykket lengre mot nord og nordøst. Og i overensstemmelse hermed ser det ut til at utøvelsen av enkelte fiskerier også har rykket i samme retning. Temperatursynkningen i kysthavet og i fjordene i 1940 er større enn den samlede temperaturstigning som har foregått gjennom en årrekke. Det vil uten tvil være av stor fiskerimessig betydning om den situasjon som inntrådte i 1940 vil bli av lang varighet eller om den kun er av forbigående art:

Under kuldeperioden i Skandinavia hadde Island og strøket sønnafor en relativ høy lufttemperatur. Fra 15. januar til 24. mars lå den på Nordost-Island gjennomsnittlig $1,5^{\circ}$ og på Syd-Island $0,8^{\circ}$ over normalen. Færøyane hadde i samme periode gjennomsnittlig omtrent normal temperatur (bare en halv tiendedels grad under normalen). Det kunne således ikke komme istand noen usedvanlig avkjøling av havet i disse strøk lik den som foregikk utenfor norskekysten og i Skagerak og Kattegat. Der er heller ikke andre faktorer som tyder på, at vannmassene i dette nordostlige hjørne av Atlanterhavet, hvorfra Golfstrømmen kommer inn i Norskehavet, skulle være kaldere enn vanlig. Sjøtermograf-registreringene ombord i D/S »Lyra«, som gikk i rute Bergen—Island, viser tvertimot at temperaturen i Færøy—Shetlandsrenna lå vel så høyt som i de senere år. Det samme var tilfelle mellom Færøyane og Island. Skipet foretok 6 kryssinger i tiden 23. januar—1. april 1940.

Det kalde vann i dypet på bankene, ved kysten og i fjordene må en vente vil bli utskiftet av følgende grunner: Etter hvert som varmen

fra sommerens oppvarming ved turbulens forplanter seg nedover i dypet vil dypvannet eller bunnvannet bli noe oppvarmet, og følgelig lettere. Og da saltholdigheten i dette vann som foran vist er relativt lav, vil bunnvannet bli lettere enn normalt. Atlanterhavsvannet eller Golfstrømmen sønnafor Færøyane ble som nevnt ikke utsatt for den sterke avkjøling. Denne vanntype må regnes for å være av samme karakter som i de senere år, d. v. s. den må ha en større saltholdighet når den kommer inn mot norskekysten enn det relativt saltfattige bunnvann som ble dannet vinteren 1940. Idet Golfstrømmen stryker nordover langs havegga og i en gren sydover på dypet i Norskerenna, vil der etterhvert bli opprettet normale tilstander, først ute ved havegga, og senere innover kystbankene og så i de dype fjorder som har direkte forbindelse med dyprenner i kystbankene. Observasjoner over temperatur og saltholdighet på Fiskeridirektoratets faste oseanografiske stasjoner viser at en slik prosess allerede er i gang. Således er der i januar 1941 inntrått normale¹ tilstander på bankene på yttersida av Lofoten (Eggum) og på Vestlandet (Sognesjøen), mens temperaturforholdene på bankene i Vest-Finnmark (Ingøy) enda ligger lavere enn normalt.¹ I fjordene må en rekne med at det kalde vann fremdeles er til stede. Observasjoner fra Vestfjorden viser at dette er tilfelle her. Av tabellen, som tremstiller temperaturfordelingen i de forskjellige dyp i Vestfjorden (Skrova) og på bankene på yttersida av Lofoten (Eggum) i januar 1941 og 1940, vil en se at der fra 75 m og til bunns er betydelig lavere temperatur i Vestfjorden i 1941 enn i 1940 (se også fig. 1), mens forskjellen er mindre på yttersida av Lofoten hvor der, som før nevnt, er inntrått normale forhold. Temperaturen er endog litt høyere her i 1941 enn året før på samme tid.

Dybde i m		1	10	25	50	75	100	125	150	200	250	300
Skrova..	11/1 1941	4,53	5,20	5,48	5,48	5,42	5,61	5,79	5,95	6,62	6,43	6,25
	13/1 1940	4,34	4,49	4,66	4,95	7,02	7,12	7,08	7,17	7,18	7,12	7,16
Eggum..	13/1 1941	4,78	4,92	5,73	6,35	6,31	6,55	6,70	6,78	6,96		
	17/1 1940	3,83	4,55	4,70	4,95	5,91	6,04	6,27	6,66	6,65		

¹ Med normalt forståes her slik forholdene har vært i et av de nærmest foregående år til samme årstid før den store utskiftning av vannmassene.

Innhold

I.	<i>Offentlige foranstaltninger.</i> Ved oppsynssjef, politimester	
	A. Birkeland	3
II.	<i>Fiskerne, deres farkoster og redskaper samt aktuelle spørsmål.</i>	21
III.	<i>Rorbuer, sanitærforhold, vannforsyning og fiskerilegetjeneste.</i>	40
IV.	<i>Fisken og biproduktene avsetning.</i>	50
	V. <i>Tilreisende og næringsdrivende.</i>	67
VI.	<i>Været og bedriften.</i>	68
VII.	<i>Fiskets gang samt utbyttet og fangstens fordeling.</i>	75
VIII.	<i>Biologiske undersøkelser,</i> ved Fiskeridirektoratets avdeling for havforskning:	
	<i>Litt om skreiens dødelighet,</i> av konsulent Gunnar Rollesen	98
	<i>Skreibestanden 1940,</i> av konsulent Gunnar Rollesen....	100
	<i>Den store utskifting av vannmassene langs norskekysten i</i> <i>1940,</i> av konsulent Jens Eggvin	113

